

แนวทางการแปลความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์
เรื่อง **Perpetual Peace: A Philosophical Sketch** ของ
Immanuel Kant (1724-1804)

นางสาวนิพัทธา ความหมั่น

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปล
ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

**Translation Method for Political Academic Essay:
A Case of Immanuel Kant's
“Perpetual Peace: A Philosophical Sketch”**

Miss Nipatta Quamman

**A Special Research Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Translation
Chalermprakit Center of Translation and Interpretation
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2007**

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการแปลตัวบทประเภทวิชาการในสาขารัฐศาสตร์โดยใช้ความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์เรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch เป็นกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์มุ่งวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการแปลตัวบทประเภทนี้ รวมทั้งหาแนวทางการแปลที่เหมาะสมกับความเรียงเรื่องนี้และเรื่องในแนวเดียวกันต่อไป

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่า เนื่องจากตัวบททางวิชาการด้านรัฐศาสตร์มีความแตกต่างจากตัวบททั่วไป คือ คำศัพท์เฉพาะสาขาที่ใช้ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมต้นทางมาก และความคิดและข้อเท็จจริงในตัวบทมาจากภายนอกตัวบท ดังนั้น จึงควรนำทฤษฎีการแปลตามแนวทางของ วิลยา วิวัฒน์ศร ที่เน้นเรื่องการแปลข้ามวัฒนธรรมมาใช้ร่วมกับแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies ในการแปลตัวบทซึ่งมีเนื้อหาทางรัฐศาสตร์จากวัฒนธรรมตะวันตกสู่บริบทวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษาพบว่าทฤษฎีการแปลตามแนวทางของ วิลยา วิวัฒน์ศร และแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ The American Council of Learned Societies (ACLS) สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ดีในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับการแปลตัวบทวิชาการเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ที่เป็นการแปลจากวัฒนธรรมตะวันตกสู่ตะวันออก

Abstracts

This special research focuses on the method of translating academic text in the field of Political Science with the aim to analyse translation problems pertaining to this text-type and to derive at a proper translation method. Immanuel Kant's "Perpetual Peace: A Philosophical Sketch" were used as the case study.

The hypothesis set out is that Political Science academic text has two distinct features: terminologies used are heavily tied to the culture of the source text, and ideas and facts which appear in the text come from outside the text. Therefore Vallaya Vivatsorn's translation theory which stresses on cross-cultural translation should be used hand in hand with the American Council of Learned Societies (ACLS)'s Guidelines for Translation of Social Science Text to translate western political science text to Thai setting.

The research finds that both theories can be used well together as a means for translating western Social Science academic text to eastern culture.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัตน์ โหราชัยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด รวมถึงให้ข้อคิดเห็นและตรวจแก้บทแปลจนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย อาจารย์ผู้อ่านสารนิพนธ์ที่ได้สละเวลาอ่านสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขและให้ข้อคิดเห็นอันมีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของบทแปล ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ความกระจ่างในประเด็นข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวบทต้นฉบับ

ขอขอบพระคุณมารดา น้องชาย และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนเรื่องการเรียนอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้

ขอบคุณคุณวสิษฐา กิจปรีชา และคุณประพัฒน์ สุกุณา ที่ช่วยจัดพิมพ์ต้นฉบับภาษาอังกฤษสำหรับการแปล

ขอบคุณหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานที่ให้การสนับสนุนจนผู้วิจัยสามารถทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

ขอบคุณคุณสิริมา สุนาวัน และคุณประภาศรี เจตทรงกุล สำหรับความคิดเห็น ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่ต้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

1. บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 ขั้นตอนการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5

2. ทบทวนทฤษฎี

2.1 ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse Analysis)	6
2.2 ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมาย (Interpretive Theory)	8
2.3 ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร	10
2.4 แนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies (ACLS)	13

3. การวิเคราะห์ต้นฉบับ

3.1 ผู้ประพันธ์	17
3.2 ประเภทตัวบท	21
3.3 บริบททางสังคมและวัฒนธรรม	22
3.4 องค์ประกอบต้นฉบับ	25
3.5 กลวิธีการประพันธ์	30

3.6 สถานการณ์การสื่อสาร	45
4. การวิเคราะห์ปัญหาในการแปลและการวางแผนการแปล	
4.1 การใช้ทฤษฎีการแปลในการแก้ปัญหาและวางแผนการแปล	47
4.2 ปัญหาอื่นๆ ที่พบในการแปล	63
4.3 การเลือกรูปแบบการแปล	66
5. ตัวบทต้นฉบับและบทแปล	
5.1 ตัวบทต้นฉบับ	68
5.2 บทแปล	87
6. บทสรุป	114
บรรณานุกรม	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การแปลมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการแปลเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ศิลปะ วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้ วิชาการแปลที่มีการเรียนการสอนกันอยู่ในประเทศไทย โดยมากแล้วเน้นหนักไปทางการแปลวรรณกรรม ส่วนอีกพวกหนึ่งที่มีจำนวนน้อยลงมา คือ การแปลงานเฉพาะสาขา เช่น การแปลตัวบทด้านกฎหมาย การแปลตัวบทด้านเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้ก็ยังมี การแปลตัวบทเฉพาะตามลักษณะการใช้งาน เช่น การแปลสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ การแปลสำหรับสื่อภาพเสียง

อย่างไรก็ดี ในบรรดาการแปลที่มีการเรียนการสอนอยู่ดังกล่าวข้างต้น ยังมีการแปลอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งยังไม่ได้มีการเรียนการสอนมากนัก คือ การแปลตัวบทประเภทวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ในการเรียนการสอนและการศึกษาแควตงวิชาการด้านรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ต้องอาศัยตำราภาษาต่างประเทศอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเอกสารตำราที่อาจารย์มอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษา หรือผลงานหรือแนวคิดสำคัญในการศึกษาที่อ้างอิงถึงซึ่งมักมีที่มาจากตำราภาษาต่างประเทศทั้งสิ้น ทว่าในความเป็นจริง ผลงานของนักคิดนักเขียนคนสำคัญทางด้านรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น มีไม่มากนักที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย ทั้งที่จริงแล้ว การแปลผลงานชิ้นสำคัญเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้ศึกษาวิชาการด้านนี้เรียนรู้ค้นคว้าได้สะดวกยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาในวงกว้าง เข้าถึงตัวบทที่เป็นต้นฉบับแนวความคิดหนึ่งๆ ได้ แทนที่จะต้องศึกษาจากงานเขียนชุดวิทยุมี่อื่น ๆ ซึ่งกล่าวถึงผลงานนั้น

ความเรียงวิชาการเรื่อง *Perpetual Peace: A Philosophical Sketch* ของอิมมานูเอล คานท์ จัดเป็นงานเขียนที่มีความสำคัญต่อการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้นหนึ่ง ถึงแม้หากพิจารณาในบริบทงานเขียนทั้งหมดของอิมมานูเอล คานท์ ความเรียงชิ้นนี้จะไม่ใช่ผลงานชิ้นที่มีชื่อเสียงมากที่สุด แต่ในทางรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ *Perpetual Peace: A Philosophical Sketch* เป็นพื้นฐานที่มาของสำนักความคิดอุดมคตินิยม (Idealism) ซึ่งเป็นสำนักความคิดหลักสำนักหนึ่ง และงานเขียนชิ้นนี้ รวมทั้งตัวอิมมานูเอล คานท์ เอง ก็ยังเป็นที่ยังอ้างอิงถึงในการศึกษาบ่อยครั้ง นอกจากนี้

ความเรียงชิ้นนี้ยังมีความน่าสนใจในด้านเนื้อหาและการประพันธ์ ซึ่งอาจรวบรวมเป็นแนวทางสำหรับการแปลบทความวิชาการด้านรัฐศาสตร์ต่อไป

อิมมานูเอล คานท์ เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมันในยุค Enlightenment ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีผลงานเริ่มแรกในสาขาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่อมาจึงขยายครอบคลุมถึงสาขาต่างๆ ของปรัชญา ผลงานสำคัญของคานท์ คือ ผลงานด้านอภิปรัชญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งคานท์เปรียบเทียบว่าเป็นการปฏิบัติในสาขาปรัชญาที่เทียบได้กับการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ซึ่งนำโดยนิโคลัส โคเปอร์นิคัส

Perpetual Peace: A Philosophical Sketch เป็นความเรียง (treatise) ที่คานท์เขียนขึ้นในช่วงท้ายของชีวิต โดยยังคงสะท้อนถึงปรัชญาหลักที่นำเสนอไว้ในงานชิ้นสำคัญก่อนหน้านี้ แต่เป็นการต่อยอดขึ้นมาในทางรัฐศาสตร์ เนื้อหากล่าวถึงแนวทางเพื่อบรรลุสันติภาพถาวร โดยนำเสนออย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์หรืออภิปรายอย่างถ่วงถ่วง ความเรียงฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง ว่าด้วยข้อพึงปฏิบัติก่อนเพื่อให้เกิดสภาวะที่เอื้อให้ดำเนินการให้เกิดสันติภาพถาวรได้ต่อไป ส่วนที่สอง ว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐ ส่วนที่สาม คือ ส่วนเพิ่มเติมที่อธิบายกลไกว่าเหตุใดสันติภาพจึงเป็นเป้าหมายและหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์ และเหตุใดคานท์จึงเชื่อว่ามนุษย์จะสามารถบรรลุสันติภาพถาวรได้ และส่วนที่สี่ คือ ภาคผนวก ว่าด้วยความไม่ลงรอยกันระหว่างมิติทางการเมืองและศีลธรรม

เนื่องจาก Perpetual Peace: A Philosophical Sketch เป็นตัวบทด้านรัฐศาสตร์ จึงจัดอยู่ในกลุ่มของตัวบททางสังคมศาสตร์ด้วย ตัวบททางสังคมศาสตร์มีลักษณะสำคัญ คือ เนื่องจากวาทกรรมทางสังคมศาสตร์สื่อสารกันด้วยมโนทัศน์ที่รับรู้ (หรือโต้แย้ง) ร่วมกันในกลุ่มเฉพาะ ซึ่งอยู่ในรูปของคำศัพท์ (technical terms) และเนื่องจากทฤษฎีทางสังคมศาสตร์มักถูกจำกัดด้วยบริบทเฉพาะทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมบางประการ คำศัพท์สังคมศาสตร์ที่สร้างขึ้นจึงมักเป็นสิ่งเฉพาะทางวัฒนธรรม ลักษณะที่สำคัญอีกประการ คือ ความคิดและข้อเท็จจริงในตัวบททางสังคมศาสตร์นั้นมาจากภายนอกตัวบท แตกต่างกับวรรณกรรมที่ความคิดและข้อเท็จจริงถูกสร้างขึ้นโดยและอยู่ภายในตัวบท¹

ในความเรียงเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ก็เช่นกัน อิมมานูเอล คานท์ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่มีโทนความหมายหรือนัยแตกต่างกันและมีความแตกต่างในการใช้อยู่หลายชุด ซึ่งคำศัพท์บางส่วนเป็นคำศัพท์เฉพาะทางสังคมศาสตร์ บางส่วนเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายพิเศษขึ้นมาเพราะการใช้ของคานท์เอง และยังมีคำศัพท์อื่นๆ ปรากฏ

¹ American Council of Learned Societies, "Guidelines for the Translation of Social Science Texts," [http://www.acls.org/sstp_guidelines.pdf], 14 สิงหาคม 2550, 8-10.

อยู่อีกมาก อาทิ คำศัพท์ด้านรัฐศาสตร์ ปรัชญา กฎหมายระหว่างประเทศ และภาษิตละติน คำศัพท์หลายคำยังไม่มีแปลในภาษาไทยอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ยังมีการอ้างอิงแนวคิด ความรู้ของศาสตร์หรือสาขาวิชาอื่น และเหตุการณ์ข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นของนอกตัวบทในอีกหลายที่ด้วย ในการทำความเข้าใจเนื้อหาจึงต้องอาศัยบริบทที่เกี่ยวข้องมากมายทั้งในทางประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง และวิชาการ

ในด้านรูปแบบและภาษา ความเรียงฉบับนี้มีความน่าสนใจ คือ รูปแบบมีลักษณะคล้ายคลึงกับสนธิสัญญา โดยแบ่งออกเป็นมาตราต่างๆ มีเชิงอรรถผู้เขียนเป็นจำนวนมาก ลักษณะการเขียนเป็นการนำเสนอความคิดจากมุมมองผู้เขียน น้ำเสียงมีลักษณะอธิบายกึ่งสั่งสอน และในหลายที่ก็ออกประชดประชันเสียดสี เนื้อหาที่นำเสนอมีความเป็นนามธรรมสูง ใช้ภาษาลักษณะคล้ายภาษากฎหมายในหลายแห่ง

จากการที่การแปลบทความทางวิชาการนั้นยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน การแปลบทความวิชาการเป็นการนำเสนอความคิดเรื่องใหม่แก่ผู้รับสารปลายทาง รวมทั้งลักษณะประการต่างๆ ที่ปรากฏในตัวบทความเรียงเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้แปลจำเป็นต้องหาแนวทางการแปลที่เหมาะสมกับความเรียงดังกล่าว และอาจรวบรวมเป็นข้อเสนอสำหรับการแปลตัวบทวิชาการด้านรัฐศาสตร์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตัวบทและวิเคราะห์ปัญหาการแปลความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์เรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch
2. เพื่อค้นหาแนวทางการแปลที่เหมาะสมสำหรับความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์เรื่องดังกล่าว อันอาจปรับใช้เป็นแนวทางแก่เรื่องอื่นๆ ในแนวเดียวกันได้ต่อไป
3. เพื่อรวบรวมลักษณะปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสำหรับเสนอแนะเป็นแนวทางการแปลบทความทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ต่อไป

1.3 สมมติฐาน

ตัวบททางวิชาการด้านรัฐศาสตร์มีความแตกต่างจากตัวบททั่วไป คือ คำศัพท์เฉพาะสาขาที่ใช้ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมต้นทางมาก และความคิดและข้อเท็จจริงในตัวบทมาจากภายนอกตัวบท ดังนั้น ผู้แปลควรนำทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร ที่เน้นเรื่องการแปลข้ามวัฒนธรรมมาใช้ร่วมกับแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American

Council of Learned Societies ในการแปลตัวบทซึ่งมีเนื้อหาทางรัฐศาสตร์จากวัฒนธรรมตะวันตกสู่บริบทวัฒนธรรมไทย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ของ Immanuel Kant ในหนังสือ Kant's Political Writing ของสำนักพิมพ์ Cambridge ในชุด Cambridge Texts in the History of Political Thought ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1991 แปลจากภาษาเยอรมันโดย H.B. Nisbet โดยมี Hans Reiss เป็นบรรณาธิการ

ความเรียงฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. First Section, which contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace between States หน้า 93-97
2. Second Section, which contains the Definitive Articles of a Perpetual Peace between States หน้า 98-108
3. First Supplement: On the Guarantee of Perpetual Peace และ Second Supplement: Secret Article of Perpetual Peace หน้า 108-115
4. Appendix หน้า 116-130

ผู้แปลเลือกแปล 3 ส่วนแรก คือ ตั้งแต่หน้า 93-115 ซึ่งมีเนื้อหาต่อเนื่องกันและมีปัญหาด้านคำศัพท์และบริบทที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

1. อ่านทำความเข้าใจต้นฉบับ และศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ระบุปัญหาที่พบ และวิเคราะห์ปัญหาในการแปล
3. ทบทวนทฤษฎีการแปล และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับตัวบทประเภทวิชาการ และตัวบทที่มีเนื้อหาทางรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
4. วิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับ
5. เลือกรูปแบบการแปล และวางแผนการแก้ปัญหาในการแปล
6. แปลโดยใช้รูปแบบการแปลที่ได้เลือกไว้
7. ตรวจสอบงานแปล

8. สรุปผลเปรียบเทียบกับสมมุติฐาน รายงานปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการแปล และให้ข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บทแปลความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์เรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch
2. ได้แนวทางในการศึกษาตัวบท วิธีแก้ไขปัญหา และแนวทางการแปลที่เหมาะสมสำหรับบทความทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์ต่อไป

บทที่ 2 ทบทวนทฤษฎี

ทฤษฎีการแปลต่างๆ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการแปลความเรียงทางรัฐศาสตร์เรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ประกอบด้วย ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เพื่อวิเคราะห์ต้นฉบับ ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมายเพื่อใช้ในการตีความและทำความเข้าใจความหมายแท้จริงที่ต้นฉบับต้องการสื่อ รวมทั้งทฤษฎีการแปลตามแนวทางของ วิลยา วิวัฒน์สร ร่วมกับแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies เพื่อใช้วางแผนและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการแปลตัวบทซึ่งมีเนื้อหาทางรัฐศาสตร์จากวัฒนธรรมตะวันตกสู่บริบทวัฒนธรรมไทย

2.1 ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse Analysis)

Basil Hatim กล่าวถึงวาทกรรมวิเคราะห์ว่าเกี่ยวข้องกับ “การศึกษาภาษาในระดับที่เหนือกว่าระดับประโยค”²

Peter Newmark เห็นว่าการวิเคราะห์วาทกรรม “เน้นที่การสื่อสารมากกว่าการศึกษาภาษาโดยแยกจากผู้ใช้ภาษา...เป็นการศึกษาตัวบทที่ไปไกลและ ‘เหนือ’ กว่าระดับประโยค”³

Jeremy Munday อธิบายว่า “การวิเคราะห์วาทกรรมศึกษาวิธีการที่ภาษาสื่อสารความหมายและความสัมพันธ์ทางสังคมและอำนาจ”⁴

แนวคิดต่างๆ ข้างต้นเป็นไปในทางเดียวกันกับนิยามของ Jan Renkema ที่ว่า การศึกษาวาทกรรมเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและหน้าที่ในการสื่อสารด้วยถ้อยคำ โดยเป็นสาขาหนึ่งของวจนปฏิบัติ ซึ่งศึกษาการใช้สัญญะ และได้รับอิทธิพลอย่างมากจากทฤษฎีวิจจนกรรม⁵

Danika Séleskovitch และ Marianne Lederer จากสำนัก ESIT ให้ความหมายไว้ว่า วาทกรรม คือ ข้อความที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายถึงกัน สัมพันธ์กับเจตนา

² Basil Hatim, “Discourse Analysis and Translation,” in *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, Mona Baker, Ed. (London: Routledge, 1998), 67.

³ Peter Newmark, *A Textbook of Translation* (Hertfordshire: Prentice Hall, 1998), 54.

⁴ Jeremy Munday, *Introducing Translation Studies* (London: Routledge, 2001), 89.

⁵ Jan Renkema, *Discourse Studies: An Introductory Textbook* (Amsterdam: John Benjamins, 1993), 1 & 21.

ของผู้สร้างข้อความ การตีความของผู้รับ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของความเป็นจริงที่ ถ้อยคำนั้นพาดพิงถึง⁶

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์วาทกรรมเป็นการศึกษาภาษาในระดับที่เหนือกว่าประโยค ในฐานะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเจตนาและความหมายของมนุษย์ รวมถึงความสัมพันธ์ทาง สังคมและอำนาจ ซึ่งการสื่อสารจะบรรลุผลได้ต้องอาศัยการตีความของผู้รับและความรู้เกี่ยวกับ โลกและสถานการณ์แวดล้อมที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วมกันด้วย

ในเมื่อวาทกรรม คือ การสื่อสารกันของมนุษย์ โดยถ้อยคำเป็นเพียงองค์ประกอบส่วน หนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและหน้าที่ของภาษาสามารถแสดงได้โดยตัวแบบ Organon ของ Bühler ซึ่งมองภาษาเป็นเครื่องมือในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถพิจารณาโดยแยก จากผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้เขียน ผู้อ่านได้ ตามแบบจำลอง Organon เสียงหรือถ้อยคำจะมีฐานะเป็น สัญลักษณ์ทางภาษาก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์ 3 ประการเชื่อมโยงเสียงหรือถ้อยคำนั้นเข้ากับผู้ส่ง สาร ผู้รับสาร และวัตถุที่อ้างถึง ดังนี้⁷

1. Symptom แสดงความตั้งใจหรือลักษณะเกี่ยวกับผู้ส่งสาร
2. Symbol แสดงถึงวัตถุ เรื่องราว หรือสภาวะความสัมพันธ์
3. Signal เนื่องจากผู้รับสารต้องตีความสัญลักษณ์ทางภาษานั้นหรือมีปฏิกิริยาตอบโต้

บริบทที่วาทกรรมเกิดขึ้นสำคัญต่อการตีความเจตนาในการสื่อสารหรือผลที่ต้องการ เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจตัวบทหนึ่ง ๆ ให้ต้องแท้ การวิเคราะห์บริบทของวาทกรรม สามารถกระทำได้ตามตัวแบบ SPEAKING ของ Dell Hymes ดังนี้⁸

S (setting & scene)	เวลา สถานที่ และเงื่อนไขแวดล้อมทางกายภาพของวัฒนธรรม บรรยากาศ ระดับความเป็นทางการ
P (participants)	ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร
E (ends)	เจตนาและผลที่ต้องการในการสื่อสาร
A (act sequences)	รูปแบบและเนื้อหาของสาร
K (keys)	น้ำเสียง

⁶ มาริอาห์ เลเดแรร์ และคนอื่นๆ, คำนำ ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ, แปลโดย จิรพรรณ บุญเกียรติ และคนอื่นๆ (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), (5).

⁷ Jan Renkema, *Discourse Studies: An Introductory Textbook*, 7-8; วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, *ทฤษฎีและหลักการแปล* (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 114.

⁸ Jan Renkema, *Discourse Studies: An Introductory Textbook*, 43-44.

I (instrumentalities)	ช่องทาง และลักษณะภาษาที่ใช้
N (norms)	ขบวนการปฏิสัมพันธ์และการตีความ
G (genres)	ประเภทตัวบท

การวิเคราะห์บริบทของวาทกรรมยังอาจทำได้ตามแนวทางของ Basil Hatim และ Ian Mason ดังนี้⁹

1. บริบทต้นฉบับ (textual context) คือ บริบทภายในของตัวบทเอง ประกอบด้วย
 - a. มิติด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดูเนื้อหาและประเภทของต้นฉบับ วิธีการใช้ภาษา และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร
 - b. มิติด้านวัจนปฏิบัติ วิเคราะห์ความมุ่งหมายของตัวบท วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร
 - c. มิติด้านสัญลักษณ์ เนื่องจากสัญลักษณ์ทางภาษาที่ใช้บ่งบอกประเภทของตัวบท
2. บริบทสถานการณ์การสื่อสาร (situational context) คือ องค์ประกอบในการสื่อสาร ประกอบด้วยผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ปัจจัยด้านเวลาและสถานที่
3. บริบทสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural context) คือ กรอบสังคมวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวบทและส่งผลต่อการทำความเข้าใจตัวบท เพราะภาษาไม่สามารถแยกจากสังคมและวัฒนธรรมได้

ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ให้เครื่องมือแก่ผู้แปลในการวิเคราะห์ตัวบทหนึ่งๆ ที่นำมาแปลอย่างรอบด้านทั้งองค์ประกอบภายใน องค์ประกอบภายนอก และบริบทแวดล้อมต่างๆ ช่วยให้ผู้แปลเข้าถึงตัวบทได้ดียิ่งขึ้นอันส่งผลให้งานแปลที่ออกมามีคุณภาพใกล้เคียงต้นฉบับยิ่งขึ้น ซึ่งผู้แปลจะได้นำมาใช้ในบทที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับต่อไป

2.2 ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมาย (Interpretive Theory)

ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมาย¹⁰ พัฒนาขึ้นโดยสถาบัน Ecole Supérieur d'Interprétariat et de Traduction หรือ ESIT ในประเทศฝรั่งเศส โดยประมวลจากประสบการณ์จริงในการทำงานแปลและงานล่าม

⁹ Basil Hatim and Ian Mason, *Discourse and the Translator* (London and New York: Longman, 1990), 57.

¹⁰ เรียบเรียงจาก มาริอาโน่ เลเดร์เร และคนอื่นๆ, *ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ*, แปลโดย

สมมุติฐานของทฤษฎีนี้ คือ ความคิดของมนุษย์เป็นอิสระจากภาษา ดังนั้น เป้าหมายของการแปลจึงเป็นการถ่ายทอดความหมายหรือความคิดที่ต้องการสื่อ มิใช่การถ่ายภาษา และภาษาเป็นเพียงพาหะรองรับความหมาย ทฤษฎีนี้เน้นการตีความและทำความเข้าใจความหมายระดับวาทกรรมของตัวบทต้นฉบับแล้วนำมาถ่ายทอดใหม่ในภาษาปลายทางโดยไม่ยึดติดกับรูปภาษาต้นทาง เพราะในระดับวาทกรรม ถ้อยคำสื่อความหมายต่างออกไปจากความหมายตามระบบภาษาเนื่องจากความรู้ภายนอกเข้ามาสร้างความหมายใหม่ให้กับถ้อยคำ และภาษาแต่ละภาษามีวิธีการแตกต่างกันในอันที่จะสื่อความคิดเดียวกัน

วาทกรรม คือ การใช้ภาษาในรูปของคำพูดหรือข้อเขียนเพื่อสื่อความคิดไปสู่มนุษย์ด้วยกัน เป็นการประยุกต์ใช้ภาษากับการสื่อสารและเป็นจุดผ่านที่ความคิดของมนุษย์แต่ละคนแบ่งซอยแยกย่อยออกเป็นหน่วยความหมายเพื่อถ่ายลงสู่เป้าหมายภาษา อันเป็นสมบัติร่วมของคนทั้งสังคม¹¹

ในเมื่อวาทกรรมเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง นอกเหนือจากภาษาที่ใช้สื่อความหมาย วาทกรรมจึงยังเกี่ยวข้องกับเจตนาของผู้ส่งสาร การตีความของผู้รับสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกภายนอก และเนื่องจากความหมายมี 2 ระดับ¹² คือ

1. ความหมายตามระบบภาษา คือ แนวคิดที่ผูกติดอยู่กับคำต่าง ๆ เป็นเครือข่ายของความหมายประจำที่เป็นไปได้ของคำซึ่งยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสื่อสาร
2. ความหมายระดับวาทกรรม คือ ความหมายที่แท้จริงในสถานการณ์การสื่อสาร ซึ่งอาศัยความหมายประจำทางภาษาส่วนหนึ่ง ประกอบเชื่อมโยงเข้ากับบริบทหรือข้อความแวดล้อม บริบททางวัฒนธรรม สถานการณ์การสื่อสาร และความรู้เดิม ทำให้คำเกิดความหมายที่ชัดเจนขึ้น

ในกระบวนการแปลตามทฤษฎีของสำนักนี้ ลำดับแรกนักแปลจึงต้องตีความตัวบทต้นฉบับเพื่อเข้าใจความหมายระดับวาทกรรมโดยอาศัยความรู้ 2 ประการ คือ ความรู้ทางภาษาและความรู้ภายนอกตัวบท อาทิ ความรู้เกี่ยวกับโลก เนื้อหาสาระของเรื่อง หรือสถานการณ์การสื่อสาร

จิรพรรณ บุษยเกียรติ และคนอื่นๆ (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), 1-89.

¹¹ มาร์อานน์ เลเดร์เร่ และคนอื่นๆ, ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ, 87.

¹² มาร์อานน์ เลเดร์เร่ และคนอื่นๆ, ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ, 6-8.

เมื่อจับความหมายและผลออกจากรูปภาษาต้นทางได้แล้ว นักแปลจึงนำความหมายทางวาทกรรมนั้นมาสวมใส่ถ้อยคำสำนวนและโครงสร้างของภาษาปลายทาง โดยมุ่งถ่ายทอดความหมายให้ได้ครบ และสร้างผลกระทบที่ติดเทียมกับต้นฉบับ

ลำดับสุดท้าย นักแปลต้องตรวจสอบความถูกต้องของบทแปลอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าข้อความที่ได้แปลไว้ในครั้งแรกสามารถถ่ายทอดความหมายที่ต้องการได้ถูกต้องครบถ้วน

ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมายนี้ทำให้ผู้แปลตระหนักอยู่เสมอว่าการแปลนั้นเป็นการสื่อสาร หัวใจสำคัญ คือ การถ่ายทอดความหมายระดับวาทกรรมโดยนำความรู้ภายนอกตัวบทมาช่วยในการตีความเพื่อทำความเข้าใจ จากนั้นจึงถ่ายทอดความหมายสู่ภาษาปลายทางโดยเคารพกฎเกณฑ์ของภาษานั้นเพื่อให้ได้บทแปลที่เป็นธรรมชาติและรักษาความหมายไว้ได้ครบถ้วน

2.3 ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร

ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร¹³ เป็นความพยายามเสนอทฤษฎีการแปลจากภาษาตะวันตกเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นการแปลข้ามวัฒนธรรมโดยแท้จริง แนวทางนี้ให้น้ำหนักการแปลตัวบทประเภทรวบรวมเป็นสำคัญ มีที่มาจากประสบการณ์การแปลส่วนตัวและความคิดว่าทฤษฎีแปลที่ใช้ในภาษาตะวันตกไม่อาจนำมาใช้ได้ทั้งหมดในการแปลจากภาษาตะวันตกเป็นภาษาตะวันออก เพราะวิธีคิดของตะวันตกและตะวันออกแตกต่างกัน อันทำให้วิธีการถ่ายทอดความคิดในภาษาแตกต่างกัน แต่ขณะเดียวกัน ภาษาที่ใช้แปลเป็นของไทย ภาษาแปลจึงต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของภาษาไทย นำมาสู่จุดยืนของทฤษฎีที่ว่า

“ในการแปลภาษาตะวันตกมาเป็นภาษาไทยนั้น เราจะเก็บกลิ่นนมเนยไว้ในเรื่องของความคิด วิธีคิด และวัฒนธรรม แต่เราจะกำจัดกลิ่นนมเนยให้หมดสิ้นไปในเรื่องของภาษาที่ใช้แปล”¹⁴

วัลยา วิวัฒน์ศร เสนอขั้นตอนการทำงานแปล 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทำความเข้าใจต้นฉบับ โดยอาศัย

¹³ เรียบเรียงจาก วัลยา วิวัฒน์ศร, การแปลวรรณกรรม, (กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), 135-54.

¹⁴ วัลยา วิวัฒน์ศร, การแปลวรรณกรรม, 134.

2.1 ความรู้ภายนอกตัวบท คือ ความรู้เกี่ยวกับตัวนักประพันธ์ในแง่ชีวิตและผลงาน บริบททางวรรณกรรม สังคม การเมืองของยุคสมัยที่ประพันธ์ โลกทัศน์ กลวิธีการแต่งและลีลาผู้ประพันธ์

2.2 ความรู้เกี่ยวกับตัวบท คือ

2.1.1 บริบททางวรรณกรรม วัฒนธรรม และสังคมที่ใช้เป็นฉากและยุคสมัยของเรื่อง

2.1.2 โครงเรื่อง แก่นเรื่อง บุคลิกตัวละคร มุมมองในการเล่าเรื่อง มิติเวลาและสถานที่ในเรื่อง

2.1.3 ความหมายของเรื่อง ทั้งความหมายรวมและแฝง ความหมายเชิงสัญลักษณ์และเชิงเปรียบเทียบ โลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ในเรื่องนั้น

2.1.4 ลีลาการเขียนเฉพาะเรื่องเปรียบเทียบกับลีลาการเขียนรวม

2.1.5 ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพตัวละครและกรณีเฉพาะที่ปรากฏในเรื่อง

นอกจากนี้การหาข้อมูลเพิ่มเติมยังทำได้โดยนำต้นฉบับของเรื่องเดียวกันต่างสำนักพิมพ์กันมาเปรียบเทียบกัน

2. การถ่ายทอดความหมาย / การแปล

2.1 การพิจารณาภาษาเดิมและภาษาที่ใช้แปล ผู้แปลต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของภาษาที่ใช้ถ่ายทอดกับภาษาของต้นฉบับในแง่ของความเก่า-ใหม่ ภาษาเขียน-ภาษาปาก ภาษาวรรณคดีและเสียงในต้นฉบับ

2.2 การคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม เนื่องจากคนเราอ่านวรรณกรรมแปลเพื่อขยายขอบเขตความรู้ความเข้าใจไปยังวัฒนธรรมอื่น ผู้แปลจึงพึงรักษาบริบททางวัฒนธรรมต้นทางไว้ แล้วหาวิธีถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจ อาจใช้วิธีทำเชิงอรรถหรือแปลขยายความโดยที่ไม่ทำให้ลีลาผู้ประพันธ์เสียไป แต่

ต้องไม่แปลโดยปรับเปลี่ยนหรือลากเข้าหาวัฒนธรรมปลายทาง
(domestication)

2.3 การคำนึงถึงผู้อ่าน ผู้แปลต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมของผู้อ่าน
ปลายทางด้วย โดยยึดหลักว่าทำอย่างไรให้อ่านได้เข้าใจโดยไม่สะดุด ที่
สำคัญ คือ พึงถ่ายทอดภาษาแปลตามหลักเกณฑ์โครงสร้างไวยากรณ์ไทย

3. การตรวจสอบและแก้ไขโดยผู้แปล เพื่อให้แน่ใจว่าบทแปลที่ได้สื่อความหมาย
ตามที่ผู้แปลตั้งใจและตรงกับที่ต้นฉบับต้องการสื่อ ทำได้โดยการเทียบเคียงกับ
ต้นฉบับภาษาเดิม การตรวจสอบการใช้คำ การตรวจสอบรูปประโยค และการেলা
สำนวนภาษา
4. การตรวจแก้โดยบรรณาธิการต้นฉบับแปล บรรณาธิการมีบทบาทเป็นผู้สื่อสารกับ
ผู้แปล โดยตั้งคำถามและแสดงความสงสัย เพื่อช่วยตรวจสอบว่าผู้แปลสื่อ
ความหมายได้ตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการ และใช้ภาษาที่มีโครงสร้างแบบ
ภาษาต่างประเทศหรือไม่

วัลยา วิวัฒน์ศร ให้นิยาม “การแปลวรรณกรรม” ว่าเป็น “การถ่ายทอดความหมายและ
วรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่ง ไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง ถึงระดับการสร้างสรรคของนัก
ประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปล
เสมอ”¹⁵

จากนิยามนี้กล่าวได้ว่าทฤษฎีของวัลยา วิวัฒน์ศร มีจุดร่วมกับทฤษฎีการแปลแบบ
ตีความและยึดความหมายในการมุ่งถ่ายทอดความหมายให้ได้ครบถ้วน แต่มีจุดเน้นที่เพิ่มเติม
ขึ้นมา คือ การถ่ายทอดบริบทวัฒนธรรม และการรักษาวรรณศิลป์ในการประพันธ์ด้วย

แนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร นำมาประยุกต์ใช้กับการแปลความเรียงทางรัฐศาสตร์เรื่อง
Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ได้ เนื่องจากความเรียงนี้นำเสนอความคิดจากอีก
วัฒนธรรมหนึ่งซึ่งแตกต่างจากบริบทวัฒนธรรมของผู้อ่านชาวไทยมาก มีการอ้างอิงความรู้นอก
ตัวบทซึ่งอยู่ในวัฒนธรรมตะวันตกมาก ขณะเดียวกันก็มีลักษณะทางการประพันธ์ที่พึงรักษาไว้
และถ่ายทอดมาสู่บทแปล เพราะผู้ประพันธ์เป็นนักปรัชญาเอก ตัวบทจึงมีฐานะเป็นตัวบทที่
แสดงออกถึงผู้ประพันธ์ (expressive text) ด้วย มิใช่ตัวบทให้ข้อมูล (informative text) ที่
รูปแบบการนำเสนอสำคัญน้อยกว่าตัวสาร

¹⁵ วัลยา วิวัฒน์ศร, การแปลวรรณกรรม, 154.

2.4 แนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies (ACLS)¹⁶

แนวทางการแปลตัวบทสังคมศาสตร์¹⁷ (Guidelines for the Translation of Social Science Texts) ของ American Council of Learned Societies (ACLS) รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในโครงการแปลสังคมศาสตร์ (Social Science Translation Project: STTP) ซึ่งมีทั้งนักวิชาการและนักแปล เพราะเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการแปลวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ให้มีคุณภาพดีขึ้นและมีปริมาณมากขึ้น

แนวทางนี้เชื่อว่าการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จผ่านการแปลเป็นไปได้ และเห็นว่าการแปลนั้นเป็นพลังสร้างสรรค์ เพราะทำให้ภาษาปลายทางรุ่มรวยขึ้นด้วยการนำคำใหม่ๆ พร้อมด้วยมโนทัศน์และขนบที่มาจากคำนั้นจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง

ตัวบทที่แนวทางนี้ครอบคลุมถึง คือ ตัวบทซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสตร์ซึ่งมักถูกจัดกลุ่มเข้าเป็นสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย มานุษยวิทยา การสื่อสาร วัฒนธรรมศึกษา เศรษฐศาสตร์ เพศสภาพศึกษา ภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมาย รัฐศาสตร์ จิตวิทยา สาธารณสุข สังคมวิทยา

ตัวบทสังคมศาสตร์จำเป็นต้องมีแนวทางเฉพาะในการแปล เนื่องจากตัวบทสาขาสังคมศาสตร์มีลักษณะพิเศษ ดังนี้¹⁸

1. ผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้ลึกซึ้งในเรื่องที่แปล
2. ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์มักถูกจำกัดด้วยบริบทเฉพาะทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมบางประการ ทำให้ไม่สามารถมีสถานะเป็นหลักการที่ยอมรับกันเป็นสากลดังเช่นทฤษฎีวิทยาศาสตร์ธรรมชาติได้ คำศัพท์สังคมศาสตร์ที่สร้างขึ้นในสังคมหนึ่ง เมื่อนำไปใช้ในอีกสังคมหนึ่งจึงอาจนำไปสู่การแปลที่ผิดพลาดเนื่องจากในบริบทที่แตกต่างกันมโนทัศน์หนึ่งๆ อาจยังพัฒนาไม่เท่ากัน ทำให้คำศัพท์กินความต่างกัน หรือบางครั้งอาจไม่สื่อความหมายถึงปรากฏการณ์ทางสังคมที่ต้องการ

¹⁶ แนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies ในภาษาต่างๆ สามารถเข้าถึงได้จาก www.acls.org/sstp.htm

¹⁷ เรียบเรียงจาก American Council of Learned Societies, "Guidelines for the Translation of Social Science Texts," [http://www.acls.org/sstp_guidelines.pdf], 14 สิงหาคม 2550.

¹⁸ ACLS, "Guidelines for the Translation of Social Science Texts," 3-4.

3. ความคิดและข้อเท็จจริงในดับททางสังคมศาสตร์นั้นมาจากภายนอก แตกต่างกับวรรณกรรมที่ความคิดและข้อเท็จจริงถูกสร้างขึ้นโดยและอยู่ภายในดับท แต่ในทั้งสองกรณี ทั้งความคิดและข้อเท็จจริงล้วนเป็นสิ่งเฉพาะทางวัฒนธรรม
4. วาทกรรมทางสังคมศาสตร์สื่อสารกันด้วยมโนทัศน์ที่รับรู้ (หรือโต้แย้ง) ร่วมกันในกลุ่มเฉพาะ ซึ่งอยู่ในรูปของคำศัพท์ (technical terms) คำศัพท์นี้มักเป็นสิ่งเฉพาะทางวัฒนธรรม ความเฉพาะเจาะจงของคำศัพท์อาจอยู่ที่ยุคสมัยซึ่งศัพท์นั้นเกิดขึ้นหรือคุณลักษณะทางชาติพันธุ์หรืออุดมการณ์บางอย่าง คำศัพท์อาจมีนัยของสมมุติฐานทางประวัติศาสตร์บางประการที่สังคมหนึ่งยอมรับ ความละเอียดอ่อนทางความหมายเหล่านี้อาจไม่สามารถทราบได้จากพจนานุกรมปกติและเป็นสิ่งพึงระวังในการแปล

ผลที่เกิดขึ้นในการใช้คำอ้างอิงถึงความหมายข้ามบริบท ทำให้นักแปลต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาเฉพาะสาขาที่ตนแปลอย่างดี ขณะเดียวกันก็ต้องรู้ภาษาทั่วไปของทั้งภาษาต้นทางและปลายทางอย่างดีด้วยเช่นกัน นอกเหนือจากมีความรู้ในเนื้อหาเรื่องที่แปลแล้ว

ในการแปล นักแปลอาจใช้ภาษาปลายทางให้สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของภาษาต้นฉบับเท่าที่จะทำได้ภายใต้ข้อจำกัดของกฎเกณฑ์ภาษาปลายทางโดยที่บทแปลไม่พึงแปลกประหลาดสำหรับผู้อ่านปลายทาง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ บทแปลนั้นต้องอ่านได้เข้าใจ แต่ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาราวกับว่าเขียนขึ้นโดยนักสังคมศาสตร์ในวัฒนธรรมปลายทาง¹⁹

กับดักในการแปลดับทสังคมศาสตร์ที่นักแปลพึงระวัง คือ²⁰

1. การแก้ไขดับท ผู้แปลต้องไม่แก้ไขสิ่งที่ตัวผู้แปลเห็นว่าเป็นความผิดพลาดในดับท ผู้แปลอาจแสดงความไม่เห็นด้วยกับดับทไว้ในเชิงอรรถหรือคำนำ ซึ่งควรเขียนในเชิงการอธิบายที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ใช่ความเห็นโต้แย้ง
2. การปรับแก้ลักษณะเฉพาะในลีลาการประพันธ์ให้เป็นลักษณะธรรมชาติของภาษาปลายทาง คุณลักษณะแกนของภาษาแต่ละภาษาส่งอิทธิพลต่อวิธีเขียนของผู้ใช้ภาษานั้น อาทิ ลักษณะไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเอื้อต่อประโยคสั้น ผู้แปลพึงตระหนักว่าโครงสร้างทางไวยากรณ์ก็เป็นเครื่องสื่อความหมายเช่นกัน แม้ไม่ได้สื่อความโดยตรงดังเช่นคำศัพท์ แต่ลักษณะทางไวยากรณ์ที่ผู้เขียนใช้ส่งผลต่อวิธีที่

¹⁹ ACLS, "Guidelines for the Translation of Social Science Texts," 7-8.

²⁰ ACLS, "Guidelines for the Translation of Social Science Texts," 8-10.

ผู้อ่านรับรู้ชุดความคิดหนึ่งๆ และวิธีที่ชุดความคิดนั้นคลี่คลายสู่ผู้อ่าน ผู้แปลจึงไม่ควรแก้ไขลักษณะเฉพาะในลีลาการประพันธ์

3. การเปลี่ยนแปลงวิธีการโต้แย้งหรือนำเสนอชุดความคิด เช่นเดียวกัน ขนบทางวิชาการในแต่ละวัฒนธรรมก็ส่งผลต่อวิธีที่ผู้ใช้ภาษานั้นคิดและสร้างชุดความคิด/ข้อโต้แย้ง ผู้แปลจึงควรรักษามโนทัศน์และวิธีการนำเสนอข้อคิดเห็น/โต้แย้งของวัฒนธรรมต้นทางไว้
4. เพื่อนเทียม (false friends) ผู้แปลพึงระวังคำต่างภาษาที่มีรูปพ้องกันแต่ความหมายแตกต่างกัน กรณีนี้มักพบในการแปลระหว่างภาษาตะวันตกด้วยกัน
5. เพื่อนเทียมทางมโนทัศน์ (conceptual false friends) อันตรายอีกประการหนึ่ง คือ การแปลคำศัพท์ (technical terms) ไปในทางที่สนับสนุนจุดยืนหรือแนวคิดแบบใดแบบหนึ่งทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำแปลนั้นเป็นเพื่อนเทียมทางมโนทัศน์ เพื่อนเทียมทางมโนทัศน์เกิดขึ้นเมื่อ
 - 5.1 วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีมโนทัศน์ต่อคำศัพท์หนึ่งแตกต่างกัน หรือใช้คำเรียกมโนทัศน์เดียวกันแตกต่างกัน แต่ผู้แปลใช้วิธีแปลตามตัวอักษร เช่น การแปลคำว่า “state” ซึ่งอยู่บนแนวคิดเรื่อง “รัฐ” ของสังคมตะวันตก แล้วนำมาใช้กับสถาบันทางสังคมของประเทศที่ไม่ใช่ตะวันตก คำที่ดูเหมือน “เป็นสากล” อาจลวงตาว่ามีคำแปลที่ความหมายเท่ากันอัตโนมัติในอีกภาษาหนึ่งได้ และกลายเป็นความพยายามนำความหมายจากวัฒนธรรมหนึ่งมาบังคับใช้กับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง
 - 5.2 เมื่อเวลาผ่านไปความหมายของคำเปลี่ยนแปลงโดยที่รูปคำคงเดิม เช่น คำว่า “ชาวนา” ภาษาจีน ในตัวบทคอมมิวนิสต์แปลว่า peasant(s) แต่ปัจจุบันยอมต้องแปลว่า farmer(s) เพื่อสะท้อนสถานการณ์เศรษฐกิจจีนที่เปลี่ยนแปลงไป
 - 5.3 บางกรณีสถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่เป็นเพราะนักคิดที่มีอิทธิพลนำคำธรรมดามาใช้ในชุดข้อคิดเห็นของตน ทำให้เกิดความหมายพิเศษและกลายเป็นคำสำคัญในสาขานั้น หากผู้แปลไม่ได้ตระหนักถึงสถานะใหม่ของคำ ก็อาจแปลผิดพลาดเป็นเพื่อนเทียมทางมโนทัศน์ได้

ในกรณีของคำศัพท์ที่อาจเป็นเพื่อนเทียมทางมโนทัศน์ ผู้แปลอาจชี้แจงความหมายที่ศัพท์ครอบคลุมไว้ในเชิงอรรถหรือบทนำผู้แปลได้เพื่อความชัดเจนแก่ผู้อ่าน

- 6 การใช้คำฟุ่มเฟือย ตัวบททางสังคมศาสตร์มีแนวโน้มจะใช้ภาษาฟุ่มเฟือย สิ่งที่คุณแปลกระทำได้ คือ ตัดทอนคำทางไวยากรณ์ออก
- 7 การใช้คำศัพท์ที่ไม่สม่ำเสมอ โดยปกติ คำศัพท์สำคัญที่ปรากฏมากกว่าหนึ่งครั้งควรแปลด้วยคำเดิมทุกครั้ง แต่อันดับแรก ผู้แปลต้องระบุให้ได้ก่อนว่าความหมายของคำศัพท์นั้นเหมือนเดิมในที่ใช้ก่อนหน้านี้หรือไม่ ผู้แปลควรทำอภิธานศัพท์ส่วนตัวขณะแปลไปด้วยเพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอในการแปลคำศัพท์
- 8 ภาษาเฉพาะยุคสมัย เพื่อมิให้เกิดการผิดยุคผิดสมัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในบทแปล ผู้แปลต้องคำนึงถึงความแตกต่างในความคิดและชนบระหว่างยุคที่ต้นฉบับเกิดขึ้นกับ ณ เวลาที่แปล เช่น ไม่ใช้ภาษาที่ถูกต้องในเชิงการเมือง (politically correct) ย้อนหลัง

แนวทางการแปลตัวบทสังคมศาสตร์ของ ACLS นี้ มีจุดเน้นเรื่องกลวิธีนำเสนอหรือคลี่คลายชุดความคิดของผู้เขียน และการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ให้ถูกต้องตามมโนทัศน์ของคำที่ต้องการสื่อจริงๆ และบริบทวัฒนธรรม ไม่ใช่แปลไปด้วยความเคยชิน ทำให้ผู้แปลตระหนักถึงลักษณะเฉพาะของตัวบททางสังคมศาสตร์ ข้อพึงระวังที่อาจเป็นปัญหาในการแปลและหนทางจัดการกับปัญหา สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาและวางแผนการแปลความเรียงทางรัฐศาสตร์เรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ได้เหมาะสมอย่างยิ่ง

บทที่ 3 การวิเคราะห์ต้นฉบับ

ผู้วิจัยนำทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์มาใช้ในการวิเคราะห์ต้นฉบับ ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งภายนอกและภายในตัวบท การวิเคราะห์สถานการณ์สื่อสาร และการวิเคราะห์บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

3.1 ผู้ประพันธ์

อิมมานูเอล คานท์ (ค.ศ.1724-1804) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมันในยุค Enlightenment ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เกิดเมื่อวันที่ 22 เมษายน ค.ศ.1724 ที่เมืองโคนิกส์เบิร์กในแคว้นปรัสเซียตะวันออก (ปัจจุบัน คือ เมืองคาลินินกราดในรัสเซียตะวันตก) ซึ่งเป็นเมืองท่าที่รุ่งเรืองด้านการค้า คานท์เกิดในครอบครัวฐานะไม่ดีนัก บิดามีอาชีพเป็นช่างทำบังเหียน ครอบครัวของคานท์เคร่งครัดในลัทธิเพเอธิสมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการปฏิรูปของนิกายโปรเตสแตนต์ที่เน้นการอุทิศจิตใจให้กับศาสนาและการพัฒนาชีวิตทางจิตวิญญาณ บิดามารดาของคานท์เสียชีวิตเร็ว (มารดาเสียชีวิต ค.ศ.1738 และบิดาเสียชีวิต ค.ศ.1746) ตลอดชีวิตคานท์ไม่ค่อยได้เดินทางไปไหนและไม่เคยเดินทางไปไกลจากเมืองที่อาศัยอยู่ แต่กระนั้นก็เป็นนักอ่านตัวยงคอยติดตามข่าวสารสถานการณ์ต่างแดนอยู่ตลอด คานท์ขึ้นชื่อว่ามีอุปนิสัยละเอียดพิถีพิถันและสม่ำเสมอในการทำกิจวัตร คานท์ล้มเจ็บอย่างหนักในปี ค.ศ.1803 และเสียชีวิตลงในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1804 ก่อนจะอายุครบ 80 ปีไม่กี่เดือน

จากชีวิตในวัยเด็ก มารดามีอิทธิพลกับคานท์มาก โดยมารดาเป็นผู้สั่งสอนสิ่งต่างๆ และสอนให้คานท์ใกล้ชิดและชื่นชมธรรมชาติ นอกจากนี้ การมาจากครอบครัวที่เคร่งครัดศาสนาก็ทำให้ศาสนามีผลต่อแนวคิดเรื่องศีลธรรมของคานท์เช่นกัน อย่างไรก็ตาม พบในภายหลังว่าคานท์นั้นไม่ชอบคริสต์ศาสนจักร และวัยเรียนในโรงเรียนศาสนาเป็นช่วงเวลาที่ยากลำบาก คานท์รู้สึกโดดเดี่ยว ถูกบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัยและไร้อิสรภาพ²¹

ด้านการศึกษาและผลงาน อิมมานูเอล คานท์ ศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งโคนิกส์เบิร์ก และในปี ค.ศ.1755 ได้รับสิทธิให้สอนหนังสือในฐานะ Magister legens หรือ Privatdozent คือผู้บรรยายที่ไม่ได้รับเงินเดือนแต่ได้รับค่าจ้างจากการบรรยาย หัวข้อที่คานท์บรรยายมีหลากหลายตั้งแต่ตรรกวิทยาและอภิปรัชญา จริยศาสตร์ ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมาย ภูมิศาสตร์ จนถึงมานุษยวิทยา คานท์ขึ้นชื่อว่าบรรยายได้สนุกสนานน่าติดตาม เป็นคนมีอารมณ์ขัน และ

²¹ "Kant's Philosophical Development," In Stanford Encyclopedia of Philosophy, [<http://plato.stanford.edu/entries/kant-development/>], 18 มิถุนายน 2549.

แหลมคม ทว่าลีลาการเขียนในผลงานต่าง ๆ กลับเป็นที่กล่าวขานว่าอ่านยากและไม่ค่อยดึงดูดผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม งานเขียนของคานท์ก็เจือปนด้วยอารมณ์เสียดสี (dry irony) ในปี ค.ศ.1770 คานท์ได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์สาขาวิชาตรรกวิทยาและเป็นอธิการบดีในอีกหลายโอกาส คานท์เริ่มมีชื่อเสียงในฐานะนักวิชาการและนักวิทยาศาสตร์จากงานเขียน โดยในผลงานชื่อ *General History of Nature and Theory of the Heavens* (ค.ศ.1755) คานท์นำเสนอคำอธิบายเรื่องที่มาของจักรวาลของตนเอง ซึ่งคล้ายคลึงกับของ Laplace นักวิทยาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส โดยต่อมาทฤษฎีนี้เรียกว่า Kant-Laplace Theory ความก้าวหน้าครั้งสำคัญในฐานะนักปรัชญาของคานท์เกิดขึ้นในปี ค.ศ.1781 เมื่อตีพิมพ์ผลงานชื่อ *The Critique of Pure Reason* ซึ่งคานท์เปรียบว่าเป็นเสมือนการปฏิวัติของโคเปอร์นิคัสในสาขาดาราศาสตร์ และผลงานชิ้นนี้นับเป็นต้นกำเนิดของปรัชญาสมัยใหม่ โดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้

หลายคนวิจารณ์ว่าคานท์มีชื่อเสียงเมื่ออายุมากแล้ว (Late bloomer) คือ เมื่อเกือบจะอายุห้าสิบปี แต่การศึกษาในภายหลังพบว่างานเขียนชิ้นก่อนหน้าคานท์เริ่มมีชื่อเสียงนั้นก็มีความสัมพันธ์กันกับผลงานชิ้นโดดเด่นที่เกิดภายหลังในเชิงระบบความคิด คานท์เริ่มตีพิมพ์ผลงานข้อเขียนด้านการเมืองครั้งแรกเมื่ออายุ 60 ปีและชิ้นสุดท้ายเมื่ออายุ 75 ปี²² *Perpetual Peace* นับเป็นหนึ่งในงานเขียนที่กล่าวถึงการเมืองอย่างชัดเจน โดยเขียนขึ้นภายหลัง *The Critique of Pure Reason*

ด้านบริบททางสังคมของคานท์ คานท์มีชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 18 ในรัสเซีย ตะวันออก ในสมัยนั้นเป็นยุคที่เรียกว่า Enlightenment คือ ยุคแสงสว่างทางภูมิปัญญา ซึ่งติดตามมาและมีนัยความหมายถึงยุคก่อนหน้านั้น คือ ยุคกลางหรือยุคมืด (Dark Ages) ยุค Enlightenment มีลักษณะสำคัญคือ การเน้นการใช้เหตุผลของมนุษย์ ซึ่งตรงกันข้ามกับยุคมืด ซึ่งผู้คนเชื่อในสิ่งไม่มีเหตุผลและสิ่งเหนือธรรมชาติ ความคิดความเชื่อถูกรอบงำโดยศาสนจักร

ในบริบทของยุค Enlightenment นี้ คานท์นับเป็นนักคิดชาวเยอรมันในขบวนการ Enlightenment ยุคหลัง²³ แต่เป็นคนที่มีความสำคัญมาก คานท์ให้ความหมาย “Enlightenment” ว่าหมายถึง การที่มนุษย์หลุดออกจากสภาวะอันอ่อนเขลาได้โดยความสามารถที่จะคิดเพื่อตนเองได้พัฒนาขึ้น และหลุดจากอคติและความเขื่องมงาย ความอ่อนเขลาในความหมายของคานท์ คือ สภาพที่มนุษย์ไม่สามารถใช้ความคิดความเข้าใจของตนเองได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมี

²² “Kant’s Philosophical Development,” In *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, [<http://plato.stanford.edu/entries/kant-development/>], 18 มิถุนายน 2549.

²³ เรียบเรียงจาก Hans Reiss, Introduction to *Kant’s Political Writings*, Translated by H.B. Nisbet, Edited by Hans Reiss, 2nd ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1991), 6-8; Immanuel Kant, *An Answer to the Question: ‘What is Enlightenment?’*, เอกสารอัดสำเนา, แปลและเรียบเรียงโดย ไชยันต์ ไชยพร (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544)

ผู้อ่อนมาชี้ นำ สาเหตุของความอ่อนเขลานั้นมาจากตัวมนุษย์เอง คือ หากไม่ใช่เรื่องราวขาดความเข้าใจ ก็เป็นเรื่องของความเกียจคร้านและขี้ขลาด ในแง่ของการไปสู่ Enlightenment นั้น คานท์เห็นว่าต้องดำเนินไปอย่างช้าๆ เพราะการเปลี่ยนแปลงฉับพลันด้วยการปฏิวัตินั้น ไม่ได้ทำให้เกิดการปฏิรูปทางความคิดอย่างแท้จริงของผู้คน เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนชุดของอคติที่ครอบงำสังคมอยู่เท่านั้น เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ไปสู่ Enlightenment ได้ คือ เสรีภาพในการใช้เหตุผลของปัจเจกในเรื่องเกี่ยวกับสังคมส่วนรวม ทั้งนี้ คานท์แบ่งการใช้เหตุผลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การใช้เหตุผลในเรื่องส่วนรวม (Public use of reason) ซึ่งต้องเป็นไปอย่างเสรีตลอดเวลา
2. การใช้เหตุผลแบบส่วนตัว (Private use of reason) ซึ่งบ่อยครั้งต้องถูกตีกรอบจำกัดอย่างเคร่งครัด

เหตุที่ต้องมีการแบ่งเหตุผลออกเป็น 2 ประเภทนี้ เพราะคานท์เห็นว่า คนเรามีสถานะ 2 แบบ คือ สถานะตามบทบาทหน้าที่ และสถานะที่ต่างก็เป็นพลเมืองของสังคมโลก (Cosmopolitan) ตามแนวคิดเรื่องหน้าที่ของคานท์ เมื่อต้องดำเนินหน้าที่ตามบทบาท บุคคลไม่พึงใช้เหตุผลแต่เพียงเคารพอำนาจที่ควบคุมบทบาทนั้นๆ ขณะที่ในสถานะของมนุษย์ นักวิชาการและพลเมืองโลก บุคคลพึงใช้ความสามารถในการคิดของตนเอง

แนวคิดที่เน้นเสรีภาพของปัจเจก การแสดงออกถึงความคิดเห็นและการอภิปรายสาธารณะเพื่อการพัฒนาทางความคิด และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องค่อยเป็นค่อยไปนี้ก็จะสะท้อนอยู่ในความเรียงเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ด้วยเช่นกัน

ในฐานะที่เป็นผู้สนับสนุนขบวนการ Enlightenment คนสำคัญ คานท์จึงนับเป็นนักคิดที่อยู่ในกลุ่ม Modernity ด้วย ในสังคมยุโรปสมัยศตวรรษที่ 17 – 18 เป็นช่วงที่มีการถกเถียงกันในวงกว้างถึงข้อดีข้อเสียของภูมิปัญญาโบราณแบบกรีกโรมันและภูมิปัญญาสมัยใหม่ที่เน้นหลักเหตุผลและหลักการทางวิทยาศาสตร์ (Quarrel between the Ancients and the Moderns) การเน้นการใช้เหตุผลและแยกศาสนากับทางโลกออกจากกันของ Enlightenment แสดงออกถึงความเป็นสมัยใหม่ และในมุมมองของพวกนิยมสมัยใหม่ ศีลธรรม กฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ถูกมองแยกออกจากศาสนา แต่กระนั้นก็ยังเห็นว่าสามารถมีกฎสากลในเรื่องเหล่านี้ได้ ความคิดเรื่องกฎสากลนี้สะท้อนในความคิดของคานท์เรื่องศีลธรรมและหน้าที่ นอกจากนี้ คานท์ยังเน้นถึงความก้าวหน้าโดยไม่หยุดยั้ง (progress) ตามแนวทางกลุ่มนิยม

สมัยใหม่ ซึ่งใน Perpetual Peace ก็คือ การที่มนุษย์ชาติดำเนินไปสู่สันติภาพถาวรอยู่ตลอดเวลาอย่างค่อยเป็นค่อยไปนั่นเอง

แนวคิดทางการเมืองของคานท์ มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการเมืองแบบสัญญาประชาคม ซึ่งมีฐานคิดสำคัญ คือ สมมุติฐานเรื่องสภาวะธรรมชาติ และปฏิเสธแนวคิดแบบสำนักอริสโตเติลที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์การเมืองโดยธรรมชาติ และรัฐหรือสังคมการเมืองเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามแนวคิดสัญญาประชาคม คานท์เห็นว่า สังคมการเมืองเกิดจากการที่มนุษย์หลุดพ้นจากสภาวะธรรมชาติและมาสร้างหรือทำ “สัญญา” ร่วมกันเพื่ออยู่เป็นประชาคมทางการเมือง นอกจากนี้ คานท์นับเป็นบิดาแห่ง Rechtsstaat คือ รัฐที่ปกครองด้วยหลักกฎหมายหรือนิติรัฐ (The state governed according to the rule of law) คานท์ให้ความสำคัญกับกฎหมายมาก (Supremacy of law) และเน้นความสำคัญของการที่พลเมืองจะต้องเคารพกฎหมาย²⁴

สำหรับการเมืองระหว่างประเทศ คานท์ให้ความสำคัญกับสันติภาพถาวรในฐานะเป้าหมายสูงสุดทางการเมืองของมนุษยชาติ ปัญหาการเมืองภายนอกและภายในนั้นเป็นสิ่งแยกกันไม่ออก คานท์เห็นด้วยกับแนวทางวิวัฒนาการแบบค่อยเป็นค่อยไป ให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์ (public debate) ที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาความคิดทางปัญญา Perpetual Peace สะท้อนว่าคานท์มองโลกในแง่ดี คือ เชื่อว่าธรรมชาติกำหนดให้อนาคตของมนุษยชาติดำเนินไปสู่สันติภาพถาวร²⁵

บริบทประวัติศาสตร์สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 นั้น เกิดการปฏิวัติฝรั่งเศสและการปฏิวัติอเมริกัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจของคานท์มาก การปฏิวัติอเมริกันและการปฏิวัติฝรั่งเศสถือเป็นจุดแยกที่แตกต่างจากการเมืองในอดีต เพราะพูดถึงสิทธิของปัจเจกและการแยกศาสนากับการเมืองออกจากกัน (secularism) ขณะที่การปฏิวัติก่อนๆ ความเชื่อศาสนาคริสต์ยังมีบทบาทอยู่

คานท์เห็นใจกับเป้าหมายในการต่อสู้ของพวกปฏิวัติฝรั่งเศสและอเมริกัน แม้จะไม่ยอมรับว่าการปฏิวัติเป็นการกระทำทางการเมืองที่ชอบธรรม เพราะอิสรภาพของปัจเจกต่อหน้าอำนาจรัฐและเสรีภาพของมนุษย์ก็เป็นแก่นของความคิดของคานท์เช่นกัน อาจเป็นไปได้ว่าความล้มเหลวของการปฏิวัติฝรั่งเศสทำให้คานท์เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันเป็นสิ่งไม่ได้ผล

²⁴ เรียบเรียงจาก Hans Reiss, Introduction to *Kant's Political Writings*, Translated by H.B. Nisbet, Edited by Hans Reiss, 2nd ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1991); ไชยันต์ ไชยพร, *เอกสารอรรถาธิบายประกอบการสอนวิชา ทฤษฎีการเมือง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มปป.)

²⁵ ไชยันต์ ไชยพร, *บางส่วนของปรัชญาการเมืองระหว่างประเทศในแนวคิดของ Immanuel Kant*, *เอกสารอรรถาธิบาย* (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 1.

ส่วนบริบทของปรัสเซียเองนั้นแตกต่างจาก Enlightenment ในที่อื่นๆ ปรัสเซียยังไม่พร้อมต่อการปฏิวัติ เพราะยังปกครองด้วยการแบ่งออกเป็นแคว้นเล็กๆ ตามระบบศักดินา (Principalities) อันทำให้ผู้ปกครองควบคุมได้ใกล้ชิด ไม่เอื้อต่อการอภิปรายทางการเมือง นอกจากนี้ ผู้คนยังมีเสรีภาพทางการเมืองน้อยมาก เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจำกัดอยู่เพียงเรื่องศาสนา ประชาชนไม่สามารถวิจารณ์ผู้ปกครองได้ นักวิชาการไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่ชนชั้นกลางก็ไม่แข็งแรง มั่นใจ หรือมีอำนาจต่อรองมากพอจะลุกขึ้นมาปฏิวัติได้ ดังเช่นในฝรั่งเศสหรืออเมริกา

3.2 ประเภทตัวบท

Peter Newmark ใน *A Textbook of Translation* แบ่งตัวบทออกเป็น 3 ประเภท โดยยึดเกณฑ์หน้าที่ของภาษาตามแนวคิดของบ็อลเลอร์ ดังนี้²⁶

1. ตัวบทประเภทแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Expressive) เน้นให้ความสำคัญแก่ผู้ส่งสาร เนื่องจากผู้เขียนมีวัตถุประสงค์แสดงความรู้สึกนึกคิดของตน ได้แก่
 - 1.1 ตัวบทประเภทวรรณกรรม เช่น บทกวี เรื่องสั้น นวนิยาย และบทละคร
 - 1.2 ตัวบทประเภททางการซึ่งแสดงถึงอำนาจ เช่น สุนทรพจน์ เอกสารกฎหมาย และงานเขียนเชิงวิชาการต่างๆ
 - 1.3 ตัวบทประเภทอัตชีวประวัติ เรียงความ และจดหมายส่วนตัว
2. ตัวบทประเภทให้ข้อมูล (Informative) เน้นให้ความสำคัญกับสถานการณ์ภายนอก อาทิ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหัวข้อที่ตัวบทกล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ซึ่งเป็นความจริงที่อยู่นอกเหนือภาษา รูปแบบของตัวบทมักมีแบบแผนเป็นมาตรฐาน เช่น ตำราเรียน บทความหนังสือพิมพ์ บันทึกการประชุม วิทยานิพนธ์
3. ตัวบทประเภทกระตุ้นหรือจูงใจให้คล้อยตาม (Vocative) เน้นให้ความสำคัญแก่ผู้รับสาร เพราะมุ่งให้อ่านมีปฏิกิริยาตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของตัวบทนั้น ตัวบทประเภทนี้ ได้แก่ โฆษณาชวนเชื่อ คำสั่ง และงานเขียนที่มีลักษณะโน้มน้าว

อนึ่ง ตัวบทหนึ่งๆ อาจมีหลายหน้าที่ด้วยกันได้

²⁶ Peter Newmark, *A Textbook of Translation* (Hertfordshire: Prentice Hall, 1998), 39.

สำหรับความเรียงเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch เมื่อพิจารณาตาม เกณฑ์ข้างต้น นับได้ว่าเป็นตัวบทประเภทแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Expressive) เพราะเป็น ความเรียงวิชาการที่เน้นนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนเอง ว่ารัฐต่างๆ ควรดำเนินการเช่นไรเพื่อให้เกิดสภาวะสันติภาพ รวมถึงอธิบายว่ากลไกของธรรมชาติช่วยส่งเสริมให้มนุษยชาติก้าวไปสู่ สันติภาพได้อย่างไร และเมื่อพิจารณาสถานะของอิมมานูเอล คานท์ ผู้ประพันธ์ ซึ่งมีฐานะเป็น นักปรัชญาคนสำคัญ การที่ความเรียงชิ้นนี้มีลักษณะเป็นข้อเขียนทางการเมือง รวมถึงลีลาใน การเขียนที่ใช้ จึงจัดได้ว่าความเรียงนี้เป็น ตัวบททางการที่แสดงถึงอำนาจ (Authoritative statement)

ขณะเดียวกัน กล่าวได้ว่าความเรียง Perpetual Peace ก็มีหน้าที่เชิงกระตุ้นใจให้ คล้อยตาม (Vocative) ด้วย ทั้งนี้เห็นได้จากส่วนเพิ่มเติมส่วนสุดท้ายของเรื่อง ที่กล่าวเชิญชวน ให้ผู้มีอำนาจในรัฐรับฟังข้อเสนอมาตรการสู่สันติภาพถาวรในข้อเขียนของนักปรัชญา และคานท์ เองก็คงประสงค์ให้ข้อเสนอในความเรียงชิ้นนี้ได้รับการปฏิบัติตามด้วย

3.3 บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมสำคัญต่อการทำความเข้าใจความเรียงเรื่องนี้มากเนื่อง ด้วยลักษณะเด่นของตัวบททางสังคมศาสตร์ที่คำศัพท์เฉพาะสาขาที่ใช้ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรม ต้นทาง และความคิดกับข้อเท็จจริงในตัวบทมาจากภายนอกตัวบท และเป็นสิ่งเฉพาะทาง วัฒนธรรม

เนื้อเรื่องความเรียง Perpetual Peace สะท้อนถึงบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตั้งแต่ช่วงก่อนศตวรรษที่ 18 ซึ่งการเมืองระหว่างประเทศมีการใช้สงคราม มีการขยายการค้า และการติดต่อทางวัฒนธรรม แต่การติดต่อสัมพันธ์กันและความขัดแย้งนี้มีลักษณะกระจัด กระจายไม่เป็นระบบ จนกระทั่งช่วงศตวรรษที่ 18 ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงเห็น เป็นรูปเป็นร่างชัดเจนขึ้น ลักษณะสำคัญ คือ ลัทธิพาณิชย์นิยมขณะนั้นเชื่อมโลกให้แคบเข้าด้วย การค้า สงครามมีต้นทุนแพงขึ้นโดยสะท้อนจากการเก็บภาษีที่สูงขึ้น และสงครามส่งผลให้การ ปฏิรูปรัฐธรรมนูญถูกเลื่อนออกไป²⁷ จึงเห็นได้ว่าในเรื่องกล่าวถึงมาตรการเพื่อไม่ให้เกิดสงคราม การระดมการดำเนินการของประเทศเจ้าอาณานิคมซึ่งดำเนินนโยบายพาณิชย์นิยม ประสบการณ์ของประเทศนอกยุโรปต่างๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศเจ้าอาณานิคม และ รูปแบบของรัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนา ซึ่งจะให้หลักประกันแก่เสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้

²⁷ W. B. Gallie, *Philosophers of Peace and War: Kant, Clausewitz, Marx, Engels, and Tolstoy* (Cambridge: Cambridge University Press, 1979), 1.

ยังกล่าวถึงการขยายอาณาจักรผ่านการเป็นพันธมิตรทางเครือญาติโดยการแต่งงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำในยุโรปสมัยนั้น

ณ เวลาที่ประพันธ์ ปรัสเซียเป็นผู้นำในสงครามต่อต้านระบอบสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อถึงสิ้นปี ค.ศ.1794 สถานการณ์เริ่มชัดเจนว่าฝรั่งเศสคงจะไม่ยอมแพ้ง่ายๆ ปรัสเซียจึงเตรียมถอนตัวออกจากสงครามโดยให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาเบเชิลในต้นปี ค.ศ. 1795 ทว่าเมื่อเสร็จสิ้นจากสงครามกับฝรั่งเศส ปรัสเซียก็เข้าร่วมในการแบ่งแยกโปแลนด์ครั้งที่สาม บรรยากาศทางการเมืองที่เดิมที่ดูท่าว่าจะดีขึ้นและการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สงครามครั้งใหม่นี้ คาดว่ากระตุ้นให้คานท์ออกมาแสดงความเห็นต่อสาธารณะด้วยบทความ *Perpetual Peace* ซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากโดยขายดีจนต้องพิมพ์ครั้งที่สองในปีถัดมา การตีพิมพ์เผยแพร่ *Perpetual Peace* จึงอาจนับได้ว่าเป็นการดำเนินการทางการเมืองด้วยในบริบทของปรัสเซียที่การตรวจสอบการเผยแพร่ข้อคิดเห็น (Censorship) เป็นไปอย่างเข้มข้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีจำกัด

ในเชิงความคิดเกี่ยวกับสงครามและการเมืองระหว่างประเทศ ยุคนั้นมีนักทฤษฎีกฎหมายระหว่างประเทศเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งได้พูดถึงสิทธิของประเทศในการทำสงคราม ขณะที่คานท์ไม่เห็นด้วย แต่เห็นว่าสิทธิระหว่างประเทศต่างๆ ต้องไม่รวมถึงสิทธิในการทำสงคราม จึงได้เห็นบนามนักทฤษฎีกลุ่มนี้ คือ Hugo Grotius, Putendorf, Vattel ว่าเป็น sorry comforters นั่นคือ ทฤษฎีของพวกนี้ได้แค่ปลอบโยนแต่ไม่ช่วยให้ความเป็นจริงในการเมืองระหว่างประเทศดีขึ้นมาได้ ทั้งนี้เพราะบทบาทของกฎหมายในระดับระหว่างประเทศนั้นแตกต่างจากในระดับรัฐ ณ ระดับรัฐ กฎหมายมีผลในการสร้างระเบียบแก่สังคมอย่างเต็มที่ เพราะบังคับใช้โดยอำนาจรัฐที่ประชาชนทุกคนต้องเชื่อฟัง ในทางตรงกันข้าม ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทุกรัฐต่างมิได้อยู่ใต้อำนาจเหนือกว่าอื่นใดอีก และไม่มีอำนาจกลางใดๆ ที่ใหญ่กว่ารัฐจะมาบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศกับรัฐ ณ ระดับระหว่างประเทศแล้ว กฎหมายจึงมีลักษณะไล่ตามและอธิบายความเป็นจริงที่เกิดในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากกว่า มิใช่ในเชิงควบคุมเต็มที่อย่างในระดับรัฐ²⁸

ความเรียง *Perpetual Peace* ดำเนินไปโดยมีฐานคิดอยู่บนเรื่องสัญญาประชาคม สภาวะธรรมชาติ และการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยกล่าวถึงความจำเป็นที่มนุษย์ต้องเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นรัฐเพื่อให้ได้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของตน และเทียบเคียงถึงรัฐในลักษณะเดียวกันกับปัจเจกบุคคล ในทางรัฐศาสตร์ความคิดเรื่องสัญญาประชาคมและธรรมชาติมนุษย์นี้มีมาก่อนคานท์ โดยนักคิดต่างๆ อาทิ โทมัส ฮอบส์ และรุสโซ ก็เสนอสมมุติฐานเกี่ยวกับมนุษย์ในสภาวะธรรมชาติต่างๆ กัน และนำเสนอชุดคำอธิบายกลไกที่มนุษย์ละทิ้ง

²⁸ Howard Williams, "Is Just War Theory Merely for Sorry Comforters?," (Draft) [www.bisa.ac.uk/2007/pps/williamsh.pdf], 2 กุมภาพันธ์ 2551, 3-5, 10-16 และ 36.

สภาพธรรมชาติและเข้าสู่การรวมตัวเป็นรัฐแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าเรื่อง
พฤติกรรมมนุษย์ในสภาพธรรมชาติและกลไกการเกิดรัฐในความเรียง Perpetual Peace นี้เป็น
สมมุติฐานของผู้ประพันธ์เอง และมีคำอธิบายชุดอื่นเทียบเคียงหรือแข่งขันกันอยู่ด้วย

สำหรับบริบททางวิชาการ ในสมัยที่เขียนวิชาปรัชญาถือว่า มีสถานะต่ำ มหาวิทยาลัยใน
เยอรมันสมัยศตวรรษที่ 18 นั้นแบ่งศาสตร์ออกเป็น 4 สาขา คือ ศาสตร์ระดับสูง (higher
faculties) 3 สาขา ประกอบด้วย เทววิทยา กฎหมาย และการแพทย์ และศาสตร์ระดับต่ำ (lower
faculty) คือ ปรัชญา คานท์ปกป้องสิทธิของศาสตร์ปรัชญามาตลอด โดยเห็นว่าศาสตร์ระดับสูง
ทั้งสามนั้นเป็นเครื่องมือของรัฐ มีบทบาทในการให้การศึกษและผลิตพระ นักกฎหมายและ
แพทย์ ขณะที่ศาสตร์ระดับต่ำมีบทบาทเกี่ยวข้องเพียงการศึกษาศิลปศาสตร์ (liberal education)
ดังนั้น รัฐสามารถควบคุมศาสตร์ระดับสูงได้แต่ไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับศาสตร์ปรัชญาเพราะให้
การศึกษาแก่คนทั่วไป มิใช่ข้าราชการของรัฐ และศาสตร์ระดับสูงทั้งสามก็ไม่ควรมาแทรกแซงว่า
ศาสตร์ปรัชญาควร หรือไม่ควรสอนอะไรเช่นกัน²⁹ ดังนั้น อาจคาดได้ว่าสถานะของนักปรัชญา
ดังเช่น คานท์ อาจไม่ได้สูงเท่าใดนักไปด้วย และงานเขียนของเขาก็อาจไม่ได้รับความสนใจจาก
ผู้อยู่ในอำนาจขนาดนั้น ในตัวบทความเรียงส่วนสุดท้ายคานท์จึงต้องเขียนเอาไว้ว่ารัฐหนึ่ง
ควรมีพื้นที่ให้นักคิดนักปรัชญาได้แสดงความคิดเห็น และขอให้ลองรับฟังข้อเสนอของนัก
ปรัชญาบ้างในการดำเนินกิจการของรัฐ

เนื้อหาของตัวบทเป็นนามธรรมมากกว่าจะมีฉากท้องเรื่อง คือ เวลาและสถานที่ที่เกิด
เหตุการณ์หรือตัวละครแสดงพฤติกรรม หากแต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในตัวบทมาจากภายนอก
เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการทำความเข้าใจจึงต้องทราบถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องหรือข้อเท็จจริงทาง
ประวัติศาสตร์ที่อ้างอิงถึงด้วย ซึ่งอาจอยู่นอกเหนือยุคสมัยที่เกิดการประพันธ์ไปอีก อาทิ
ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีนและญี่ปุ่น ที่จีนติดต่อกับแต่ไม่ยอมให้
ชาวต่างชาติเข้าประเทศขณะที่ญี่ปุ่นติดต่อกับชนยุโรปเพียงชาติเดียว คือ ชาวดัตช์ และ
พัฒนาการรูปแบบการดำรงชีพของมนุษย์จากวิถีชีวิตแบบล่าสัตว์หาของป่ามาเป็นวิถีชีวิต
เกษตรกรรม³⁰

²⁹ Lewis White Beck, Introduction to Kant On History, 5th edition (USA: The Bobbs-Merrill Company, Inc.1963), xi.

³⁰ Immanuel Kant, "Perpetual Peace: A Philosophical Sketch" in Kant's Political Writings, Translated by H.B. Nisbet,
Edited by Hans Reiss, 2nd ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1991), 106-7 & 110.

3.4 องค์ประกอบต้นฉบับ

3.4.1 ชื่อเรื่อง

Perpetual Peace: A Philosophical Sketch มาจาก Zum ewigen Frieden, Ein philosophischer Entwurf ในภาษาเยอรมัน ชื่อเรื่อง Perpetual Peace นี้ สามารถตีความไปได้ 3 ทาง คือ

1. Perpetual Peace หรือ สันติภาพถาวร เป็นลักษณะบอกหัวข้อว่าความเรียงเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร (topical)
2. Towards Perpetual Peace หรือ สู่สันติภาพถาวร เป็นการบอกว่าเนื้อหาของความเรียงพูดถึงว่าการไปถึงสันติภาพถาวรนั้นต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง
3. At Perpetual Peace คือ ในช่วงต้นของความเรียง คานท์กล่าวถึงภาพสุสานที่มีคำกล่าวว่สันติภาพถาวรกำกับไว้ มีนัยเสียดสีว่า หรือมนุษย์จะบรรลุสันติภาพถาวรก็เมื่อตายไปเท่านั้น ซึ่งความหมายนี้จะสัมพันธ์กับเนื้อหาความเรียงต่อไปที่คานท์พูดถึงว่าหากมนุษย์ไม่ตกลงทำสัญญากันเพื่อเข้าสู่สภาวะสันติ ก็จะต้องรบราฆ่าฟันไปจนทุกฝ่ายตายไปสิ้น สันติภาพจึงจะเกิดได้

นอกจากนี้ การตั้งชื่อว่า Perpetual Peace: A Philosophical Sketch สื่อว่าความเรียงนี้อาจยังเป็นต้นร่างหรือโครงคร่าวอยู่ ซึ่งคานท์อาจต้องการหรือสามารถพัฒนารายละเอียดในชุดความคิดปรัชญาที่น่าเสนอให้สมบูรณ์สอดคล้องกันยิ่งขึ้นได้อีกในภายหลัง

3.4.2 โครงสร้างต้นฉบับ

โครงสร้าง หมายถึง กรอบที่กำหนดไว้แล้วสำหรับงานวรรณกรรมแต่ละชิ้น โดยทั่วไปหมายถึงแผนคร่าว ๆ หรือเค้าโครงของเรื่อง โดยปรากฏในรูปแบบลำดับหัวข้อเรื่อง³¹

โครงสร้างความเรียงฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามหัวข้อ คือ

³¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), 417.

1. ส่วนที่หนึ่ง “First Section, which contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace between States” หน้า 93-97 ว่าด้วยข้อพึงปฏิบัติก่อนเพื่อให้เกิดสภาวะที่เอื้อให้ดำเนินการให้เกิดสันติภาพถาวรได้ต่อไป
2. ส่วนที่สอง “Second Section, which contains the Definitive Articles of a Perpetual Peace between States” หน้า 98-108 ว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐ
3. ส่วนที่สาม “First Supplement: On the Guarantee of Perpetual Peace” และ “Second Supplement: Secret Article of Perpetual Peace” หน้า 108-115 เป็นส่วนเพิ่มเติมที่อธิบายกลไกว่าเหตุใดสันติภาพจึงเป็นเป้าหมายและหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์ และเหตุใดคานท์จึงเชื่อว่ามนุษย์จะสามารถบรรลุสันติภาพถาวรได้
4. ส่วนที่สี่ “Appendix” หน้า 116-130 คือ ภาคผนวก ว่าด้วยความไม่ลงรอยกันระหว่างมิติทางการเมืองและศีลธรรม

3.4.3 โครงเรื่องและแก่นเรื่อง

โครงเรื่อง คือ แก่นโครงเหตุการณ์ในบทละคร บทกวี หรือนวนิยาย และการประมวลสถานการณ์และตัวละครในลักษณะที่ทำให้ผู้ดูหรือผู้อ่านเกิดความกระหายใคร่รู้และความระทึกใจ โดยโครงเรื่องจะครอบคลุมสิ่งที่เกิดทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต³²

แม้ความเรียง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch จะมีชื่อเรื่องแต่ง แต่แนวคิดเกี่ยวกับโครงเรื่องก็สามารถนำมาเทียบเคียงใช้วิเคราะห์การผูกประเด็นและดำเนินความของเรื่องได้ การดำเนินความของความเรียงนี้ กล่าวได้ว่ามีการไล่ลำดับขึ้นไปจนถึงส่วนที่เป็นใจความสำคัญและคลี่คลายลงด้วยส่วนสนับสนุนขยายความ โดยส่วนแรกกล่าวถึงข้อพึงปฏิบัติก่อนเพื่อให้เกิดสภาวะที่เอื้อให้ดำเนินการให้เกิดสันติภาพถาวรได้ต่อไป นับเป็นใจความส่วนที่ถือเป็นการเตรียมตัวเบื้องต้น ก่อนเข้าสู่ส่วนที่สอง ซึ่งว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐอันนับเป็นจุดสุดยอด (climax) ของความเรียงก็ว่าได้ เพราะเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ต้องปฏิบัติและเป็นความคิดแบบฉบับของคานท์เองที่น่าเสนอ จากนั้นส่วนที่สามและสี่ จึงคลี่คลายให้ความกระจ่างมากขึ้นโดยการอธิบายว่าสันติภาพถาวรได้รับการสนับสนุนให้เกิดขึ้นจากธรรมชาติอย่างไร เป็นการทำให้ข้อเสนอของตนน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

³² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 328.

แก่นเรื่อง คือ ความคิดหลักของเรื่องหรือสารที่แสดงนัยไว้ในงานประพันธ์³³ สำหรับแก่นของเรื่องนี้ คือ สันติภาพที่ยั่งยืนในฐานะเป้าหมายทางการเมืองและหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษยชาติ โดยคานท์พยายามเรียกร้องให้รัฐต่างๆ ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้เกิดสันติภาพ คานท์นำเสนอบนพื้นฐานทัศนคติที่มองโลกในแง่ดีว่า มนุษย์มีความสามารถที่จะบรรลุสันติภาพได้โดยการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และสันติภาพก็เป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์ด้วย เพียงแต่มนุษย์ต้องเชื่อเสียก่อนว่าสันติภาพนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์

3.4.4 ตัวละคร

ตัวละคร คือ คนที่มีบทบาทในเรื่องของบันเทิงคดีนั้นๆ (ละคร นวนิยาย เรื่องสั้น กวีนิพนธ์) โดยตัวละครจะต้องมีแรงจูงใจในการกระทำ เช่น ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และตัวละครอาจมีลักษณะที่มั่นคงหรือเปลี่ยนแปลงก็ได้³⁴

เนื่องจากตัวบทเป็นความเรียงวิชาการ เป็นการเสนอความคิดผู้ประพันธ์ อ้างอิงถึงความจริงนอกตัวบท และเน้นนำเสนอชุดความคิดซึ่งเป็นนามธรรมจึงไม่มีตัวละคร อย่างไรก็ตาม กิตติ มีการกล่าวถึงตัวบุคคลต่างๆ ที่มีตัวตนจริง โดยหลักๆ คือ

1. อิมมานูเอล คานท์ ตลอดเรื่องคานท์จะเรียกตัวเองว่าผู้ประพันธ์ และใช้สรรพนามบุรุษที่สามเมื่อกล่าวถึงตนเอง มีเพียงจุดเดียวในเรื่องที่คานท์ใช้สรรพนามแทนตนว่า I (ข้าพเจ้า) อย่างไรก็ดี ในส่วนที่เป็นเชิงอรรถ ตัวตนของคานท์จะปรากฏชัดเจนมากขึ้น เพราะมีการใช้สรรพนาม I ในหลายที่มากกว่า

ตัวอย่างที่ 1

The author of the present essay does, however, make one reservation in advance...By this saving clause, the author of this essay will consider himself expressly safeguarded, in correct and proper style, against all malicious interpretation.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

ตัวอย่างนี้มาจากส่วนที่เป็นเนื้อหาของเรื่องในบทนำ ซึ่งคานท์เรียกตนเองว่า “ผู้ประพันธ์”

³³ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 436.

³⁴ กอบกุล อิงคฺุทานนท์, ศัพท์วรรณกรรม, (กรุงเทพฯ: ษรจัดร, ม.ป.ป.), 14.

ตัวอย่างที่ 2

And as regards my freedom, I am not under any obligation even to devine laws (which I can recognize by reason alone), except in so far as I have been able to give my own consent to them; for I can form a conception of the devine will only in terms of the law of freedom of my own reason.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 99)

ตัวอย่างนี้มาจากเชิงอรรถในหน้า 99 ของต้นฉบับ ซึ่งคานท์แสดงความคิดตนเองอย่างชัดเจนโดยใช้คำ I และ my

2. ผู้ปกครองรัฐ นักการเมือง หรือผู้มีอำนาจในรัฐ ซึ่งคานท์มักกล่าวถึงในการดำเนินกิจการของรัฐ
3. ผู้อ่าน โดยคานท์จะพูดกับผู้อ่านว่า “we” หรือ “เรา” คือ ผู้เขียนและผู้อ่าน อาจเป็นความพยายามเชื่อมโยงกับผู้อ่านและชักจูงให้เห็นพลังตัวของคานท์ และสร้างความเป็นกันเอง เพราะการเขียนความเรียงนี้คานท์ตั้งใจเขียนเพื่อผู้อ่านทั่วไปด้วย
4. มนุษย์ทั่วไป ในฐานะเผ่าพันธุ์มนุษย์หรือมนุษยชาติ และมนุษย์ในฐานะปัจเจก มักถูกกล่าวถึงเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสภาวะธรรมชาติ และการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นรัฐ

3.4.5 ฉาก

ฉากท้องเรื่อง คือ ภูมิหลังทางกายภาพหรือจิตใจที่ปรากฏในเหตุการณ์ในบันเทิงคดีประเภทเรื่องเล่า โดยส่วนประกอบของฉากท้องเรื่องมี 4 ประการ คือ

1. สถานที่จริงๆ ทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นนั้นๆ ทศนิยมภาพ และลักษณะของสถานที่
2. อาชีพและการดำเนินชีวิตของตัวละคร
3. เวลาหรือสมัยที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น

4. ภาวะแวดล้อม เช่น ศีลธรรม สังคม ตลอดจนภาวะจิตใจและอารมณ์ของตัวละคร³⁵

ตัวบทที่นำมาแปลมีใช้บันทึกคดี และตั้งได้กล่าวแล้วว่าเนื้อหาของตัวบทเป็นคตินามธรรมมากกว่า ซึ่งดำเนินไปด้วยเหตุผลมากกว่าด้วยเหตุการณ์ที่จะมีจากท้องเรื่อง อย่างไรก็ตาม กิติ มีการอ้างอิงข้อเท็จจริงทางสถานที่ เวลา และเหตุการณ์จากภายนอกตัวบทดังนี้

1. สังคมการเมืองยุโรป การเมืองโลกที่อ้างอิงถึงในความเรียงนี้ มีศูนย์กลางอยู่ในทวีปยุโรป เวลาบันทึกกล่าวถึงผู้นำรัฐ ผู้อยู่ในอำนาจ ก็มักจะหมายถึง ผู้นำประเทศต่างๆ ในยุโรปเวลานั้น เพราะขณะนั้นประเทศในยุโรปเป็นประเทศเจ้าอาณานิคม และดำเนินนโยบายพาณิชยกรรม เน้นการสร้างความรู้เรื่องให้แก่รัฐโดยการเพิ่มอำนาจและความมั่งคั่งให้มากที่สุด ส่วนสภาพความสัมพันธ์ระหว่างกัน มีสงครามเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีการแข่งขันกันทางการทหาร และกลไกที่ใช้เพื่อรักษาสันติภาพ คือ การถ่วงดุลอำนาจ ระบบพันธมิตรเครือญาติ และการข่มขู่ว่าจะทำสงครามชีวิตทางการเมือง คือ วงจรของสงครามและสันติภาพที่สลับไปมา ด้านเศรษฐกิจสมัยนั้น เกิดระบบสินเชื่อขึ้นโดยชาวอังกฤษเป็นผู้ริเริ่ม หลายครั้งการกู้ยืมก็ผูกพันกับการต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ใช้สถานะของตนเป็นเครื่องมือทำให้ประเทศลูกหนี้ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในสงครามด้วย
2. ดินแดนที่ถูกเข้าครองเป็นอาณานิคมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศเจ้าอาณานิคม คือ อเมริกา ประเทศนิโกร หมู่เกาะเครื่องเทศ แหลมอฟริกา อินเดีย จีนและญี่ปุ่น
3. มีการอ้างอิงถึงคนและสถานที่ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการยกตัวอย่างสนับสนุนความคิดของผู้ประพันธ์ เช่น บริเวณของโลกที่ไม่เอื้อต่อการอยู่อาศัยของมนุษย์และชนกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ อาทิ ชาวออสเตรเลียและซามอยดในแถบอาร์กติก ชาวเผ่าในทะเลทราย คนที่มีเอกภาพทางภาษาร่วมกับคนที่อยู่ห่างไกลกันในเชิงพื้นที่ คนในเทือกเขาอัลไต ชาวฟินน์ในยอดเหนือสุดของทวีปยุโรป ชาวเอสกีโมในอเมริกา ชาวเพเซอร์เรในหมู่เกาะเตียร์รา เดล ฟูเอลโก
4. สภาวะธรรมชาติ สิ่งนี้มีใช้ข้อเท็จจริง แต่เป็นสมมุติฐานทางรัฐศาสตร์ ซึ่งนักคิดหลายท่านเห็นร่วมกัน แต่ก็ยังมีกลุ่มอื่นที่เห็นแตกต่างกัน สภาวะธรรมชาติเป็นภาพที่จะช่วยในการทำความเข้าใจความคิดในความเรียง ตามสมมุติฐานนี้ มนุษย์

³⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 396.

ในสภาวะธรรมชาติมีเสรีภาพเต็มที่ แต่ก็มีชีวิตที่โหดร้าย ป่าเถื่อน ต่ำช้า เพราะต้อง
รบราฆ่าฟันแก่งแย่งกันตลอดเวลา เพราะในสภาวะเช่นนั้นไม่มีใครเหนือกว่าใคร จึง
ไม่มีศาลหรืออำนาจที่สูงกว่ามาตัดสินเรื่องราวความขัดแย้งต่างๆ ให้มนุษย์ สภภาพ
นั้นมนุษย์จึงมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ แต่ก็ไร้ระเบียบกฎหมาย และมนุษย์ในสภาพ
ธรรมชาติก็ย่อมต้องขัดแย้งกันอยู่เสมอ เพราะพื้นที่บนโลกมีจำกัด มนุษย์แต่ละคน
ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวแยกจากมนุษย์ผู้อื่นได้ ต่างต้องทนอยู่ร่วมกันและอาณาเขต
หรือรัศมีพื้นที่ที่จำเป็นในการใช้ชีวิตของแต่ละคนก็ซ้อนทับกันอยู่

เนื่องจากเนื้อหาความเรียงมิได้เป็นเรื่องราวเหตุการณ์ แต่เป็นความคิด ดังนั้น จึงไม่มี
ประเด็นการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาหรือไม่มาเกี่ยวข้อง

3.5 กลวิธีการประพันธ์

3.5.1 วจนลีลา

ลีลา (style) หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวในการแสดงออกและวิธีการที่นักเขียนแต่ละคน
ใช้ในการแต่งร้อยแก้วและร้อยกรองในทุกแง่มุมอันรวมถึงการใช้ภาพพจน์ ย่อหน้า น้ำเสียง
และเสียงแฝงด้วย³⁶

ลีลาการเขียนของคานท์ขึ้นชื่อว่ายากและไม่ค่อยดึงดูดผู้อ่าน คานท์ไม่ใช่ นักเขียนที่
มีพรสวรรค์สูง วิธีการเขียนของคานท์นั้นออกจะ “obsessively pedantic” หรือมีความเป็น
วิชาการสูงและใส่ใจรายละเอียดมาก ในหนังสือ “Philosophers of Peace and War: Kant,
Clausewitz, Marx, Engels and Tolstoy” W.B. Gallie ผู้ประพันธ์ถึงกับกล่าวว่า “With the
exception of Kant, all my authors were able, and some were of course outstandingly
gifted, writers” นอกจากนี้ ข้อเขียนทางการเมืองของคานท์ล้วนเขียนขึ้นในวัยชราทั้งสิ้น ซึ่งเป็น
ช่วงที่ลีลาการเขียนของคานท์เลวร้ายที่สุด³⁷ อย่างไรก็ตาม Hans Reiss เห็นว่า “Nonetheless,
Kant’s political writings, though far from elegant, are not always cumbersome, and are
at times vigorous and characterized by a dry irony. Although the structure of his
sentences is frequently complicated, memorable key-sentences occur. And there are
impressive passages.”³⁸

³⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), 419.

³⁷ W. B. Gallie, Philosophers of Peace and War: Kant, Clausewitz, Marx, Engels, and Tolstoy, 4.

³⁸ Hans Reiss, Introduction to Kant’s Political Writings, Translated by H.B. Nisbet, Edited by Hans Reiss, 2nd ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1991), 16.

ลักษณะการเขียนที่ปรากฏใน Perpetual Peace เมื่อเปรียบเทียบกับงานชิ้นอื่นๆ นั้นว่าแตกต่างกันอยู่ เพราะโดยปกติ ลักษณะการเขียนของคานท์จะมีความเป็นทางการสูงและใช้ภาษาวิชาการจัด ขณะที่ Perpetual Peace มีลักษณะสั้นกระชับ ตรงไปตรงมา ตรงหัวข้อ และมุ่งหวังเพื่อผู้อ่านวงกว้าง เนื่องจากคานท์พยายามเขียนงานชิ้นนี้เพื่อผู้อ่านสาธารณะ (popular writings) อย่างไรก็ตาม ลักษณะการเขียนมาตรฐานแบบคานท์ก็ยังคงปรากฏแทรกอยู่ เนื่องจากคานท์นั้นไม่ใช่คนมีพรสวรรค์ในการเขียนด้วยลีลาเข้าใจง่ายเพื่อผู้อ่านที่เป็นคนทั่วไป ลีลาการเขียนในความเรียงเรื่อง Perpetual Peace จึงมีลักษณะปะปนกันอยู่ โดยส่วนแรกที่กล่าวถึงข้อพึงปฏิบัติก่อนเพื่อให้เกิดสภาวะที่เอื้อให้ดำเนินการให้เกิดสันติภาพถาวรต่อไป มีลักษณะกระชับ ตรงไปตรงมา ค่อนข้างอ่านง่าย ประโยคโดยเฉลี่ยสั้นกว่าส่วนอื่นๆ แต่ลักษณะการเขียนแบบคานท์ก็เริ่มปรากฏในส่วนเชิงอรรถ ครั้นพอเข้าสู่ส่วนที่สองว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐเป็นต้นไป ลีลาการเขียนแบบวิชาการ โครงสร้างประโยคยาว ซับซ้อนตามแบบฉบับของคานท์ก็กลับมาอย่างเต็มที่

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ แบ่งประเภทของวจนลีลาออกเป็น 5 ระดับ³⁹ ได้แก่

1. วจนลีลาตายตัว เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญมากกับบุคคลที่มีชื่อเสียง มีฐานะสูง และผู้พูดให้ความเคารพอย่างมาก พบในวรรณกรรมชั้นสูงและพิธีการ ลักษณะสำคัญ คือ การใช้ภาษาลังการ ถ้อยคำหรูหรา รูปประโยคซับซ้อน รูปแบบตายตัว มักใช้สืบทอดมาแต่โบราณ
2. วจนลีลาเป็นทางการ เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้ในสถานการณ์สำคัญ มีความสุภาพหรูหรา ในถ้อยคำ ประโยคที่ใช้ผูกติดกันอย่างกระชับ ไม่มีการกล่าวซ้ำ มีการใช้คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา
3. วจนลีลาหารือ เป็นรูปแบบที่เป็นกลางที่สุด ไม่สูงหรือต่ำเกินไป ใช้ในชีวิตประจำวันและการติดต่อกับบุคคลภายนอก เมื่อเปรียบเทียบกับวจนลีลาเป็นทางการแล้ว การออกเสียงจะไม่สมบูรณ์เท่า และรูปประโยคซับซ้อนน้อยกว่า ไม่ใช่ศัพท์เฉพาะสาขาวิชา แต่มีการใช้คำย่อ คำภาษาต่างประเทศ มีการละคำ อาทิ ประธานของประโยค
4. วจนลีลาเป็นกันเอง เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้กับเพื่อนสนิทและคนคุ้นเคยในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ลักษณะประโยคจะไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นไปตามไวยากรณ์

³⁹ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ภาษาศาสตร์สังคม, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), 155.

แต่ประโยคจะเรียบง่าย ละคำไม่สำคัญ ละประธานมากกว่าวจนลีลาแบบหรือ มีการใช้คำแสดงและคำลงท้าย เช่น นะ เถอะ ซิ มีการแปรด้านภาษาย่อยมาก

5. วจนลีลาสนิเทศน์ เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้ในครอบครัวหรือคนที่สนิทสนมกันมาก อาจแยกจากวจนลีลาเป็นกันเองได้ยาก แต่อาจพบการกร่อนของคำและประโยคมากกว่า มีการใช้คำย่อ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม คำสบถมาก

ส่วนยูจีน ไนดา แบ่งลีลาของตัวบท (text styles) ออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งครอบคลุมทั้งตัวบทวรรณกรรมและที่มีใช้วรรณกรรม⁴⁰ ดังนี้

1. ประเภทบรรยาย (Narrative) เนื้อหาเป็นชุดลำดับเหตุการณ์ที่มีพลวัต มีพลัง จะปรากฏคำกริยามาก
2. ประเภทพรรณนา (Descriptive) เนื้อหาจะค่อนข้างนิ่ง เน้นไปที่คำกริยาเชื่อม คำวิเศษณ์ และคำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์
3. ประเภทอภิปราย (Discussion) เนื้อหาจะกล่าวถึงความคิด มีจุดเน้นที่คำนามนามธรรม (มโนทัศน์) คำกริยาเกี่ยวกับความคิด กิจกรรมทางจิตใจ (เช่น พิจารณา เห็นว่า ได้ว่า) ชุดความคิดหรือคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน และคำเชื่อม
4. ประเภทสนทนา (Dialogue) เน้นที่คำหรือวลีที่ใช้ในการพูดไม่เป็นทางการ (colloquialisms) และภาษาที่ใช้เพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Phaticisms)

จากหลักเกณฑ์ของทั้งของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และยูจีน ไนดา วิเคราะห์ได้ว่า ความเรียงเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch มีวจนลีลาแบบเป็นทางการปะปนกับวจนลีลาหรือ เพราะรูปแบบของความเรียงและการใช้ภาษาคลายตัวบทกฎหมายอันเป็นตัวบททางการ ปรากฏประโยคซับซ้อน มีการใช้ศัพท์เฉพาะสาขา ภาษิตและคำศัพท์ละติน พยายามให้ปรากฏตัวตนผู้เขียนน้อยด้วยการอ้างอิงถึงโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 แต่อย่างไรก็ดี การใช้ถ้อยคำส่วนหนึ่งก็ตรงไปตรงมาไม่ได้หุหรานัก ด้วยวัตถุประสงค์ที่เขียนขึ้นเพื่อผู้อ่านทั่วไป มีการเชื่อมโยงกับผู้อ่านโดยใช้สรรพนาม “เรา” ปรากฏประโยคไม่สมบูรณ์อยู่บ้าง นำเสียงกึ่งชักจูงให้คล้อยตามกึ่งสั่งสอน

⁴⁰ Peter Newmark, *A Textbook of Translation*, 13.

นอกจากนี้ Perpetual Peace ยังเป็นตัวบทที่มีลีลาประเภทอภิปรายเป็นหลัก เพราะ เนื้อหากล่าวถึงความคิดอันเป็นนามธรรม นำเสนอแนวทางการไปสู่สันติภาพถาวรอันอยู่บนฐาน คติสัญญาประชาคมและสมมุติฐานธรรมชาติมนุษย์ ซึ่งเป็นชุดความคิดหรือคำอธิบายที่เป็นเหตุ เป็นผลต่อกัน ขณะเดียวกันก็ปรากฏลีลาประเภทบรรยายอยู่ด้วย เมื่อคำนึงถึงการยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจหรืออ้างอิงข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุการณ์นอกตัวบทเพื่อสนับสนุนความคิดของ ตน

ในด้านน้ำเสียง เนื้อความบางแห่งก็แสดงออกถึงน้ำเสียงเสียดสีหรือตำหนิตัว

ในที่นี้จะยกตัวอย่างวัจนลีลาใน Perpetual Peace บางส่วน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

FIRST SECTION

Which Contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace Between States

1. 'No conclusion of peace shall be considered valid as such if it was made with a secret reservation of the material for a future war.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

ตัวอย่างนี้แสดงลักษณะวัจนลีลาแบบทางการที่แสดงผ่านการเขียนเป็นมาตราเหมือน รูปแบบของกฎหมาย และใช้รูปประโยคทางการแบบกฎหมาย

ตัวอย่างที่ 2

And the main difference between the savage nations of Europe and those of America is that while some America tribes have been entirely eaten up by their enemies, the Europeans know how to make better use of those they have defeated than merely by making a meal of them.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 103)

ตัวอย่างนี้แสดงลักษณะวัจนลีลาที่แตกต่างออกไป คือ เป็นทางการน้อยลง เป็นภาษา ง่าย ค่อนไปทางภาษาพูดมากขึ้น รวมถึงแสดงน้ำเสียงตำหนิประเทศเจ้าอาณานิคมใน ทวีปยุโรปและอเมริกาด้วย

ตัวอย่างที่ 3

'THE PERPETUAL PEACE'

A Dutch innkeeper once put this satirical inscription on his signboard, along with the picture of a graveyard. We shall not trouble to ask whether it applies to men in general, or particularly to heads of state (who can never have enough of war), or only to the philosophers who blissfully dream of perpetual peace.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

ตัวอย่างนี้แสดงถึงน้ำเสียงเสียดสีของคานท์ที่สื่อว่าหรือมนุษย์จะบรรลุถึงสันติภาพได้ก็เมื่อตายกันไปหมดเท่านั้น รวมถึงน้ำเสียงเหน็บแนมว่าผู้ปกครองนั้นไม่เคยพอกับการทำสงครามขณะที่นักวิชาการอย่างตนเองก็ได้แต่ฝันลมๆ แล้งๆ ถึงสันติภาพ

นอกจากนี้ ใน Perpetual Peace: A Philosophical Sketch ยังปรากฏกลวิธีในการเขียนต่างๆ อีก คือ

1. การใช้ลักษณะภาษากฎหมาย ปรากฏในสองลักษณะ คือ รูปแบบโครงสร้าง ความเรียง และคำศัพท์ที่ใช้ ดังนี้

1.1 ลักษณะโครงสร้างของความเรียง ความเรียง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เสมือนเป็นการเล่นล้อกับรูปแบบของตัวบทประเภทกฎหมายดังนี้

- ส่วนนำของความเรียง เปรียบได้กับอารัมภบท
- ส่วนที่หนึ่ง ว่าด้วยข้อพึงปฏิบัติก่อนเพื่อให้เกิดสถานะที่เอื้อให้ดำเนินการให้เกิดสันติภาพถาวรได้ต่อไป เปรียบได้กับมาตรการเบื้องต้น
- ส่วนที่สอง ว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐเปรียบได้กับส่วนซึ่งเป็นมาตรการใจความสำคัญของกฎหมาย
- ส่วนที่สาม คือ ส่วนเพิ่มเติมที่อธิบายกลไกว่าเหตุใดสันติภาพจึงเป็นเป้าหมายและหน้าที่ทางศีลธรรมของมนุษย์ และเหตุใดคานท์จึงเชื่อว่ามนุษย์จะสามารถบรรลุสันติภาพถาวรได้ และ
- ส่วนที่สี่ คือ ภาคผนวก ว่าด้วยความไม่ลงรอยกันระหว่างมิติทางการเมืองและศีลธรรม

โดยในส่วนที่สอง และส่วนที่สาม คานท์เขียนถึงมาตราต่างๆ ที่จะทำให้เกิดสันติภาพถาวรได้ ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับกฎหมายต่างๆ ไปแล้ว มาตราที่กฎหมายบัญญัติก็คือสิ่งที่ผู้อยู่ใต้กฎหมายต้องปฏิบัติตาม คานท์จะเขียนถึงมาตราหนึ่งๆ ก่อนในเครื่องหมายอัญประกาศเดี่ยว จากนั้นจะบรรยายเพื่ออธิบายขยายความมาตรานั้นให้ชัดเจน สำหรับส่วนที่สามและส่วนที่สี่ เปรียบได้กับส่วนผนวกหรือส่วนที่อธิบายเพิ่มเติมของกฎหมาย

- 1.2 ลักษณะการใช้ภาษากฎหมาย คือ มีการใช้คำและรูปประโยคแบบตัวบทกฎหมาย เช่น แบ่งออกเป็นส่วน (section) มาตรา (article) ใช้คำเช่น shall, may ใช้ศัพท์ทางกฎหมาย เช่น valid, nullify, contracting party, และวิธีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน คือ by inheritance, exchange, purchase และ gift

ตัวอย่างการใช้ภาษากฎหมาย

FIRST SECTION

Which Contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace Between States

1. 'No conclusion of peace shall be considered valid as such if it was made with a secret reservation of the material for a future war.'

For if this were the case, it would be a mere truce, a suspension of hostilities, not a *peace*. Peace means an end to all hostilities, and to attach the adjective 'perpetual' to it is already suspiciously close to pleonasm. A conclusion of peace nullifies all existing reasons for future war, even if these are not yet known to the contracting parties,

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

2. 'No independently existing state, whether it be large or small, may be acquired by another state by inheritance, exchange, purchase or gift.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

การเลือกรูปแบบการเขียนเช่นนี้ เมื่อรวมกับการตั้งชื่อเรื่องว่า Perpetual Peace เป็นไปได้ว่าคานท์อาจตั้งใจให้ล้อกับสนธิสัญญา เพราะคำว่า Peace นั้น

นอกจากจะหมายความว่าสันติภาพแล้ว ยังหมายถึงตัวข้อตกลงสัญญาสันติภาพได้อีกด้วย⁴¹ เนื่องจากมาตราซึ่งระบุในสัญญาข้อตกลงต่างๆ นั้น มีลักษณะบังคับว่า คู่สัญญาต้องปฏิบัติตาม หรือมาตราที่บัญญัติในต้วบทกฎหมายก็เป็นสิ่งที่พลเมืองต้องปฏิบัติตาม การที่คานท์เลือกใช้รูปแบบภาษากฎหมาย ซึ่งเป็นภาษาที่ฟังดูมีพลัง และโดยรูปแบบก็บังคับให้ปฏิบัติตาม สะท้อนว่าคานท์ต้องการให้ผู้มีอำนาจในรัฐต่างๆ รับเอามาตราซึ่งเขาเขียนไว้ในส่วนต่างๆ ของความเรียงอันจะนำไปเกิดสันติภาพไปปฏิบัติ เพราะตัวคานท์เองนั้นปรารถนาจะเห็นมนุษยชาติดำเนินไปสู่สันติภาพถาวร

2. การใช้ภาษาละติน ในความเรียงนี้ปรากฏการใช้ภาษาละติน 2 ลักษณะ คือ

2.1 การใช้เป็นคำๆ โดยได้แปลหรืออธิบายความหมายไว้แล้วในเนื้อความส่วนที่ปรากฏคำละตินนั้น

ตัวอย่าง

6. 'No state at war with another shall permit such acts of hostility as would make mutual confidence impossible during a future time of peace. Such acts would include the employment of *assassins (percussores) or poisoners (venefici)*, breach of agreements, the instigation of *treason (perduellio)* within the enemy state, etc.'

These are dishonourable stratagems. For it must still remain possible, even in war time, to have some sort of trust in the attitude of the enemy, otherwise peace could not be concluded and the hostilities would turn into a war of extermination (*bellum internecinum*).

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 96)

2.2 การใช้เป็นวลี หรือภาษิต โดยมีได้แปลความหมายไว้ แต่เนื้อความในส่วนนั้นสื่อความอธิบายหรือมีนัยเกี่ยวข้องกับคำที่ยกมาอยู่

⁴¹ Dictionary.com, "Peace," Dictionary.com Unabridged (v 1.1), Random House, Inc. [http://dictionary.reference.com/browse/peace], 6 กุมภาพันธ์ 2551.

ตัวอย่างที่ 1

And a bad example which one free person gives to another (as a scandalum acceptum) is not the same as an injury to the latter.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 96)

คำว่า scandal ตามแนวทางเทววิทยาคาทอลิกนั้น หมายถึงความประพฤติหรือทัศนคติซึ่งนำพาผู้อื่นไปสู่บาป โดยแบ่งออกเป็น Active scandal หรือ scandal given / *scandalum datum* คือการกระทำตั้งต้นโดยบุคคล และ passive scandal หรือ scandal received / *scandalum acceptum* คือ ปฏิบัติการหรือการกระทำเสื่อมเสียของผู้รับรู้ต่อ active scandal นั้น⁴² ซึ่งความหมายนี้ก็สื่ออยู่แล้วในความที่นำมาก่อนหน้านี้ คือ ตัวอย่างไม่ดีที่ทำให้ดู

ตัวอย่างที่ 2

For if I say that nature *wills* that this or that should happen, this does not mean that nature imposes on us a *duty* to do it, for duties can only be imposed by practical reason, acting without any external constraint. On the contrary, nature does it herself, whether we are willing or not: *fata volentem ducunt, nolentem trahunt*.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 112)

ในส่วนนี้เช่นกัน *fata volentem ducunt, nolentem trahunt* แปลว่า Fate leads the willing, and drags the unwilling ซึ่งก็ไปกับเนื้อความข้างหน้าที่ว่าธรรมชาติจะดำเนินการเอง ไม่ว่าจะมนุษย์เราจะเต็มใจหรือไม่

3. การใช้ภาพพจน์ (Figurative language) ภาพพจน์ คือ ถ้อยคำที่ทำให้เกิดจินตนาการ เกิดอารมณ์ความรู้สึกต่อข้อความที่ได้อ่านอย่างกระจ่างชัด⁴³ โดยใน ความเรียง Perpetual Peace มีการใช้ภาพพจน์ดังนี้

3.1 การใช้อุปมา คือ ความเปรียบเทียบที่ต้องการอธิบายลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยนำไปเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมักมีรูปธรรมที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว ความ

⁴² Wikipedia, "Scandal (theology)," [http://en.wikipedia.org/wiki/Scandal_%28theology%29], 8 กุมภาพันธ์ 2551.

⁴³ ดวงใจ ไทยอุบล, ทักษะการเขียนภาษาไทย, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 73.

เปรียบเทียบชนิดนี้สังเกตได้จากคำแสดงการเปรียบเทียบ เช่น เหมือน ตั้ง ดูจ
เสมือน เป็นต้น⁴⁴

ตัวอย่าง

Like a tree, it has its own roots, and to graft it on to another state as
if it were a shoot is to terminate its existence as a moral personality
and make it into a commodity.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบการนำรัฐหนึ่งไปผนวกกับอีกรัฐหนึ่งว่าเป็นเหมือนการ
นำกิ่งชำไปเสียบเข้ากับไม้ต้นอื่น

3.2 การใช้อุปุคณณ์ คือ ความเปรียบเทียบแสดงลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดย
กล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งแทน เพื่ออิงความหมายจากสิ่งนั้นให้โยงไปยังสิ่งที่
ประสงค์จะอธิบาย⁴⁵

ตัวอย่าง

Thus we are told, for instance, that philosophy is the *handmaid of*
theology, and something similar in relation to the others. But it is far
from clear whether this handmaid bears the torch before her
gracious lady, or carries the train behind.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 115)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบปรัชญาเป็นสาวรับใช้และเทววิทยาเป็นนายหญิง ด้วย
ในสมัยนั้นปรัชญาถือว่าเป็นศาสตร์ที่มีสถานะต่ำ ขณะที่เทววิทยามีสถานะ
สูง คานท์ซึ่งเชิดชูปกป้องศาสตร์ปรัชญา ในการโต้ว่าแท้จริงปรัชญาอาจ
เป็นผู้นำทางความคิดแก่เทววิทยาก็ได้ มิใช่ผู้ตาม เพื่อเปรียบเทียบการนำการ
ตามนี้ คานท์ใช้กริยา “เดินถือไฟนำหน้า” และ “ยกชายกระบะโปรงตามหลัง”
มาเปรียบเทียบ

⁴⁴ ดวงมน จิตรจ้านงค์, สุนทรียภาพในภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: ศยาม, 2541), 123.

⁴⁵ ดวงมน จิตรจ้านงค์, สุนทรียภาพในภาษาไทย, 125.

3.3 การใช้บุคคลาธิษฐาน คือ ความเปรียบเทียบที่พรรณาให้สัตว์ ความคิดนามธรรม หรือวัตถุ แสดงลักษณะไม่ว่าในด้านรูปลักษณ์ ลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือพฤติกรรมต่างๆ อย่างเป็นบุคคล⁴⁶

ตัวอย่างที่ 1

China and Japan (Nippon), having had experience of such guests, have wisely placed restrictions on them. China permits contact with her territories, but not entrance into them, while Japan only allows contact with a single European people, the Dutch, although they are still segregated from the native community like prisoners.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 106-107)

ตัวอย่างที่ 2

But if this state says; 'There shall be no war between myself and other states, although I do not recognise any supreme legislative power which could secure my rights and whose rights I should in turn secure', it is impossible to understand what justification I can have for placing any confidence in my rights, unless I can rely on some substitute for the union of civil society, i.e. on a free federation.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 104)

ในตัวอย่างที่ 1 คานท์เล่าถึงประเทศจีนและญี่ปุ่นตั้งเช่นว่าทำกรียาอย่างคน คือ มีประสพการณ์ ตั้งกฎเกณฑ์อย่างชาวจีนฉลาด อนุญาตและยินยอม ขณะที่ตัวอย่างที่ 2 รัฐ ทำกรียา "พูด" และในการพูดนั้นก็อ้างถึงตนเองเหมือนคนด้วย

3.4 การอ้างถึง (Allusion) คือ การกล่าวถึงเรื่องอื่นนอกเรื่องี่เขียน ซึ่งอาจเป็นบุคคล เหตุการณ์ นิทาน หรือวรรณกรรมต่างๆ เพื่อขยายงานเขียนนั้นให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น⁴⁷ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- การอ้างถึงพระคัมภีร์ไบเบิล (Biblical allusion)

⁴⁶ ดวงมน จิตรจำนงค์, สุนทรียภาพในภาษาไทย, 119.

⁴⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 13.

- การอ้างถึงเทพตำนานกรีก (Mythological allusion)
- การอ้างถึงวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ (Literary allusion)
- การอ้างถึงวัฒนธรรมอื่น (Cultural allusion)

ใน *Perpetual Peace* มีการอ้างถึงวรรณกรรมอื่นเพื่อเปรียบเทียบและย้ำความส่วนที่ยกมา ดังตัวอย่างด้านล่าง ซึ่งกล่าวว่า สหพันธ์แห่งรัฐ อันเป็นสิ่งทดแทนที่ด้อยกว่าสาธารณรัฐโลก อาจช่วยตรวจสอบแนวโน้มที่มนุษย์จะทำทลายกฎหมายและเป็นปรปักษ์กับเพื่อนมนุษย์ กระนั้นความเสี่ยงที่จะเกิดสงครามขึ้นใหม่จะยังคงมีเสมอ ส่วนความที่ยกมาข้างหลังจากมหากาพย์เอเนียดของเวอร์จิลเป็นภาษาละตินนั้น กล่าวถึง ความบ้าคลั่งเกรี้ยวกราดที่ถูกมัดมือไฟลหลังไว้ด้วยเงื่อนทองเหลืองนักรบร้อย นักรบอาวุธน่าสะพรึงกลัวอยู่ ร้องคำรามเลือดกบปาก นับเป็นการเปรียบเทียบความบ้าคลั่งที่ถูกมัดไว้กับสงครามซึ่งสงบลง แต่ก็มีความเสี่ยงที่ความบ้าคลั่งจะหลุดจากพันธนาการได้ นั่นคือ การเกิดสงครามครั้งใหม่

ตัวอย่าง

...The positive idea of a *world republic* cannot be realised. If all is not to be lost, this can at best find a negative substitute in the shape of an enduring and gradually expanding *federation* likely to prevent war. The latter may check the current of man's inclination to defy the law and antagonize his fellows, although there will always be a risk of it bursting forth anew. *Furor impius intus-fremit horridus ore cruento* (Virgil).

(*Perpetual Peace: A Philosophical Sketch*, 105)

4. การใช้ชุดคำที่มีความหมายใกล้เคียงแต่แตกต่างกัน ศัพท์หลายคำคานที่ใช้เพื่อสื่อความหมายแตกต่างกันขณะที่คำแปลภาษาไทยไม่ได้แบ่งแยกความแตกต่างไว้

ตัวอย่างที่ 1

A *republican constitution* is founded upon three principles: firstly, the principle of *freedom* for all members of a society (as men); secondly, the principle of the *dependence* of every upon a single common legislation (as subjects); and thirdly, the principle of legal *equality* for everyone (as citizens).

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 99)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าคำแปลของ men, subject, และ citizen ในภาษาไทยไม่ได้แตกต่างกันนัก และสามารถใช้แทนกันได้ ขณะที่สำหรับคานท์ แต่ละคำมีความหมายแตกต่างกันออกไป

ตัวอย่างที่ 2

Since the earth is a globe, they cannot disperse over an infinite area, but must necessarily tolerate one another's company.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 99)

เห็นได้ว่าทั้งสองคำเมื่อแปลเป็นภาษาไทยไม่แตกต่างกัน โดยต่างหมายถึงโลกทั้งคู่

5. **การใช้เชิงอรรถ** การใช้เชิงอรรถเป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นตัวบทวิชาการอย่างหนึ่ง เชิงอรรถมี 2 ลักษณะ คือ เชิงอรรถแสดงที่มาของข้อความหรือแนวคิดที่อ้าง และเชิงอรรถเสริมความ ใน Perpetual Peace คานท์ใช้เชิงอรรถประเภทหลังเป็นจำนวนมาก เพื่อขยายความ บอกที่มาที่ไป หรืออภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการแปลความเรียงเรื่องนี้ จำเป็นต้องแปลส่วนเชิงอรรถด้วย เนื่องจากถือเป็นส่วนหนึ่งของตัวบท

ตัวอย่าง

For a state, unlike the ground on which it is based, is not a possession (*patrimonium*). It is a society of men, which no-one other than itself can command or dispose of. Like a tree, it has its own roots, and to graft it on to another state as if it were a shoot is to terminate its existence as a moral personality and make it into a commodity. This contradicts the idea of the original contract, without which the rights of a people are unthinkable.*

* A hereditary kingdom is not a state which can be inherited by another state. Only the right to rule over it may be bequeathed to another physical person. In this case, the state acquires a ruler, but the ruler as such (i.e. as one who already has another kingdom) does not acquire the state.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

3.5.2 กลวิธีการเล่าเรื่อง

มุมมอง คือ กลวิธีการเล่าเรื่องตามฐานะของผู้เล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่า กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถูกนำมาเล่าในทัศนะของใคร มุมมองพื้นฐานในการเล่าเรื่องมี 3 แบบ คือ

1. ผู้เล่าเรื่องรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวละคร สถานที่ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีอิสระเต็มที่
2. การใช้บุรุษที่ 3 เป็นผู้เล่าเรื่อง คือ ผู้ประพันธ์เลือกตัวละครตัวหนึ่งให้เล่าเหตุการณ์เท่าที่ตัวละครนั้นรู้เห็น
3. การใช้บุรุษที่ 1 ที่เป็นตัวละครในเรื่อง⁴⁸

มุมมองที่คานท์ใช้ในการเขียนความเรียงเรื่องนี้ มีทั้งแบบบุรุษที่หนึ่งและบุรุษที่สามปะปนกัน โดยคานท์กล่าวถึงตนเองในฐานะ “ผู้เขียน” ซึ่งเป็นพวก “นักทฤษฎี” ในตอนต้นของความเรียง จากนั้นก็กล่าวถึงตนเองว่า “ข้าพเจ้า” อีกครั้งหนึ่งในช่วงท้ายของเรื่อง ส่วนสรรพนามที่ใช้บ่อยครั้งกว่าในเรื่อง คือ “เรา” ซึ่งเป็นการไม่กล่าวถึงผู้เขียนตรงๆ แต่เป็นการพูดกับผู้อ่านในเชิงสร้างความคุ้นเคย ชักชวนให้เห็นคล้อยตาม รวมทั้งแสดงถึงความรู้ภูมิหลังบางอย่างที่มีร่วมกันกับผู้อ่าน อย่างไรก็ดี โดยรวมแล้วความเรียง Perpetual Peace ปรากฏตัวตนผู้เขียนไม่มากนัก เพราะคานท์นำเสนอเนื้อหาความคิดที่เป็นนามธรรมมากกว่า โดยแทบไม่อ้างอิงถึงตนเองในฐานะเจ้าของความคิด นอกจากนั้นยังใช้วิธียกเหตุการณ์หรือบุคคลในประวัติศาสตร์ หรือข้อเท็จจริงนอกตัวบทมาอธิบายเพื่อสนับสนุนความคิดของตนและทำให้ดูเป็นจริงน่าเชื่อถืออีก อย่างไรก็ดี แม้จะปรากฏตัวตนของคานท์ไม่ชัดเจน แต่คานท์ก็แสดงความคิดตนอย่างอิสระเหมือนผู้เล่าเรื่องที่เห็นจริงทุกอย่างเพราะความเรียงนี้นำเสนอความคิดของคานท์เป็นสำคัญ

ตัวอย่างที่ 1

The author of the present essay does, however, make one reservation in advance... The theorist's abstract ideas, the practitioner believes, cannot endanger the state, since the state must be founded upon principles of experience; it thus seems safe to let him fire off his whole broadside, and the

⁴⁸ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 335.

worldly-wise statesman need not turn a hair. It thus follows that if the practical politician is to be consistent, he must not claim, in the event of a dispute with the theorist, to scent any danger to the state in the opinions which the theorist has randomly uttered in public. By this saving clause, the author of this essay will consider himself expressly safeguarded, in correct and proper style, against all malicious interpretation.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

ตัวอย่างที่ 2

For if I say that nature *wills* that this or that should happen, this does not mean that nature imposes on us a *duty* to do it, for duties can only be imposed by practical reason, acting without any external constraint.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 112)

ตัวอย่างที่ 3

We look with profound contempt upon the way in which savages cling to their lawless freedom. They would rather engage in incessant strife than submit to a legal constraint which they might impose upon themselves, for they prefer the freedom of folly to the freedom of reason. We regard this as barbarism, coarseness, and brutish debasement of humanity. We might thus expect that civilised peoples, each united within itself as a state, would hasten to abandon so degrading a condition as soon as possible.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 102)

ตัวอย่างที่ 1 แสดงถึงการอ้างถึงตนเองในฐานะบุรุษที่ 3 ของคานท์ ขณะที่ตัวอย่างที่ 2 แสดงการเรียกตนเองด้วยบุรุษที่ 1 ซึ่งมีเพียงครั้งเดียวในตลอดทั้งเรื่อง ส่วนตัวอย่างที่ 3 แสดงการเชื่อมโยงกับผู้อ่านด้วยสรรพนาม “we” ซึ่งปรากฏทั่วไปในความเรียงเรื่องนี้

สำหรับตัวอย่างของการยกเหตุการณ์หรือบุคคลในประวัติศาสตร์ อันเป็นข้อเท็จจริง นอกตัวบทมาอธิบายเพื่อสนับสนุนความคิดให้ดูเป็นจริงน่าเชื่อถือจะเห็นได้จากตัวอย่างนี้

ตัวอย่างที่ 4

Nature's provisional arrangement is as follows. Firstly, she has taken care that human beings are able to live in all the areas where they are settled. Secondly, she has driven them in all directions by means of war, so that they inhabit even the most inhospitable regions. And thirdly, she has compelled them by the same means to enter into more or less legal relationships. It is in itself wonderful that moss can still grow in the cold wastes around the Arctic Ocean; the reindeer can scrape it out from beneath the snow, and thus itself serve as nourishment or as a draft animal for the Ostiaks or Samoyeds. Similarly, the sandy salt deserts contain the camel, which seems as if it had been created for traveling over them in order that they might not be left unutilised. But evidence of design in nature emerges even more clearly when we realise that the shores of the Arctic Ocean are inhabited not only by fur-bearing animals, but also by seals, walruses and whales, whose flesh provides food and whose fat provides warmth for the native inhabitants. Nature's care arouses most admiration, however, by carrying driftwood to these treeless regions, without anyone knowing exactly where it comes from. For if they did not have this material, the natives would not be able to construct either boats or weapons, or dwellings in which to live. And they have enough to do making war on the animals to be able to live in peace among themselves. But it was probably nothing but war which drove them into these regions. And the first instrument of war among all the animals which man learned to domesticate in the course of peopling the earth was the horse.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 109-110)

ส่วนที่ขีดเส้นใต้ฉบับเป็นการยกข้อเท็จจริงนอกตัวบทมาเพื่ออธิบายและสนับสนุนความ
ก่อนหน้าที่ว่าธรรมชาติดูแลให้มนุษย์สามารถอยู่อาศัยได้ทุกแห่งบนโลกที่ไปตั้งรกราก
ผลักดันให้มนุษย์ไปอยู่อาศัยทุกหนแห่งแม้บริเวณที่ไม่เอื้อต่อการอยู่อาศัย และบีบให้
มนุษย์เข้าสู่ความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร

ตัวอย่างที่ 5

If we compare with this ultimate end the *inhospitable* conduct of the civilised states of our continent, especially the commercial states, the injustice which they display in *visiting* foreign countries and peoples (which in their case is the

same as *conquering* them) seems appallingly great. America, the negro countries, the Spice Islands, the Cape, etc. were looked upon at the time of their discovery as ownerless territories; for the native inhabitants were counted as nothing. In East India (Hindustan), foreign troops were brought in under the pretext of merely setting up trading posts. This led to oppression of the natives, incitement of the various Indian states to widespread wars, famine, insurrection, treachery and the whole litany of evils which can afflict the human race.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 106)

ตัวอย่างนี้แสดงถึงการนำเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ คือ เหตุการณ์ในอินเดียตะวันออก มาแสดงถึง “inhospitable conduct” ที่รัฐอารยะในทวีปยุโรปกระทำต่อคนและดินแดนต่างชาติ

3.6 สถานการณ์การสื่อสาร

บริบทสถานการณ์การสื่อสาร (situational context) คือ องค์ประกอบในการสื่อสาร ประกอบด้วยผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ปัจจัยด้านเวลาและสถานที่⁴⁹

ความเรียงเรื่อง Perpetual Peace: A Philosophical Sketch เขียนขึ้นโดยอิมมานูเอล คานท์ นักปรัชญาชาวเยอรมันตอนช่วงปลายของชีวิต โดยรายละเอียดของผู้ส่งสารนี้ได้กล่าวไว้ในส่วนของการวิเคราะห์ผู้ประพันธ์และบริบทของผู้ประพันธ์ ในเชิงมิติเวลาและสถานที่ ความเรียงเรื่อง Perpetual Peace ตีพิมพ์ที่เมืองโคนิกสเบิร์ก แคว้นปรัสเซียตะวันออกในตอนปลายปี ค.ศ. 1795 และตีพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1796 คาดกันว่าคานท์ได้รับแรงบันดาลใจในการเขียนจากขึ้นจากสภาพชีวิตการเมืองในสมัยศตวรรษที่ 17 – 18 ที่เป็นวงจรระหว่างสงครามและสันติภาพสลับไปมา โดยเหตุการณ์เฉพาะหน้าขณะนั้น คือ การลงนามสนธิสัญญาเบเซลในต้นปี ค.ศ. 1795 ซึ่งทำให้ปรัสเซียถอนตัวออกจากสงครามกับระบอบสาธารณรัฐฝรั่งเศส แต่ไม่ทันไรปรัสเซียก็เข้าร่วมในสงครามแบ่งแยกโปแลนด์อีก อันทำให้บรรยากาศทางการเมืองที่ดูที่ท่าจะดีขึ้นกลับเลวร้ายลง คานท์จึงเขียน perpetual Peace ขึ้นสำหรับสาธารณะวงกว้าง นั่นคือผู้รับสารเป็นบุคคลทั่วไป เพื่อแสดงจุดยืนความคิดทางการเมืองของตน การตีพิมพ์งานเขียนชิ้นนี้จึงมีนัยถือเป็นการกระทำทางการเมืองของคานท์ด้วย

ในแง่ตัวสาร ความเรียงนี้ตีพิมพ์ออกขายในลักษณะหนังสือเล่มเล็ก (treatise หรือ pamphlet) ซึ่งมีเนื้อหาแนะนำเสนอข้อมูลหรือชุดความคิดเกี่ยวประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างเป็น

⁴⁹ Basil Hatim and Ian Mason, *Discourse and the Translator*, 57.

ทางการ ซึ่งในที่นี้ คือ สันติภาพถาวร โดยนำเสนอด้วยทัศนคติบอกว่ามนุษย์มีความสามารถที่จะบรรลุสันติภาพได้ รวมทั้งสันติภาพถาวรยังเป็นหน้าที่และเป้าหมายของมนุษย์ เพียงแต่ขอให้เชื่อมั่นในตน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาในการแปลและการวางแผนการแปล

หลังจากทำการวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับตามแนวทางทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ในบทที่ 3 ลำดับต่อไปผู้วิจัยจึงได้วางแผนการแปลโดยนำทฤษฎีการแปลต่างๆ ที่ได้ทบทวนในบทที่ 2 มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาและเลือกรูปแบบการแปลต่อไป

4.1 การใช้ทฤษฎีการแปลในการแก้ปัญหาและวางแผนการแปล

4.1.1 ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมาย

หัวใจสำคัญของทฤษฎี คือ การถ่ายทอดความหมายระดับวาทกรรมโดยนำความรู้ภายนอกตัวบท ไม่ว่าจะเป็นข้อความแวดล้อม บริบททางวัฒนธรรม สถานการณ์การสื่อสาร หรือความรู้เดิมมาช่วยในการตีความเพื่อทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีนี้มาช่วยแก้ไขปัญหारेื่องการจับความหมายที่ถูกต้องของคำศัพท์และเนื้อความโดยอาศัยการตีความตามทฤษฎีนี้

1. คำศัพท์ที่ต้องอาศัยการตีความเพื่อระบุความหมาย

ตัวอย่างที่ 1

'No conclusion of peace shall be considered valid as such if it was made with a secret reservation of the material for a future war.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

“สนธิสัญญาสันติภาพ ย่อมไม่ถือว่ามีผลบังคับ หากกระทำขึ้นโดยลอบสงวนเหตุสำหรับการสงครามในอนาคต”

คำว่า peace หมายความว่าได้ถึงทั้ง “สันติภาพ” และ “สนธิสัญญาสันติภาพ”⁵⁰ แต่จากเนื้อความแวดล้อมที่มีคำกริยา “ถูกกระทำขึ้นและมีผลใช้ได้ และกล่าวถึงการลอบสงวนเงื่อนไขบางอย่างในเนื้อหา ทำให้ผู้แปลมั่นใจว่าในที่นี้ peace ใช้ในความหมายของ “สนธิสัญญาสันติภาพ”

⁵⁰ “Peace”, [http://dictionary.reference.com/browse/peace], 2 กุมภาพันธ์ 2551.

ตัวอย่างที่ 2

... We believe that the true glory of state consists in the constant increase of its power by any means whatsoever, the above judgement will certainly appear academic and pedantic.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

เราเชื่อกันว่าความรุ่งโรจน์อันแท้จริงของรัฐก่อปรขึ้นอย่างสำคัญจากอำนาจที่เพิ่มอย่างไม่หยุดยั้งไม่ว่าด้วยวิธีการใด ข้อความข้างต้นคงเป็นเพียงเรื่องวิชาการและฟุ้งตามตำราเป็นแน่

คำว่า pedantic มีหลายความหมาย ไม่ว่าจะเป็น โอ้อวดภูมิรู้ หรือยึดติดกับหลักการและรายละเอียดมากเกินไป⁵¹ ซึ่งในที่นี้ในครั้งแรกผู้วิจัยเห็นว่าเป็นไปได้ทั้งสองความหมาย แต่เลือกแปลว่า “ฟุ้งตามตำรา” เพราะอาศัยข้อมูลประกอบการตีความ โดยนิสยคานท์นั้นเป็นคนสนใจรายละเอียดสูง คานท์ไม่ได้มีประสบการณ์ตรงทางการเมืองเท่าใดเมื่อเทียบกับนักคิดผู้อื่นในทีอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากบริบทของเยอรมันมิได้เปิดโอกาสให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนัก นั่นคือ กิจกรรมของคานท์จะเน้นหนักไปในเชิงวิชาการหรือหลักการเสียมากกว่า รวมทั้งในส่วนข้อความที่มาก่อนหน้าก็กล่าวถึงหลักปฏิบัติที่คานท์เสนอเอง ซึ่งสวนทางกับแนวคิดในสมัยนั้นที่ลัทธิล่าอาณานิคมกำลังอยู่ในกระแส ความหมายตรงนี้จึงน่าจะหมายถึงว่า หากผู้คนไม่เปลี่ยนทัศนคติ สิ่งที่คานท์เสนอไปก็คงเป็นเพียงหลักการที่นักวิชาการพรา้เพื่อไปไม่ได้ก่อนผลในทางปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 3

... each *state* sees its own majesty (for it would be absurd to speak of the majesty of a *people*) precisely in not having to submit to any external legal constraints...

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 103)

แต่ละรัฐต่างเห็นว่าความสูงส่งของตน (เพราะจะเป็นการไร้สาระหากจะพูดถึงความสูงส่งของประชาชน) อยู่ตรงที่การมิต้องยอมจำนนต่อข้อห้ามทางกฎหมายจากภายนอกใดๆ นั่นเอง

⁵¹ ปรีมา มัลลิกะมาส, นริศรา จักรพงษ์, หม่อมราชวงศ์, และ ไพศาลย์ เปี่ยมเมตตาวัฒน์, พจนานุกรมออกซฟอร์ด-ริเวอร์ บุก: อังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพฯ: River books, 2547), 645.

ปกติแล้ว legal constraints มักจะแปลกันว่า ข้อจำกัดทางกฎหมาย แต่ผู้วิจัยเห็นว่า มิใช่ความหมายที่คานท์ใช้ในที่นี่ เนื่องจากในภาษาไทย “ข้อจำกัดทางกฎหมาย” มีนัยของข้อจำกัดทางเทคนิคด้วยข้อกฎหมายในการดำเนินการอะไรบางอย่าง ขณะที่ใน ความส่วนนี้ คานท์ต้องการสื่อถึง “กฎหมาย” ที่จะบังคับใช้กับรัฐ ผู้วิจัยจึงเลือกแปลว่า ข้อห้ามทางกฎหมาย

ตัวอย่างที่ 4

For Hugo Grotius, Pufendorf, Vattel and the rest (sorry comforters as they are) are still dutifully quoted in *justification* of military aggression

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 103)

ด้วยเหตุว่าฮูโก โกรเซียส พูเทนดอร์ฟ วัตเทล และคนอื่นๆ (ผู้ปลอบโยนที่ไม่ช่วยให้ อะไรดีขึ้น) ยังถูกอ้างถึงอย่างเคร่งครัดในการให้ความชอบธรรมแก่การรุกรานทาง การทหาร

การแปลคำว่า sorry comforters ต้องอาศัยความรู้นอกตัวบทมาช่วยตีความ คือ ต้อง ทราบว่าฮูโก โกรเซียส พูเทนดอร์ฟ วัตเทล เป็นนักกฎหมายระหว่างประเทศ และ ทราบแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ณ ระดับระหว่างประเทศแล้ว กฎหมายมีลักษณะไล่ตามและอธิบายความเป็นจริงที่เกิดในระบบความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศมากกว่า มิใช่ในเชิงควบคุมเต็มที่อย่างในระดับรัฐ เพราะไม่มีอำนาจกลางใดๆ ที่ใหญ่กว่ารัฐจะมาบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศกับรัฐ คานท์จึงเห็นว่าทฤษฎีของ พวกนี้ได้แค่ปลอบโยนแต่ไม่ช่วยให้ความเป็นจริงในการเมืองระหว่างประเทศดีขึ้นมาได้

ตัวอย่างที่ 5

But as with all relations between the form of things and their ultimate purposes, we can and must supply it mentally in order to conceive of its possibility by analogy with human artifices.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 109)

แต่เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกับวัตถุประสงค์สูงสุดของสิ่งต่างๆ ทั้งหลาย เราสามารถและจำต้องช่วยเติมเต็มด้วยจินตนาการเพื่อจะคิดถึงความเป็นไป ได้ของตัวกระทำนี้โดยการเทียบเคียงกับแผนการของมนุษย์

เนื่องจาก supply it mentally ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ จึงต้องจับความหมายจาก ข้อความรวมๆ และความหมายประจำของคำนั้นเองมาช่วยการตีความ ซึ่งเพื่อความตรง นี้ กล่าวถึงว่ามนุษย์ต้องคิดว่าเรื่องกลไกของธรรมชาติที่จะพามนุษย์ไปสู่สันติภาพเป็น สิ่งเป็นไปได้เสียก่อน แม้จะไม่มีหลักฐานรู้ได้แน่ชัดก็ตาม

2. คำศัพท์ที่มีความหมายหลายอย่าง และปรากฏในหลายที่ของตัวบท

ตัวอย่างที่ 1

For if this were the case, it would be a mere truce, a suspension of hostilities, not a *peace*. Peace means an end to all hostilities.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

เพราะหากเป็นเช่นนั้น ก็จักเป็นเพียงการพักรบ หรือเลื่อนการสงครามออกไป แต่มิใช่ สันติภาพ สันติภาพหมายความถึงการสิ้นสุดลงของการสงครามทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 2

'No state at war with another shall permit such acts of hostility as would make mutual confidence impossible during a future time of peace. Such acts would include the employment of *assassins (percussores) or poisoners (venefici)*, *breach of agreements, the instigation of treason (perduellio)* within the enemy state, etc.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 96)

“รัฐซึ่งอยู่ระหว่างการสงครามกับรัฐอื่นมิพึงยอมให้มีการกระทำมุ่งร้ายดังต่อไปนี้ เนื่อง ด้วยจะทำให้ความไว้วางใจซึ่งกันเกิดขึ้นไม่ได้เมื่อสงครามสงบในอนาคต การกระทำ เหล่านี้ หมายรวมถึง การใช้ *นักลอบสังหาร (percussores) หรือนักวางยาพิศม์ (venefici)* การฝ่าฝืนความตกลง การยุยงให้เกิดการกบฏ (*perduellio*) ภายในรัฐศัตรู และอื่นๆ”

คำว่า hostility ในตัวอย่างที่ 1 เลือกแปลว่า การสงคราม เพราะเนื้อความแวดล้อม กล่าวถึงการพักรบ และสันติภาพ ขณะที่ในตัวอย่างที่ 2 เลือกแปลว่า การกระทำมุ่งร้าย เพราะวิธีการที่กล่าวตามมา ในตัวเองมิใช่สงคราม แต่เป็นการกระทำด้วยเจตนาร้ายที่ อาจใช้เป็นเครื่องมือระหว่างสงครามได้

ตัวอย่างที่ 3

If we compare with this ultimate end the *inhospitable* conduct of the civilised states of our continent, especially the commercial states, the injustice which they display in *visiting* foreign countries and peoples (which in their case is the same as *conquering* them) seems appallingly great.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 106)

หากเราเทียบวัตถุประสงค์สุดท้ายนี้กับความประพฤติอันไม่เป็นมิตรของรัฐอารยะแห่งทวีปเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐพาณิชย์นิยมแล้ว ความมอยุติธรรมที่แสดงออกในการเยี่ยมเยือนต่างประเทศและคนต่างชาติ (ซึ่งสำหรับรัฐเหล่านี้ เป็นสิ่งเดียวกับการพิชิตประเทศเหล่านั้น) ก็ดูจะใหญ่โตจนน่าสะพรึงกลัว

ตัวอย่างที่ 4

Nature's provisional arrangement is as follows. Firstly, she has taken care that human beings are able to live in all the areas where they are settled. Secondly, she has driven them in all directions by means of *war*, so that they inhabit even the most *inhospitable* regions.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 109-10)

การจัดการเฉพาะกาลของธรรมชาตินั้นเป็นดังนี้ ประการแรก ธรรมชาติดูแลให้แน่ใจว่ามนุษย์จักสามารถอยู่อาศัยได้ในพื้นที่ทุกหนแห่งที่มนุษย์ลงหลักปักฐาน ประการที่สอง ธรรมชาติผลักดันมนุษย์ไปทุกทิศทางโดยวิธีการแห่งสงคราม เพื่อที่เขาจะไปอยู่อาศัยแม้ในบริเวณที่ไม่เอื้ออำนวยแก่การอยู่อาศัยอย่างที่สุด

ในตัวอย่างที่ 3 แปล *inhospitable* ว่า ไม่เป็นมิตร โดยดูจากที่กล่าวการกระทำที่รัฐเจ้าอาณานิคมกระทำต่อประเทศอาณานิคม แต่ในตัวอย่างที่ 4 ต้องแปลว่า ที่ไม่เอื้ออำนวยแก่การอยู่อาศัย เพราะเนื้อความส่วนนั้นกำลังกล่าวถึงเรื่องการตั้งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ และลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ทำให้บริเวณบางแห่งของโลกไม่เอื้อต่อการอยู่อาศัย

3 การแปลที่ต้องอาศัยความรู้นอกตัวบท

ตัวอย่างที่ 1

The author of the present essay does, however, make one reservation in advance... the practitioner believes, cannot endanger the state, since the state

must be founded upon principles of experience; it thus seems safe to let him fire off his whole broadside, and the *worldly-wise* statesman need not turn a hair. It thus follows that if the practical politician is to be consistent, he must not claim, in the event of a dispute with the theorist, to scent any danger to the state in the opinions which the theorist has randomly uttered in public. By this saving clause, the author of this essay will consider himself expressly safeguarded, in correct and proper style, against all malicious interpretation.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

การทำความเข้าใจว่าเหตุใดคานท์จึงต้องเขียนข้อยกเว้นเพื่อป้องกันตนเองไว้ในส่วนนำของความเรียงและใช้สรรพนามบุรุษที่สามเรียกตัวเองเช่นนี้ ต้องเข้าใจถึงบริบทแคว้นปรัสเซียสมัยนั้นว่า นักวิชาการไม่สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ และเสรีภาพทางการเมืองก็มีอย่างจำกัด โดยประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาได้ แต่ไม่ใช่การปกครอง ขณะเดียวกัน การตรวจพิจารณาสิ่งพิมพ์ก่อนเผยแพร่ (censorship) ก็มีสูง ดังนั้น นักเขียนนักวิชาการจึงใช้วิธีการหลายประการเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการตีพิมพ์ผลงานแบบนิรนาม หรือการกล่าวอ้อมๆ แทนที่จะพูดอย่างชัดเจน ซึ่งนัยที่แนบเนียนเช่นนี้ ผู้อ่านในสมัยหลังอาจจะจับไม่ได้⁵²

ตัวอย่างที่ 2

It is possible that either party may make a mental reservation with a view to reviving its old pretensions in the future. Such reservations will not be mentioned explicitly, since both parties may simply be too exhausted to continue the war, although they may nonetheless possess sufficient ill will to seize the first favourable opportunity of attaining their end. But if we consider such reservations in themselves, they soon appear as Jesuitical casuistry; they are beneath the dignity of a ruler, just as it is beneath the dignity of a minister of state to comply with any reasoning of this kind.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

คำว่า *mental reservation* ในที่นี้ หมายถึง การทำสัญญาสันติภาพกันโดยยังสงวนเหตุบางอย่างที่อาจเอาไว้อ้างเพื่อก่อสงครามในอนาคตไว้ นั่นคือ ยกเว้นบางเรื่องไว้ไม่ยอม

⁵² Hans Reiss, Introduction to *Kant's Political Writings*. Translated by H.B. Nisbet, Edited by Hans Reiss, 2nd ed. (Cambridge: Cambridge University Press, 1991), 6-8; "Kant's Philosophical Development," In *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, [http://plato.stanford.edu/entries/kant-development/], 18 มิถุนายน 2549.

นำมาเจรจา แต่หากค้นให้ลึกซึ่งขึ้นจะพบว่า mental reservation มีความหมายพิเศษในบริบทของคานท์ เพราะคานท์เขียนผลงานต่อต้านแนวคิดนี้ และถกเถียงกับ Benjamin Constant ซึ่งเป็นกลุ่ม consequentialist ความหมายที่ลึกซึ่งยิ่งขึ้นนี้ คือ mental reservation เป็นสาขาหนึ่งของ casuistry ซึ่งพัฒนาขึ้นในช่วงปลายยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา มีนัยเกี่ยวข้องกับพวกเยซูอิต ตามแนวทางนี้ mental reservation เป็นการหลอกลวงรูปแบบหนึ่งซึ่งไม่ใช่การโกหกตรงๆ ได้รับการสนับสนุนจากทฤษฎีศีลธรรมและในปัจจุบันจากจริยศาสตร์ ในฐานะวิธีการที่ทำให้สามารถปฏิบัติตามพันธะสองประการได้พร้อมกัน คือ การบอกกล่าวความจริงเพื่อความยุติธรรม ขณะเดียวกันก็เก็บรักษาความลับจากผู้ที่ไม่มิตสิทธ์ได้รับรู้ความจริงนั้น เช่น วลีเกี่ยวกับการเก็บรักษาความลับ (clause of confidentiality) แต่แนวทางนี้ถูกมองว่าไม่ชอบ เพราะปราศจากเหตุผลอย่างสำคัญในการเก็บงำความจริงไว้ คานท์ประณาม “ความเท็จ” เช่นนี้ในงานเขียนชื่อ *On a supposed 'right to lie'*. และย้ำใน *the Groundwork of the Metaphysics of Morals* ว่า การโกหกและการหลอกลวงใดๆ ก็ตามจักต้องถูกห้ามไม่ว่าในสถานการณ์และการตีความใดๆ⁵³

จากจุดนี้ เกี่ยวข้องมาถึงความข้างหลังซึ่งกล่าวถึง Jesuit casuistry เพื่อนำมาเปรียบเปรยกับการสงวนเหตุบางอย่างเพื่อไว้อ้างการทำสงครามในภายหน้าว่าเป็นการเสื่อมเสีย การจะเข้าใจความเปรียบเทียบนี้ได้ต้องเข้าใจถึงความหมายและที่มาที่ไปของ “Jesuit casuistry” Casuistry เป็นศัพท์จริยศาสตร์ประยุกต์ หมายถึง การใช้เหตุผลเป็นรายการณี เป็นการวิพากษ์การใช้เหตุผลโดยยึดหลักการ พวก casuist ให้ความสำคัญกับสถานการณ์แวดล้อมในการประเมินว่าควรตอบสนองอย่างไร Casuistry รุ่งเรืองถึงขีดสุดระหว่าง ค.ศ. 1550 - 1650 เมื่อกลุ่มศาสนาเยซูอิตนำหลักการนี้มาใช้อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสารภาพบาปส่วนบุคคลของโรมันคาทอลิก ต่อมากำว่า Casuistry มีนัยแสดงการเหยียดหยามเมื่อ Blaise Pascal โจมตีการใช้ casuistry ในทางที่ผิดว่าพวกเยซูอิตใช้การให้เหตุผลแบบ Casuistry ในการสารภาพบาปเพื่อดึงดูดผู้บริจาคที่ร่ำรวยเข้าโบสถ์ และลงโทษผู้สำนึกผิดที่ยากจน ขณะที่คนรวยสามารถสารภาพบาปแล้วไปกระทำบาปได้ใหม่โดยไม่ได้รับการลงโทษเพียงสถานเบา เมื่อถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 Casuistry ก็มีฐานะเป็นสัญลักษณ์ถึงความหย่อนยานทางศีลธรรม⁵⁴ ดังนั้น ในที่นี้จึงแปล Jesuit casuistry ว่า การอ้างเหตุผลเพื่อหาประโยชน์อย่างนี้กายเยซูอิต

⁵³ Wikipedia, “Doctrine of mental reservation,”

[http://en.wikipedia.org/wiki/Mental_reservation#Debate_between_Kant_and_Constant], 7 กุมภาพันธ์ 2551.

⁵⁴ Wikipedia, “Casuistry,” [<http://en.wikipedia.org/wiki/Casuistry>], 29 มกราคม 2551.

4.1.2 ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร

ผู้แปลนำทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร มาประยุกต์ใช้เรื่องขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

1. การทำความเข้าใจต้นฉบับ โดยอาศัยความรู้ภายนอกตัวบท และความรู้เกี่ยวกับตัวบท เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำวาทกรรมวิเคราะห์ในบทที่ 3 แล้ว จึงนับว่าเป็นการทำงานแปลตามขั้นตอนนี้ไปโดยปริยาย
2. การถ่ายทอดความหมาย / การแปล

2.1 การเลือกใช้ภาษาแปลให้สอดคล้องกับภาษาเดิม

2.1.1 ความเก่า-ใหม่ของภาษา - ตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศร เรื่องที่แต่งขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นับว่าใช้ภาษาเก่า ขณะที่เรื่องที่แต่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นับว่าใช้ภาษาใหม่⁵⁵ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ภาษาเก่าเพื่อสะท้อนถึงยุคที่ความเรียงนี้ถูกประพันธ์ขึ้นอย่างไรก็ดี ผู้วิจัยมิได้เทียบเคียงย้อนไปตามยุคที่แต่งจริง เนื่องจากเรื่องนี้เขียนขึ้นใน ค.ศ. 1795 อันตรงกับรัชกาลที่ 1 ของไทย เพราะหากใช้ภาษาเก่าเท่ายุคจริงจะทำให้ผู้อ่านอ่านไม่เข้าใจ แต่เลือกใช้ภาษาแบบสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเหมาะกับเรื่องที่แต่งในช่วงต้นศตวรรษที่ 18 ตามที่วัลยาแนะนำไว้ โดยใช้*คัมภีร์สรรพพจนานุกรม*ประกอบ ผู้วิจัยใช้ภาษาเก่าในบทแปลดังนี้

1. การแสดงลักษณะภาษาเก่าโดยการใช้คำเก่า
 - A Dutch inn keeper
(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

เลือกแปลว่า เจ้าของโรงแรมชาวฮอลันดา แทนที่จะใช้ ดัทช์ หรือเนเธอร์แลนด์

2. การแสดงลักษณะภาษาเก่าโดยการสะกดคำแบบเก่า
 - กระษัตริย์ แทน กษัตริย์

⁵⁵ วัลยา วิวัฒน์ศร, *การแปลวรรณกรรม*, 137-8.

- ยาพิศม์	แทน	ยาพิษ
- นิโคโร	แทน	นิโกร
- ยี่ปุ่น	แทน	ญี่ปุ่น
- ทาษ	แทน	ทาส
- เยชชุต	แทน	เจชชุต
- อะเมริกา	แทน	อเมริกา
- ยุโรป	แทน	ยุโรป

โดยในการใช้ ผู้วิจัยเลือกใช้เฉพาะบางคำเพื่อให้ได้
กลิ่นอายของยุคเก่าแต่ระวังมิให้เกิดความยากลำบาก
แก่ผู้อ่านจนเกินไป

3. การแสดงลักษณะภาษาเก่าโดยการใช้คำเต็มเสียงแทนคำ
กร่อนเสียง และสำนวนคำสร้อยแบบเก่า เช่น

- ประเทิง	แทน	บันเทิง
- จำเพาะ	แทน	เฉพาะ
- จัก	แทน	จะ
- มิ	แทน	ไม่
- ประดา	แทน	บรรดา

และคำสร้อยไวยากรณ์เช่น เล่า เสีย เสียอีก ที่เดียว
แม่น

2.1.2 ภาษาเขียน-ภาษาปาก ภาษาวรรณคดี – ในเรื่องนี้มีลีลาปะปนกัน
อยู่คือทั้งที่เป็นทางการ และกึ่งทางการ ผู้วิจัยจึงเลือกรักษาและ
สะท้อนถึงลีลาที่ปะปนกันนี้ในบทแปลด้วย

ตัวอย่างที่ 1

FIRST SECTION

*Which Contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace
Between States*

1. 'No conclusion of peace shall be considered valid as such
if it was made with a secret reservation of the material for a
future war.'

ตอนที่ 1

ซึ่งประกอบด้วยมาตราเบื้องต้นเพื่อสันติภาพถาวรระหว่างรัฐ

1. “สนธิสัญญาสันติภาพ ย่อมไม่ถือว่ามีผลบังคับ หากกระทำขึ้นโดยลอบสงวนเหตุสำหรับการสงครามในอนาคต”

ตัวอย่างนี้แสดงลักษณะวัจนลีลาแบบทางการที่แสดงผ่านการเขียนเป็นมาตราเหมือนรูปแบบของกฎหมาย และใช้รูปประโยคทางการแบบกฎหมาย

ตัวอย่างที่ 2

And the main difference between the savage nations of Europe and those of America is that while some America tribes have been entirely eaten up by their enemies, the Europeans know how to make better use of those they have defeated than merely by making a meal of them.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 103)

และความแตกต่างประการหลักระหว่างหมู่ชนป่าเถื่อนในยุโรปและหมู่ชนป่าเถื่อนในอเมริกาก็คือ ขณะที่เผ่าอเมริกันบางเผ่าถูกศัตรูกินจนหมดสิ้น ชาวยุโรปรู้จักใช้ประโยชน์จากผู้พ่ายแพ้ที่คิดว่าเพียงแค่นำมาเป็นอาหาร

ตัวอย่างนี้แสดงถึงวัจนลีลาแบบไม่ทางการผ่านคำศัพท์แบบภาษาพูด

ตัวอย่างที่ 3

... It thus seems safe to let him fire off his whole broadside, and the *worldly-wise* statesman need not turn a hair.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

เช่นนั้นแล้ว จึงดูปลอดภัยที่จะปล่อยให้นักทฤษฎีระดมตำหนิ
วิพากษ์ต่างๆ นานา

ตัวอย่างนี้แสดงถึงการเก็บรักษาลีลาของตัวบท คือ ตัวบทต้นฉบับ
ใช้คำที่เป็นสำนวน ไม่ใช่คำธรรมดา ผู้วิจัยจึงเลือกแปลด้วยสำนวน
เช่นกัน

2.1.3 และเสียงในต้นฉบับ – ผู้แปลเน้นถ่ายทอดเสียงของผู้ประพันธ์ตาม ต้นฉบับด้วย

ตัวอย่างที่ 1 แสดงน้ำเสียงเสียดสีถากถาง

We shall not trouble to ask whether it applies to men in
general, or particularly to heads of state (who can never
have enough of war), or only to the philosophers who
blissfully dream of perpetual peace.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 93)

เราจักมิถามให้ลำบากว่าสิ่งนี้เป็นจริงสำหรับมนุษย์ทั้งหลาย
สำหรับเฉพาะประมุขแห่งรัฐ (ผู้ซึ่งไม่เคยอิ่มพอกับสงคราม) หรือ
เพียงแต่สำหรับนักปรัชญาผู้เฝ้าฝันหวานถึงสันติภาพถาวร

ตัวอย่างที่ 2 แสดงน้ำเสียงนำเกรงขามแบบกฎคำสั่ง

‘No independently existing state, whether it be large or small,
may be acquired by another state by inheritance, exchange,
purchase or gift.’

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

“รัฐซึ่งตั้งอยู่เป็นเอกราช ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ มิอาจตกเป็นของรัฐอื่น
โดยการรับทอดเป็นมรดก การแลกเปลี่ยน การซื้อขาย หรือการให้
เป็นของกำนัลได้”

2.2 การคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้วิธีทำเชิงอรรถท้ายเรื่องเพื่อไม่ให้ลีลาผู้ประพันธ์เสียไป ผู้วิจัยไม่ค่อยได้ใช้วิธีแปลขยายความเพราะโดยมากคำที่ต้องอธิบายเป็นสิ่งที่อิงกับความรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งมากกว่าจะขยายเพิ่มเข้าไปในเนื้อความ นอกจากนี้ผู้วิจัยแปลโดยหลีกเลี่ยงการลากเข้าหาวัฒนธรรมปลายทาง (domestication)

ตัวอย่างที่ 1

But if, in accordance with 'enlightened' notions of political expediency...

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

แต่หากว่ากันตามแนวคิดผลประโยชน์ทางการเมืองแบบ “แสงสว่างทางภูมิปัญญา”

ผู้วิจัยเลือกแปล enlightened ว่า แสงสว่างทางภูมิปัญญา แทนที่จะแปลว่าการตื่นรู้หรือรู้แจ้ง เพราะต้องการหลีกเลี่ยงนัยแบบพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้ผิดบริบทไป

ตัวอย่างที่ 2

It is quite a different matter if the citizens undertake voluntary military training from time to time in order to secure themselves and their fatherland against attacks from outside.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 95)

แต่นับเป็นอีกเรื่องหนึ่ง หากพลเมืองสมัครใจเข้ารับการฝึกทางทหารเป็นครั้งคราวเพื่อป้องกันตนเองและปิตุภูมิจากการโจมตีจากภายนอก

ผู้วิจัยเลือกแปลว่า ปิตุภูมิ แม้คนไทยจะนิยมใช้ มาตุภูมิ มากกว่าเพื่อรักษาวัฒนธรรมต้นทาง

ตัวอย่างที่ 3

This design, if we regard it as a compelling cause whose laws of operation are unknown to us, is called fate. But if we consider its purposive function within the world's development, whereby it

appears as the underlying wisdom of a higher cause, showing the way towards the objective goal of the human race and predetermining the world's evolution, we call it providence.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 108)

แผนการนี้ หากเรามองว่าเป็นสาเหตุผลักดันซึ่งกฎเกณฑ์ดำเนินการมีเป็นที่เข้าใจแก่เรา ก็เรียกว่า โชคชะตา แต่หากเราพิจารณาหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ภายใต้พัฒนาการของโลก ซึ่งแผนนี้ดูประหนึ่งเป็นความชาญฉลาดที่ซ่อนไว้ของตัวการที่สูงส่งกว่า และชี้ทางไปสู่เป้าหมายอันเป็นภาวีสัยของเผ่าพันธุ์มนุษย์และกำหนดวิวัฒนาการโลกไว้ล่วงหน้าแล้ว เราเรียกสิ่งนี้ว่า ลิขิตพระเจ้า

ผู้วิจัยเลือกแปลว่า โชคชะตา แทน ชะตากรรม และ ลิขิตพระเจ้า แทน พรหมลิขิต เพื่อต้องการเลี่ยงนัยแบบศาสนาพุทธและพรหมณ์ตามลำดับ อันจะทำให้ผิดบริบทไป

2.3 การคำนึงถึงผู้อ่าน ผู้แปลถ่ายทอดภาษาแปลตามหลักเกณฑ์โครงสร้างไวยากรณ์ไทย

3. การตรวจสอบและแก้ไขโดยผู้แปล ผู้แปลได้ตรวจสอบบทแปลหลายครั้งก่อนส่งให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาและได้ตรวจแก้ร่วมกันด้วย
4. การตรวจแก้โดยบรรณาธิการต้นฉบับแปล ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และอาจารย์ท่านอื่นๆ ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วยอ่านบทแปลโดยละเอียด ให้ข้อคิดเห็น และตอบข้อซักถามด้วย นับว่ามีบทบาทเหมือนบรรณาธิการต้นฉบับแปลในตัว

4.1.3 แนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies (ACLS)

ผู้วิจัยนำแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ ACLS มาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องกับดักในการแปลตัวบทสังคมศาสตร์ที่นักแปลพึงระวัง ดังนี้

1. การปรับแก้ลักษณะเฉพาะในลีลาการประพันธ์ให้เป็นลักษณะธรรมดาของภาษา
ปลายทาง – ในแง่หนึ่ง คือ ต้นฉบับมีลักษณะการใช้ภาษาเยิ่นเย้อ ประโยคยาว ผู้วิจัย
จึงไม่ได้ลดทอนให้บทแปลสั้นกระชับเพื่อเก็บลักษณะอันนี้ แต่ก็มีหวังไม่ให้
ภาษายืดยาวจนอ่านไม่เข้าใจ แต่พยายามรักษาลักษณะภาษายาวเท่าที่ยังเป็นไป
ได้ในกรอบของภาษาไทย

ตัวอย่าง

It has been thought that states can marry one another, and this has provided a new kind of industry by which power can be increased through family alliances, without expenditure of energy, while landed property can be extended at the same time.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 94)

เป็นที่คิดกันว่ารัฐกับรัฐสามารถสมรสกันได้ และการสมรสระหว่างรัฐก็เป็นที่มาของ
กิจกรรมใหม่ซึ่งอำนาจทวีขึ้นผ่านพันธมิตรเครือญาติโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง และ
ทรัพย์สินที่ดินก็แผ่ขยายออกไปในเวลาเดียวกัน

2. เพื่อนเทียมและเพื่อนเทียมทางมโนทัศน์ (conceptual false friends)

ตัวอย่างที่ 1

'No state shall forcibly interfere in the constitution and government of another state.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 96)

รัฐจักใช้กำลังเข้าแทรกแซงอธิปไตยและการปกครองของอีกรัฐหนึ่งมิได้

จากประสบการณ์การเรียนรู้ในคณะรัฐศาสตร์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า “constitution” มี
ความหมายได้หลายแบบ คือ รัฐธรรมนูญ และ อธิปไตย แต่เมื่อพิจารณาว่าใจความ
ตอนนี้นำกล่าวถึงการแทรกแซงรุกรานประเทศอื่นอยู่ จึงเลือกแปลว่า อธิปไตย แทนที่
จะแปลว่า รัฐธรรมนูญ อันเป็นความหมายที่ใช้แพร่หลายกว่า

ตัวอย่างที่ 2

For although this present state is not backed up by the requisite legal authority, it was considered lawful in the public opinion of every state at the time of the putative acquisition.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 97)

เพราะแม้สภาวะที่เป็นอยู่จะมีได้รองรับด้วยอำนาจชอบธรรมตามกฎหมายที่พึงมี แต่ก็เห็นกันว่าชอบด้วยกฎหมายในสายตาของประชาชนทุกรัฐ ณ เวลาที่เกิด “การเข้าครอบครอง” เช่นว่านั้น

ผู้วิจัยเลือกแปล public opinion ว่า สายตาประชาชน เพื่อสื่อถึง ความเห็นของประชาชน แทนที่จะใช้ มติมหาชน เพราะ มติมหาชน เป็นคำสมัยใหม่และมีนัยถึงการเมืองที่ประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ซึ่งมีใช้บริบทสมัยนั้น

ตัวอย่างที่ 3

But the philosophical faculty occupies a very low position in face of the combined power of the others. Thus we are told, for instance, that philosophy is the *handmaid* of theology, and something similar in relation to the others. But it is far from clear whether this handmaid bears the torch before her gracious lady, or carries the train behind.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 115)

ทว่าศาสตร์ปรัชญาครอบครองสถานะที่ต่ำต้อยมาก เมื่อเทียบกับอำนาจของศาสตร์อื่นๆ รวมกัน ฉะนั้น เราจึงได้รับการบอกเล่า ดังเช่นว่า ปรัชญานั้นเป็นสาวใช้ของเทววิทยา และอะไรคล้ายๆ กันนี้กับวิชาอื่นๆ แต่ก็มียังรู้ชัดหรือกว่าสาวใช้นางนี้จะถือคบไฟนำหน้านายหญิงผู้สวยงามหรือว่ายกขบวนกระโปรงตามหลังกันแน่

ตรงนี้แสดงถึงความหมายที่แทบไม่เป็นที่รู้จักของ train ซึ่งหากผู้วิจัยไม่เฉลียวใจ คั่นคว่ำแล้วก็อาจแปลผิดพลาดไปได้

ตัวอย่างที่ 4

Of three forms of sovereignty, democracy, in the truest sense of the word, is necessarily a *despotism*, because it establishes an executive power through

which all the citizens may make decisions about (and indeed against) the single individual without his consent, so that decisions are made by all the people and yet not by all the people; and this means that the general will is in contradiction with itself, and thus also with freedom.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 101)

ในประชาธิปไตยทั้งสามรูปแบบ *ประชาธิปไตย* ตามความหมายที่ตรงที่สุดของคำแล้ว จักต้องเป็น*เผด็จการ*เสมอ เนื่องจากประชาธิปไตยสถาปนาอำนาจฝ่ายบริหารขึ้นอันเป็นช่องทางที่พลเมืองทุกคนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับ (หรือตามที่จริงแล้วขัดกับ) แต่ละบุคคลโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าตัว ฉะนั้น การตัดสินใจนั้นกระทำโดยประชาชนทั้งปวงแต่กระนั้นก็มีใช้โดยประชาชนทั้งปวง สิ่งนี้แสดงว่าเจตจำนงร่วมขัดแย้งกับตัวเอง และดังนั้นจึงขัดแย้งกับเสรีภาพด้วย

ในที่นี้คานท์ใช้ ประชาธิปไตย ในความหมายของ “ประชาธิปไตยทางตรง” ซึ่งเป็นความหมายที่ตรงตัวที่สุดของศัพท์ และเป็นความหมายที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณจนกระทั่งศตวรรษที่ 19 ขณะที่สิ่งที่คานท์เรียกว่า “สาธารณรัฐซึ่งใช้ระบบตัวแทน” ในเรื่อง เทียบเคียงได้กับ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในปัจจุบัน ดังนั้น ในการทำความเข้าใจตัวบท ต้องเข้าใจถึงความแตกต่างทางมโนทัศน์เช่นนี้เสียก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้แปลมิได้ทำการแปลขยายความให้ชัดเจนออกไปตามความเข้าใจของคนในยุคปัจจุบัน เพราะจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอของผู้ประพันธ์ และจากบริบทของเรื่อง เมื่ออ่านไปผู้อ่านก็จะสามารถเข้าใจช่องว่างทางมโนทัศน์เช่นนี้ได้

- 3 ภาษาเฉพาะยุคสมัย ผู้วิจัยหลีกเลี่ยงการผิดยุคผิดสมัยด้านภาษาและวัฒนธรรมในบทแปล โดยเลี่ยงไม่ใช้ภาษาที่ถูกต้องในเชิงการเมือง (politically correct) ย้อนหลัง

ตัวอย่างที่ 1

Perpetual peace is *guaranteed* by no less an authority than the great artist *Nature herself*

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 108)

สันติภาพถาวรได้รับการ*ประกัน*โดยอำนาจที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า*ธรรมชาติ*นางผู้เป็นยอดนักประติษฐานนั่นเอง

เมื่อต้นฉบับใช้เพศหญิงกับธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงรักษาไว้และสะท้อนในบทแปลโดยใช้คำว่า นาง

ตัวอย่างที่ 2

As in the foregoing articles, we are here concerned not with philanthropy, but with *right*. In this context, *hospitality* means the right of a stranger not to be treated with hospitality when he arrives on someone else's territory. He can indeed be turned away, if this can be done without causing his death, but he must not be treated with hospitality, so long as he behaves in a peaceable manner in the place he happens to be in.

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 105-6)

เช่นเดียวกับมาตราก่อนหน้านี้ ณ ที่นี้เราพูดถึงสิทธิ มิใช่การทำบุญสุนทาน ในบริบทนี้ความ *โอบอ้อมอารี* หมายความว่าถึงสิทธิของคนแปลกหน้าที่จะไม่ถูกปฏิบัติด้วยความเป็นปรปักษ์เมื่อไปถึงยังอาณาเขตของผู้อื่น อันที่จริงแล้ว การขับไล่คนแปลกหน้าไปสามารถกระทำได้ หากว่ากระทำโดยมิทำให้เขาถึงแก่ชีวิต แต่คนแปลกหน้าผู้นั้นจักต้องมีถูกปฏิบัติด้วยความเป็นศัตรู ตราบเท่าที่เขามีพฤติกรรมในทางสันติในสถานที่ซึ่งเขาบังเอิญไปปรากฏอยู่

ต้นฉบับใช้เพศชายแก่มนุษย์ ผู้วิจัยจึงเลือกแปลด้วยคำว่า เขา อย่างไรก็ตาม ในบางแห่งผู้วิจัยใช้คำนาม คนแปลกหน้า แทนที่บ้างเพื่อความสละสลวยของบทแปล เนื่องจากภาษาไทยนิยมใช้คำนามมากกว่าใช้คำสรรพนามซ้ำๆ

4.2 ปัญหาอื่น ๆ ที่พบในการแปล

4.2.1 ปัญหาการแปลคำศัพท์

ปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์มีหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชุดคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่แตกต่างกัน คำที่เป็นคำใหม่ซึ่งคานท์สร้างขึ้นเอง คำที่ยังไม่มีการบัญญัติ แต่ได้มีการแปลอย่างไม่เป็นทางการอยู่บ้างแล้ว คำศัพท์เฉพาะสาขาต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากมีคำศัพท์มาก ผู้วิจัยจึงจัดทำระบบศัพท์สำหรับใช้ในการแปล โดยเน้นที่การถ่ายทอดความหมาย ซึ่งคำแปลได้มาจากทั้งการค้นคว้า การปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนั้นๆ หรือเลือกจากคำแปลไม่เป็นทางการที่มีอยู่ก่อนแล้วดูว่าสื่อความหมายที่ต้องการหรือไม่

ลำดับ	คำศัพท์	คำแปล
1	prince	เจ้าผู้ปกครอง
2	ruler	ผู้ปกครอง
3	political expediency	ผลประโยชน์ทางการเมือง
4	moral personality	บุคคลที่มีศีลธรรม
5	people	ประชาชน, กลุ่มชน
6	subject	ราษฎร
7	citizen	พลเมือง
8	republicanism	สาธารณรัฐ
9	state	รัฐ
10	nation	ประเทศ, หมู่ชน
11	nation-state	รัฐชาติ
12	republican constitution	รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ
13	state of nature	สภาวะธรรมชาติ
14	international state	รัฐสากล
15	constitution	รัฐธรรมนูญ, อธิปไตย
16	general will	เจตจำนงร่วม
17	war of aggression	สงครามรุกราน
18	war of extermination	สงครามทำลายล้าง
19	war of punishment	สงครามลงโทษ
20	Autocracy	อิตตาธิปไตย
21	Aristocracy	อภิชนาธิปไตย
22	Democracy	ประชาธิปไตย
23	objective reality	ความเป็นจริงที่เป็นภาวีสัย
24	cosmopolitan right	สิทธิจักรวาล
25	international right	สิทธิระหว่างประเทศ
26	right of a guest	สิทธิแห่งอาคันตุกะ
27	right of resort	สิทธิผ่านใช้ประโยชน์
28	natural right	สิทธิธรรมชาติ
29	right to the earth's surface	สิทธิในพื้นที่ผิวโลก

4.2.2 ปัญหาการใช้ภาษาละติน

การใช้ภาษาละตินที่ปรากฏในเรื่องมี 2 กรณี คือ

1. การใช้เป็นคำๆ โดยได้แปลหรืออธิบายความหมายไว้แล้วในเนื้อความส่วนที่ปรากฏ คำละตินนั้น - ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจะคงรูปภาษาละตินไว้ในวงเล็บข้างหลังคำแปล เพื่อให้ทราบที่มา

ตัวอย่าง

6. 'No state at war with another shall permit such acts of hostility as would make mutual confidence impossible during a future time of peace. Such acts would include the employment of *assassins (percussores) or poisoners (venefici)*, *breach of agreements*, *the instigation of treason (perduellio)* within the enemy state, etc.'

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 96)

6. “รัฐซึ่งอยู่ระหว่างการสงครามกับรัฐอื่นมิพึงยอมให้มีการกระทำมั่งร้าย ดังต่อไปนี้ เนื่องด้วยจะทำให้ความไว้วางใจซึ่งกันเกิดขึ้นไม่ได้เมื่อสงครามสงบในอนาคต การกระทำเหล่านี้ หมายรวมถึง การใช้*นักลอบสังหาร (percussores)* หรือ *นักวางยาพิศม์ (venefici)* การฝ่าฝืนความตกลง การยุยงให้เกิดการกบฏ (*perduellio*) ภายในรัฐศัตรู และอื่นๆ”

2. การใช้เป็นวลี หรือภาคี โดยมิได้แปลความหมายไว้ แต่เนื้อความในส่วนนั้นสื่อความอธิบายหรือมีนัยเกี่ยวข้องกับคำที่ยกมาอยู่ - ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจะแปลภาษาละตินเป็นภาษาไทย และนำภาษาละตินเดิมไปใส่ไว้ในเชิงอรรถผู้แปล

ตัวอย่าง

For if I say that nature *wills* that this or that should happen, this does not mean that nature imposes on us a *duty* to do it, for duties can only be imposed by practical reason, acting without any external constraint. On the contrary, nature does it herself, whether we are willing or not: *fata volentem ducunt, nolentem trahunt.*

(Perpetual Peace: A Philosophical Sketch, 112)

หากข้าพเจ้าพูดว่าธรรมชาติ*ประสงค์*ให้สิ่งนั้นหรือสิ่งนี้เกิดขึ้น ก็มีได้หมายความว่าธรรมชาติกำหนดเป็นหน้าที่ให้เราต้องทำสิ่งนั้น เพราะหน้าที่ถูกกำหนดจากการใช้เหตุผลเชิงปฏิบัติเท่านั้น เป็นการกระทำโดยปราศจากอิทธิพลของข้อจำกัดภายนอก ในทางตรงกันข้าม ธรรมชาติดำเนินการด้วยตัวนางเอง ไม่ว่ามีมนุษย์เรา

จะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม ดังคำกล่าว โศกชะตาจะนำพาผู้มีใจสมัคร และนุดลากผู้มีสมัครใจ^{vii}

^{vii} มาจาก fata volentem ducunt, nolentem trahunt.

4.2.3 ปัญหาการใช้เชิงอรรถ

เนื่องจากเชิงอรรถผู้ประพันธ์ถือเป็นส่วนหนึ่งของตัวบท ผู้วิจัยจึงแปลพร้อมทั้งทำเชิงอรรถอธิบายเชิงอรรถของคานท์ด้วย เช่นเดียวกับที่ทำเชิงอรรถท้ายเรื่องอธิบายเนื้อความในเรื่อง

4.3 การเลือกรูปแบบการแปล

ดังได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าความเรียง Perpetual Peace จัดอยู่ในกลุ่มตัวบทประเภทแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Expressive text) เน้นนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนเอง รวมทั้งเมื่อพิจารณาสถานะของอิมมานูเอล คานท์ ผู้ประพันธ์ ซึ่งมีฐานะเป็นนักปรัชญาคนสำคัญ จึงจัดได้ว่าความเรียงนี้เป็น ตัวบททางการที่แสดงถึงอำนาจ (Authoritative statement)

Peter Newmark เสนอไว้ว่า ตัวบทประเภทนี้ควรแปล ณ ระดับของผู้ประพันธ์⁵⁶ ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการแปลแบบแปลครบความ (Semantic translation) ซึ่งเน้นการแปลที่ได้ใจความครบถ้วนและพยายามรักษาวรรณศิลป์ไว้โดยเป็นไปในทิศทางแปลเข้าหาผู้ประพันธ์มากกว่าแปลเข้าหาผู้อ่าน

⁵⁶ Peter Newmark, A Textbook of Translation (Hertfordshire: Prentice Hall, 1998), 55.

บทที่ 5
ตัวบทต้นฉบับและบทแปล

Perpetual Peace A Philosophical Sketch

‘THE PERPETUAL PEACE’

A Dutch innkeeper once put this satirical inscription on his signboard, along with the picture of a graveyard. We shall not trouble to ask whether it applies to men in general, or particularly to heads of state (who can never have enough of war), or only to the philosophers who blissfully dream of perpetual peace. The author of the present essay does, however, make one reservation in advance. The practical politician tends to look down with great complacency upon the political theorist as a mere academic. The theorist’s abstract ideas, the practitioner believes, cannot endanger the state, since the state must be founded upon principles of experience; it thus seems safe to let him fire off his whole broadside, and the *worldly-wise* statesman need not turn a hair. It thus follows that if the practical politician is to be consistent, he must not claim, in the event of a dispute with the theorist, to scent any danger to the state in the opinions which the theorist has randomly uttered in public. By this saving clause, the author of this essay will consider himself expressly safeguarded, in correct and proper style, against all malicious interpretation.

FIRST SECTION

Which Contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace Between States

1. ‘No conclusion of peace shall be considered valid as such if it was made with a secret reservation of the material for a future war.’

For if this were the case, it would be a mere truce, a suspension of hostilities, not a *peace*. Peace means an end to all hostilities, and to attach the adjective ‘perpetual’ to it is already suspiciously close to pleonasm. A conclusion of peace nullifies all existing reasons for future war, even if these are not yet known to the contracting parties, and no matter how acutely and carefully they may later be pieced together out of old documents. It is possible that either party may make a mental reservation with a view to reviving its old pretensions in the future. Such reservations will not be mentioned explicitly, since both parties may simply be too exhausted to continue the war, although they may nonetheless possess sufficient ill will to seize the first favourable opportunity of attaining their end. But if we consider such reservations in themselves, they soon appear as Jesuitical casuistry; they are beneath the dignity of a ruler, just as it is beneath the dignity of a minister of state to comply with any reasoning of this kind.

But if, in accordance with ‘enlightened’ notions of political expediency, we believe that the true glory of state consists in the constant increase of its power by any means whatsoever, the above judgement will certainly appear academic and pedantic.

2. 'No independently existing state, whether it be large or small, may be acquired by another state by inheritance, exchange, purchase or gift.'

For a state, unlike the ground on which it is based, is not a possession (*patrimonium*). It is a society of men, which no-one other than itself can command or dispose of. Like a tree, it has its own roots, and to graft it on to another state as if it were a shoot is to terminate its existence as a moral personality and make it into a commodity. This contradicts the idea of the original contract, without which the rights of a people are unthinkable.* Everyone knows what danger the supposed right of acquiring states in this way, even in our own times, has brought upon Europe (for this practice is unknown in other continents). It has been thought that states can marry one another, and this has provided a new kind of industry by which power can be increased through family alliances, without expenditure of energy, while landed property can be extended at the same time. It is the same thing when the troops of one state are hired to another of fight an enemy who is not common to both; for the subjects are thereby used and misused as objects to be manipulated at will.

3. 'Standing armies (*miles perpetuus*) will gradually be abolished altogether.'

For they constantly threaten other state with war by the very fact that they are always prepared for it. They spur on the states to outdo one another in arming unlimited numbers of soldiers, and since the resultant costs eventually make peace more oppressive than a short war, the armies are themselves the cause of wars of aggression which set out to end burdensome military expenditure. Furthermore, the hiring of men to kill or to be killed seems to mean using them as mere machines and instruments in the hands of someone else (the state), which cannot easily be reconciled with the rights of man in one's own person. It is quite a different matter if the citizens undertake voluntary military training from time to time in order to secure themselves and their fatherland against attacks from outside. But it would be just the same if wealth rather than soldiers were accumulated, for it would be seen by other states as a military threat; it might compel them to mount preventive attacks, for of the three powers within a state— the *power of the army*, the *power of alliance* and the *power of money*— the third is probably the most reliable instrument of war. It would lead more often to wars if it were not so difficult to discover the amount of wealth which another state possesses.

4. 'No national debt shall be contracted in connection with the external affairs of the state.'

There is no cause for suspicion if help for the national economy is sought inside or outside the state (e.g. for improvement to roads, new settlements, storage of foodstuffs for years of famine, etc.). But a credit system, if used by the powers as an instrument of aggression against one another, shows the power of money in its most dangerous form. For while the debts thereby incurred are always secure against present demands

* A hereditary kingdom is not a state which can be inherited by another state. Only the right to rule over it may be bequeathed to another physical person. In this case, the state acquires a ruler, but the ruler as such (i.e. as one who already has another kingdom) does not acquire the state.

(because not all the creditors will demand payment at the same time), these debts go on growing indefinitely. This ingenious system, invented by a commercial people in the present century, provides a military fund which may exceed the resources of all the other states put together. It can only be exhausted by an eventual tax-deficit, which may be postponed for a considerable time by the commercial stimulus which industry and trade receive through the credit system. This ease in making war, coupled with the warlike inclination of those in power (which seems to be an integral feature of human nature), is thus a great obstacle in the way of perpetual peace. Foreign debts must therefore be prohibited by a preliminary article of such a peace, otherwise national bankruptcy, inevitable in the long run, would necessarily involve various other states in the resultant loss without their having deserved it, thus inflicting upon them a public injury. Other states are therefore justified in allying themselves against such a state and its pretensions.

5. 'No state shall forcibly interfere in the constitution and government of another state.'

For what could justify such interference? Surely not any sense of scandal or offence which a state arouses in the subjects of another state. It should rather serve as a warning to others, as an example of the great evils which a people has incurred by its lawlessness. And a bad example which one free person gives to another (as a *scandalum acceptum*) is not the same as an injury to the latter. But it would be a different matter if a state, through internal discord, were to split into two parts, each of which set itself up as a separate state and claimed authority over the whole. For it could not be reckoned as interference in another state's constitution if an external state were to lend support to one of them because their condition is one of anarchy. But as long as this internal conflict is not yet decided, the interference of external powers would be a violation of the rights of an independent people which is merely struggling with its internal ills. Such interference would be an active offence and would make the autonomy of all other states insecure.

6. 'No state at war with another shall permit such acts of hostility as would make mutual confidence impossible during a future time of peace. Such acts would include the employment of *assassins (percussores)* or *poisoners (venefici)*, *breach of agreements*, *the instigation of treason (perduellio)* within the enemy state, etc.'

These are dishonourable stratagems. For it must still remain possible, even in war time, to have some sort of trust in the attitude of the enemy, otherwise peace could not be concluded and the hostilities would turn into a war of extermination (*bellum internecinum*). After all, war is only a regrettable expedient for asserting one's rights by force within a state of nature, where no court of justice is available to judge with legal authority. In such cases, neither party can be declared an unjust enemy, for this would already presuppose a judge's decision; only the *outcome* of the conflict, as in the case of a so-called '*judgement of God*', can decide who is in the right. A war of punishment (*bellum punitivum*) between states is inconceivable, since there can be no relationship of superior to inferior among them. It thus follows that a war of extermination, in which both parties and right itself might all be simultaneously annihilated, would allow perpetual peace only on the vast graveyard of the human race. A war of this kind and the employment of all means which might bring it about must thus be absolutely prohibited. But the means listed above would inevitably lead

to such a war, because these diabolical arts, besides being intrinsically despicable, would not long be confined to war alone if they were brought into use. This applies, for example, to the employment of spies (*uti exploratoribus*), for it exploits only the dishonesty of others (which can never be completely eliminated). Such practices will be carried over into peacetime and will thus completely vitiate its purpose.

All of the articles listed above, when regarded objectively or in relation to the intentions of those in power, are *prohibitive laws* (*leges prohibitivae*). Yet some of them are of the *strictest* sort (*leges strictae*), being valid irrespective of differing circumstances, and they require that the abuses they prohibit should be abolished *immediately* (Nos. 1, 5, and 6). Others (Nos. 2, 3, and 4), although they are not exceptions to the rule of justice, allow some *subjective* latitude according to the circumstances in which they are applied (*leges latae*). The latter need not necessarily be executed at once, so long as their ultimate purpose (e.g. the *restoration* of freedom to certain states in accordance with the second article) is not lost sight of. But their execution may not be *put off* to a non-existent date (*ad calendas graecas*, as Augustus used to promise), for any delay is permitted only as a means of avoiding a premature implementation which might frustrate to whole purpose of the article. For in the case of the second article, the prohibition related only to the *mode of acquisition*, which is to be forbidden hereforth, but not to the present *state of political possessions*. For although this present state is not backed up by the requisite legal authority, it was considered lawful in the public opinion of every state at the time of the putative acquisition.*

* It has hitherto been doubted, not without justification, whether there can be permissive laws (*leges permissivae*) in addition to perceptive laws (*leges praeceptivae*) and prohibitive laws (*leges prohibitivae*). For all laws embody an element of objective practical necessity as a reason for certain actions, whereas a permission depends only upon practical contingencies. Thus a *permissive law* would be a compulsion to do something which one cannot be compelled to do, and if the object of law were the same as that of the permission, a contradiction would result. But in the permissive law contained in the second article above, the initial prohibition applies only to the mode of acquiring a right in the future (e.g. by inheritance), whereas the exemption from this prohibition (i.e. the permissive part of the law) applies to state of political possessions in the present. For in accordance with a permissive law of right, this present state can be allowed to remain even although the state of nature has been abandoned for that of civil society. And even if these present possessions are unlawful, they are nevertheless honest (*possession putativa*). A putative possession is prohibited, however, as soon as it has been recognized as such, both in the state of nature and after the subsequent transition to civil society (if the mode of acquisition is the same). And continued possession could not be permitted if the supposed acquisition had been made in the state of civil society, for it would then have to end immediately, as an offence against right, as soon as its unlawfulness had been discovered.

My intention here was merely to point out briefly to exponents of natural right the concept of a permissive law, which automatically presents itself within the systematic divisions of reason. It is especially noteworthy since it is frequently used in civil or statutory law, with the one difference that the prohibitive part of the law exists independently, and the permissive part is not included within the law itself as a limiting condition (as it ought to be), but added to cover exceptional cases. Such laws usually state that this or that is prohibited, *except* in cases 1, 2 or 3 and so on *ad infinitum*, for permissive clauses are only added to the law fortuitously, by a random review of particular cases, and not in accordance with any definite principle. Otherwise, the limiting conditions would have had to be included in *the*

SECOND SECTION

Which Contains the Definitive Articles of Perpetual Peace Between States

A state of peace among men living together is not the same as the state of nature, which is rather a state of war. For even if it does not involve active hostilities, it involves a constant threat of their breaking out. Thus the state of peace must be *formally instituted*, for a suspension of hostilities is not in itself a guarantee of peace. And unless one neighbour gives a guarantee to the other at his request (which can happen only in *lawful state*), the latter may treat him as enemy.*

First Definitive Article of a Perpetual Peace: The Civil Constitution of Every State shall be Republican

A *republican constitution* is founded upon three principles: firstly, the principle of *freedom* for all members of a society (as men); secondly, the principle of the *dependence* of every upon a single common legislation (as subjects); and thirdly, the

actual formula of the prohibitive law, whereby it would have become a permissive law in itself. It is therefore to be regretted that the ingenious but unsolved competition question submitted by that wise and clear-sighted gentleman, Count Windischgrätz, was so soon abandoned, for it might have solved the legal difficulty we are at present discussing. For the possibility of finding a universal formula like those of mathematics is the only true test of consistent legislation, and without it, the so-called *ius certum* must remain no more than a pious hope. Otherwise, we shall only have *general laws* (i.e. laws *valid in general*), but no universal laws (i.e. laws which are *generally valid*) such as the concept of a law seems to demand.

* It is usually assumed that one cannot take hostile action against anyone unless one has already been actively *injured* by them. This is perfectly correct if both parties are living in a *legal civil state*. For the fact that the one has entered such a state gives the required guarantee to the other, since both are subject to the same authority. But man (or an individual people) in a mere state of nature robs me of any such security and injures me by virtue of this very state in which he coexists with me. He may not have injured me actively (*facto*), but he does injure me by the very lawlessness of his state (*statu iniusto*), for he is a permanent threat to me, and I can require him either to enter into a common lawful state along with me or to move away from my vicinity. Thus the postulate on which all the following articles are based in that all men who can at all influence one another must adhere to some kind of civil construction. But any legal constitution, as far as the persons who live under it are concerned, will conform to one of the three following types:

- (1) a constitution based on the *civil right* of individuals within a nation (*ius civitatis*).
- (2) a constitution based on the *international right* of states in their relationships with one another (*ius gentium*).
- (3) a constitution based on *cosmopolitan right*, in so far as individuals and states, coexisting in an external relationship of mutual influences, may be regarded as citizens of a universal state of mankind (*ius cosmopolitanicum*). This classification, with respect to the idea of a perpetual peace, is not arbitrary, but necessary. For if even one of the parties were able to influence the others physically and yet itself remained in a state of nature, there would be a risk of war, which it is precisely the aim of the above articles to prevent.

principle of legal *equality* for everyone (as citizens).^{*} It is the only constitution which can be derived from the idea of an original contract, upon which all rightful legislation of a people must be founded. Thus as far as right is concerned, republicanism is in itself the original basis of every kind of civil constitution, and it only remains to ask whether it is the only constitution which can lead to perpetual peace.

The republican constitution is not only pure in its origin (since it spring from the pure concept of right); it also offers a prospect of attaining the desired result, i.e. a perpetual peace, and the reason for this is as follows. –if, as is inevitably the case under this constitution, the consent of the citizens is required to decide whether or not war is to be declared, it is very natural that they will have great hesitation in embarking on so dangerous an enterprise. For this would mean calling down on themselves all the miseries of war, such as doing the fighting themselves, supplying the costs of the war from their own resources, painfully making good the ensuring

^{*} *Rightful (i.e. external) freedom* cannot, as is usually thought, be defined as a warrant to do whatever one wishes unless it means doing injustice to others. For what is meant by a *warrant*? It means a possibility of acting in a certain way so long as this action does not do any injustice to others. Thus the definition would run as follows: freedom is the possibility of acting in ways which do not justice to others. That is, we do no injustice to others (no matter what we may actually do) if we do no injustice to others. Thus the definition is an empty tautology. In fact, my external and rightful *freedom* should be defined as a warrant to obey no external laws except those to which I have been able to give my own consent. Similarly, external and rightful *equality* within a state is that relationship among the citizens whereby no-one can put anyone else under a legal obligation without submitting simultaneously to a law which requires that he can himself be put under the same kind of obligation by the other person. (And we do not need to define the principle of *legal* dependence, since it is always implied in the concept of a political constitution.) The validity of these innate and inalienable rights, the necessary property of mankind, is confirmed and enhanced by the principle that man may have lawful relations even with higher beings (if he believes in the latter). For he may consider himself as a citizen of transcendental world, to which the same principles apply. And as regards my freedom, I am not under any obligation even to devine laws (which I can recognize by reason alone), except in so far as I have been able to give my own consent to them; for I can form a conception of the devine will only in terms of the law of freedom of my own reason. As for the principle of equality in relation to the most exalted being I can conceive of, apart from God (e.g. a power such a Aeon), there is no reason, if I and this higher being are both doing our duty in our own stations, why it should be my duty to obey while he should enjoy the right to command. But the reason why this principle of equality (unlike that of freedom) does not apply to a relationship towards God, is that God is the only being for whom the concept of duty ceases to be valid.

But as for the right of equality of all citizens as subjects, we may ask whether a *hereditary aristocracy* is admissible. The answer to this question will depend entirely on whether more importance is attached to the superior *rank* granted by the state to one subject over another than is attached to *merit*, or vice versa. Now it is obvious that if rank is conferred according to birth, it will be quite uncertain whether merit (skill and devotion within one's office) will accompany it; it will be tantamount to conferring a position of command upon a favoured individual without any merit on his part, and this could never be approved by the general will of the people in an original contract, which is, after all, the principle behind all rights. For it does not necessarily follow that a nobleman is also a *noble man*. And as for a nobility of office, i.e. the rank of a *higher magistracy* which can be attained by merit, the rank does not attach as a possession to the person, but to the post occupied by the person, and this does not violate the principle of equality. For when a person lays down his office, he simultaneously resigns his rank and again becomes one of the people.

devastation, and, as the crowning evil, having to take upon themselves a burden of debt which will embitter peace itself and which can never be paid off on account of the contrast threat of new wars. But under a constitution where the subject is not a citizen, and which is therefore not republican, it is the simplest thing in the world to go to war. For the head of state is not a fellow citizen, but the owner of the state, and a war will not force him to make the slightest sacrifice so far as his banquets, hunts, pleasure palaces and court festivals are concerned. He can thus decide on war, without any significant reason, as a kind of amusement, and unconcernedly leave it to the diplomatic corps (who are always ready for such purposes) to justify the war for the sake of propriety.

The following remarks are necessary to prevent the republican constitution from being confused with the democratic one, as commonly happens. The various forms of state (*civitas*) may be classified either according to the different persons who exercise supreme authority, or according to the way in which the nation is governed by its ruler, whoever he may be. The first classification goes by the form of sovereignty (*forma imperii*), and only three such forms are possible, depending on whether the ruling power is in the hands of an *individual*, of *several persons* in association, or of *all* those who together constitute civil society (i.e. *autocracy*, *aristocracy* and *democracy*—the power of a prince, the power of a nobility, and the power of the people). The second classification depends on the form of government (*forma regiminis*), and relates to the way in which the state, setting out from its constitution (i.e. an act of the general will whereby the mass becomes a people). The second classification depends on the form of government (*forma regiminis*), and relates to the way in which the state, setting out from its constitution (i.e. an act of the general will whereby the mass becomes a people), makes use of its plenary power. The form of government, in this case, will be either *republican* or *despotic*. *Republicanism* is the political principle whereby the executive power (the government) is separated from the legislative power. Despotism prevails in a state if the laws are made and arbitrarily executed by one and the same power, and it reflects the will of the people only in so far as the ruler treats the will of the people as his own private will. Of three forms of sovereignty, *democracy*, in the truest sense of the word, is necessarily a *despotism*, because it establishes an executive power through which all the citizens may make decisions about (and indeed against) the single individual without his consent, so that decisions are made by all the people and yet not by all the people; and this means that the general will is in contradiction with itself, and thus also with freedom.

For any form of government which is not *representative* is essentially an *anomaly*, because one and the same person cannot at the same time be both the legislator and the executor of his own will, just as the general proposition in logical reasoning cannot at the same time be a secondary proposition subsuming the particular within the general. And even if the other two political constitutions (i.e. autocracy and aristocracy) are always defective in as much as they leave room for a despotic form of government, it is at least possible that they will be associated with a form of government which accords with the *spirit* of a representative system. Thus Frederick II at least *said* that he was merely the highest servant of the state, ^{*} while a

* Many have criticised the high-sounding appellations which are often bestowed on a ruler (e.g. 'the divine anointed', or 'the executor and representative of the divine will on earth') as gross and extravagant flatteries, but it seems to me without reason. Far from making the ruler of the land arrogant, they ought rather to fill his soul with humility. For if he is a man of

democratic constitution makes this attitude impossible, because everyone under it wants to be a ruler. We can therefore say that the smaller the number of ruling persons in a state and the greater their powers of representation, the more the constitution will approximate to its republican potentiality, which it may hope to realize eventually by gradual reforms. For this reason, it is more difficult in an aristocracy than in a monarchy to reach this one and only perfectly lawful kind of constitution, while it is possible in a democracy only by means of violent revolution. But the people are immensely more concerned with the mode of government^{*} than with the form of the constitution, although a great deal also depends on the degree to which the constitution fits the purpose of the government. But if the mode of government is to accord with the concept of right, it must be based on the representative system. This system alone makes possible a republican state, and without it, despotism and violence will result, no matter what kind of constitution is in force. None of the so-called 'republics' of antiquity employed such a system, and they thus inevitably ended in despotism, although this is still relatively bearable under the rule of a single individual.

*Second Definitive Article of a Perpetual Peace: The Right of Nations
shall be based on a Federation of Free States*

Peoples who have grouped themselves into nation states may be judged in the same way as individual men living in a state of nature, independent of external laws; for they are a standing offence to one another by the very fact that they are neighbours. Each nation, for the sake of its own security, can and ought to demand of the others that they should enter along with it into a constitution, similar to the civil one, within which the rights of each could be secured. This would mean establishing a *federation of peoples*. But a federation of this sort would not be the same thing as an international state. For the idea of an international state is contradictory, since every state involves a relationship between a superior (the legislator) and an inferior (the people obeying the laws), whereas a number of nations forming one state would constitute a single nation. And this contradicts our initial assumption, as we are here considering the right of nations in relation to one another in so far as they are a group of separate states which are not to be welded together as a unit.

understanding (which we must certainly assume), he will reflect that he has taken over an office which is too great for a human being, namely that of administering God's most sacred institution on earth, the rights of man; he will always live in fear of having in any way injured God's most valued possession.

* Mallet du Pan, in his flamboyant but hollow and empty style, boasts of having at last, after many years of experience, become convinced of the truth Pope's famous saying: 'For forms of government let fools contest; Whate'er is best administered is best.' If this means that the best administered government is the best administered, he has cracked a nut (as Swift puts it) and been rewarded with a worm. But if it means that the best administered government is also the best kind of government (i.e. the best constitution), it is completely false, for examples of good governments prove nothing whatsoever about kinds of government. Who, indeed, governed better than a Titus or a Marcus Aurelius, and yet the one left a Domitian as his successor, and the other a Commodus. And this could not have happened under a good constitution, since their unsuitability for the post of ruler was known early enough, and the power of their predecessors was great enough to have excluded them from the succession.

We look with profound contempt upon the way in which savages cling to their lawless freedom. They would rather engage in incessant strife than submit to a legal constraint which they might impose upon themselves, for they prefer the freedom of folly to the freedom of reason. We regard this as barbarism, coarseness, and brutish debasement of humanity. We might thus expect that civilised peoples, each united within itself as a state, would hasten to abandon so degrading a condition as soon as possible. But instead of doing so, each *state* sees its own majesty (for it would be absurd to speak of the majesty of a *people*) precisely in not having to submit to any external legal constraint, and the glory of its ruler consists in his power to order thousands of people to immolate themselves for a cause which does not truly concern them, while he need not himself incur any danger whatsoever.* And the main difference between the savage nations of Europe and those of America is that while some America tribes have been entirely eaten up by their enemies, the Europeans know how to make better use of those they have defeated than merely by making a meal of them. They would rather use them to increase the number of their own subjects, thereby augmenting their stock of instruments for conducting even more extensive wars.

Although it is largely concealed by governmental constraints in law-governed civil society, the depravity of human nature is displayed without disguise in the unrestricted relations which obtain between the various nations. It is therefore to be wondered at that the world *right* has not been completely banished from military politics as superfluous pedantry, and that no state has been bold enough to declare itself publicly in favour of doing so. For Hugo Grotius, Pufendorf, Vattel and the rest (sorry comforters as they are) are still dutifully quoted in *justification* of military aggression, although their philosophically or diplomatically formulated codes do not and cannot have the slightest *legal* force, since state as such are not subject to a common external constraint. Yet there is no instance of a state ever having been moved to desist from its purpose by arguments supported by the testimonies of such notable men. This homage which every state pays (in words at least) to the concept of right proves that man possesses a greater moral capacity, still dormant at present, to overcome eventually the evil principle within him (for he cannot deny that it exist), and the hope that others will do likewise. Otherwise the word *right* would never be used by states which intend to make war on one another, unless in a derisory sense, as when a certain Gallic prince declared: 'Nature has given to the strong the prerogative of making the weak obey them.' The way in which states seek their rights can only be by war, since there is no external to put their claims to trial. But rights cannot be decided by military victory, and a *peace treaty* may put an end to the current war, but not to that general warlike condition within which pretexts can always be found for a new war. And indeed, such a state of affairs cannot be pronounced completely unjust, since it allows each party to act as judge in its cause. Yet while natural right allows us to say of men living in a lawless condition that they ought to abandon it, the right of nations does not allow us to say the same of states. For as states, they already have a lawful internal constitution, and have thus outgrown the coercive right of others to subject them to a wider legal constitution in accordance with their conception of right. On the other hand, reason, as the highest legislative moral power, absolutely condemns war as a test of rights and sets up peace as an immediate duty. But peace

* Thus a Bulgarian prince, replying to the Greek Emperor who had kindly offered to settle his dispute with him by a duel, declared: 'A smith who possesses tongs will not lift the glowing iron out of the coals with his own hands.'

can neither be inaugurated nor secured without a general agreement between the nations; thus a particular kind of league, which we might call a *pacific federation* (*foedus pacificum*), is required. It would differ from a *peace treaty* (*pactum pacis*) in that the latter terminates *one* war, whereas the former would seek to end *all* wars for good. This federation does not aim to acquire any power like that of a state, but merely to preserve and secure the *freedom* of each state in itself, along with that of the other confederated states, although this does not mean that they need to submit to public laws and to a coercive power which enforces them, as do men in a state of nature. It can be shown that this idea of *federalism*, extending gradually to encompass all states and thus leading to perpetual peace, is practicable and has objective reality. For it by good fortune one powerful and enlightened nation can form a republic (which is by its nature inclined to seek perpetual peace), this will provide a focal point for federal association among other states. These will join up with the first one, thus securing the freedom of each state in accordance with the idea of international right, and the whole will gradually spread further and further by a series of alliances of this kind.

It would be understandable for a people to say: 'There shall be no war among us; for we will form ourselves into a state, appointing for ourselves a supreme legislative, executive and juridical power to resolve our conflicts by peaceful means.' But if this state says; 'There shall be no war between myself and other states, although I do not recognise any supreme legislative power which could secure my rights and whose rights I should in turn secure', it is impossible to understand what justification I can have for placing any confidence in my rights, unless I can rely on some substitute for the union of civil society, i.e. on a free federation. If the concept of international right is to retain any meaning at all, reason must necessarily couple it with a federation of this kind.

The concept of international right becomes meaningless if interpreted as a right to go to war. For this would make it a right to determine what is lawful not by means of universally valid external laws, but by means of one-sided maxims backed up by physical force. It could be taken to mean that it is perfectly just for men who adopt this attitude to destroy one another, and thus to find perpetual peace in the vast grave where all the horrors of violence and those responsible for them would be buried. There is only one rational way in which states coexisting with other states can emerge from the lawless condition of pure warfare. Just like individual men, they must renounce their savage and lawless freedom, adapt themselves to public coercive laws, and thus form an *international state* (*civitas gentium*), which would necessarily continue to grow until it embraced all the peoples of the earth. But since this is not the will of the nations, according to their present conception of international right (so that they reject *in hypothesi* what is true in *thesi*) the positive idea of a *world republic* cannot be realised. If all is not to be lost, this can at best find a negative substitute in the shape of an enduring and gradually expanding *federation* likely to prevent war. The latter may check the current of man's inclination to defy the law and antagonize his fellows, although there will always be a risk of it bursting forth anew. *Furor impius intus-fremit horridus ore cruento* (Virgil).*

* At the end of a war, when peace is concluded, it would not be inappropriate for a people to appoint a day of atonement after the festival of thanksgiving. Heaven would be invoked in the name of the state to forgive the human race for the great sin of which it continues to be guilty, since it will not accommodate itself to a lawful constitution in international relations. Proud of its independence, each state prefers to employ the barbarous expedient of war, although war

*Third Definitive Article of a Perpetual Peace: Cosmopolitan Right
shall be limited to Conditions of Universal Hospitality*

As in the foregoing articles, we are here concerned not with philanthropy, but with *right*. In this context, *hospitality* means the right of a stranger not to be treated with hospitality when he arrives on someone else's territory. He can indeed be turned away, if this can be done without causing his death, but he must not be treated with hospitality, so long as he behaves in a peaceable manner in the place he happens to be in. The stranger cannot claim the *right of a guest* to be entertained, for this would require a special friendly agreement whereby he might become a member of the native household for a certain time. He may not only claim a *right of resort*, for all men are entitled to present themselves in the society of others by virtue of their right to communal possession of the earth's surface. Since the earth is a globe, they cannot disperse over an infinite area, but must necessarily tolerate one another's company. And no-one originally has any greater right than anyone else to occupy any particular portion of the earth. The community of man is divided by uninhabitable parts of the earth's surface such as oceans and deserts, but even then, the *ship* or the *camel* (the ship of the desert) make it possible for them to approach their fellows over these ownerless tracts, and to utilise as a means of social intercourse that *right to the earth's surface* which the human race shares in common. The inhospitable behaviour of coastal dwellers (as on the Barbary coast) in plundering ships on the adjoining seas or enslaving stranded seafarers, or that of inhabitants of the desert (as with the Arab Bedouins), who regard their proximity to nomadic tribes as a justification for plundering them, is contrary to natural right. But this natural right of hospitality, i.e. the right of strangers, does not extend beyond those conditions which make it possible for them to *attempt* to enter into relations with the native inhabitants. In this way, continents distant from each other can enter into peaceful mutual relations which may eventually be regulated by public laws, thus bringing the human race nearer and nearer to a cosmopolitan constitution.

If we compare with this ultimate end the *inhospitable* conduct of the civilised states of our continent, especially the commercial states, the injustice which they display in *visiting* foreign countries and peoples (which in their case is the same as *conquering* them) seems appallingly great. America, the negro countries, the Spice Islands, the Cape, etc. were looked upon at the time of their discovery as ownerless territories; for the native inhabitants were counted as nothing. In East India (Hindustan), foreign troops were brought in under the pretext of merely setting up trading posts. This led to oppression of the natives, incitement of the various Indian states to widespread wars, famine, insurrection, treachery and the whole litany of evils which can afflict the human race.

cannot produce the desired decision on the rights of particular states. The thanksgiving for individual victories during a war, the hymns which are sung (in the style of the Israelites) to the *Lord of Hosts*, contrast no less markedly with the moral conception of a father of mankind. For besides displaying difference to the way in which nations pursue their mutual rights (deplorable though it is), they actually rejoice at having annihilated numerous human beings or their happiness.

China^{*} and Japan (Nippon), having had experience of such guests, have wisely placed restrictions on them. China permits contact with her territories, but not entrance into them, while Japan only allows contact with a single European people, the Dutch, although they are still segregated from the native community like prisoners. The worst (or from the point of view of moral judgements, the best) thing about all this is that the commercial states do not even benefit by their violence, for all their trading companies are on the point of collapse. The Sugar Islands, that stronghold of the cruelest and most calculated slavery, do not yield any real profit; they serve only the indirect (and not entirely laudable) purpose of training sailors for warships, thereby aiding the prosecution of wars in Europe. And all this is the work of powers who make endless ado about their piety, and who wish to be considered as chosen believers while they live on the fruits of iniquity

The peoples of the earth have thus entered in varying degrees into a universal community, and it has developed to the point where a violation of rights in *one* part of the world is felt *everywhere*. The idea of a cosmopolitan right is therefore not fantastic and overstrained; it is a necessary complement to the unwritten code of political and international right, transforming it into a universal right of humanity. Only under this condition can we flatter ourselves that we are continually advancing towards a perpetual peace.

* If we wish to give this great empire the name by which it calls itself (i.e. China, not Sina or many similar forms), we need only consult Georgi's *Alphabetum Tibetanum*, pp. 651-654, note b in particular. According to Professor Fischer of Petersburg, it actually has no fixed name which it might apply to itself; the commonest one is still the word *Kin*, which means gold (the Tibetans, however, call this *Ser*), which explains why the emperor is called King of Gold (i.e. of the fairest land in the world). The word is apparently pronounced *Chin* in the land itself, but expressed as *Kin* by the Italian missionaries, who cannot pronounce the correct guttural sound. It can also be seen that what the Romans called the land of the people of *Ser* was in fact China, and silk was brought from there to Europe via Greater Tibet (probably crossing Lesser Tibet, Bukhara and Persia). This led to numerous speculations on the antiquity of this extraordinary state as compared with that of Hindustan, and on its relations with Tibet as well as with Japan. But the name Sina or Tschina, which neighbouring countries allegedly use of it, leads nowhere.

Perhaps the ancient but hitherto obscure community between Europe and Tibet can be explained from what Hesychius has recorded of the hierophant's cry Κονξ' Ομπαξ (*Konx Ompax*) in the Eleusinian Mysteries (cf. *Fourney of the Younger Anacharsis*, Part v, p. 447 *et seq.*). For according to Georgi's *Alphabetum Tibetanum*, the word *Concioa* means god, and it markedly resembles *Konx*, while *Pah-cio* (ibid. p. 520), which the Greeks might easily have pronounced *pax*, means *promulgator legis*, the divinity which pervades the whole of nature (also called *Cencresi*, p. 177). But *Om*, which La Croze translates as *benedictus* (blessed), can scarcely mean anything other than *beatific* if applied to the deity (p. 507). When P. Francisco Orazio asked the Tibetan lamas how they conceived of god (*Concioa*), he always received the answer: '*God is the community of all the holy ones*' (i.e. the community of blessed souls, at last reunited in the deity by being reborn as lamas after numerous migrations through all kinds of bodies, and thereby transformed into beings worthy of adoration-p. 223). Thus the mysterious name *Konx Ompax* might designate the *holy* (*Konx*), *heavenly* (*Om*) and *wise* (*Pax*) supreme being who pervades the whole world, i.e. nature personified. As used in the Greek mysteries, it may well have signified *monotheism* to the epopt, as distinct from the *polytheism* of the uninitiated mass, although it savoured of atheism to P. Orazio (*loc. cit.*). Our earlier considerations should help to explain how this mysterious name reached the Greeks from Tibet; conversely, this influence makes it appear probable that Europe at an early date had contact with China by way of Tibet, perhaps even earlier than with India.

First Supplement: On the Guarantee of a Perpetual Peace

Perpetual peace is *guaranteed* by no less an authority than the great artist *Nature* herself (*natura daedala rerum*). The mechanical process of nature visibly exhibits the purposive plan of producing concord among men, even against their will and indeed by means of their very discord. This design, if we regard it as a compelling cause whose laws of operation are unknown to us, is called *fate*. But if we consider its purposive function within the world's development, whereby it appears as the underlying wisdom of a higher cause, showing the way towards the objective goal of the human race and predetermining the world's evolution, we call it *providence*.^{*} We

* In the mechanism of nature, of which man (as sensory being) is a part, there is evident a fundamental form on which its very existence depends. This form becomes intelligible to us only if we attribute it to design of a universal creator who has determined it in advance. We call this predetermining influence divine *providence*, and further define it as *original providence* in so far as it is active from the earliest times on wards (*providential conditrix; semel iussit, semper parent* – Augustine). In as much as it sustains the course of nature in accordance with purposive universal laws, we call it *ruling providence* (*providentia gubernatrix*). If it realises particular ends which man could not have foreseen and whose existence can only be guessed at from the results, it is termed *guiding providence* (*providential directrix*). And finally, if individual events are regarded as divinely intended, we no longer speak of providence but of a *special dispensation* (*directio extraordinaria*). But it is foolish presumption for man to claim that he can recognise this as such, since it implied that a miracle has taken place, even if the events are not specifically described as miraculous. For however pious and humble it may sound, it is absurd and self-conceited for anyone to conclude from a single event that the efficient cause is governed by a special principle, or that the event in question is an end in itself and not just the natural and mechanical consequence of another end which is completely unknown to us. Similarly, it is false and self-contradictory to classify providence in terms of worldly objects (*materialiter*), dividing it up into *general* and *particular*, as occurs in the doctrine that providence takes care to preserve the various species of creatures, but leaves chance to look after the individuals; for the whole point of saying that providence applies in general is that no single object should be excepted from it. This classification, however, was probably meant to indicate that the intentions of providence are carried out in *different ways* (*formaliter*). These might be *ordinary* (e.g. the annual death and revival of nature with the changes of seasons) or *extraordinary* (e.g. the transporting of wood by Ocean currents to Arctic coasts where it cannot grow, thus providing for the native inhabitants, who could not live without it). In the latter case, while we can well explain the physico-mechanical cause of the phenomena in question (e.g. by the fact that the riverbanks in temperate lands are covered in forests, so that the trees may fall into the rivers and be carried further afield by current like the Gulf Stream), we must not on the other hand overlook teleology, which indicates the foresight of a wise agency governing nature. But the conception, current in the academic world, of a divine *participation* or *collaboration* (*concursum*) in effects experienced in the world of the senses, is superfluous. For *firstly*, it is self-contradictory to try to harness disparate together (*gryphes iungere equis*), and to imply that a being who is himself the complete course of the world's developments has to *supplement* his own predetermining providence during the course of world events (so that it must originally have been inadequate); for example, it is absurd to say that after God, the doctor acted as an assistant in curing the patient – *causa solitaria non iuvat*. God is the creator of the doctor and all his medicaments, so that the effect must be ascribed *entirely* to him if we are to ascend to that supreme original cause which is theoretically beyond our comprehension. Alternatively, it can be ascribed *entirely* to the doctor, in so far as we treat the event in question as belonging to the order of nature and as capable of explanation within the causal

cannot actually observe such an agency in the artifices of nature, nor can we even *infer* its existence from them. But as with all relations between the form of things and their ultimate purposes, we can and must *supply it mentally* in order to conceive of its possibility by analogy with human artifices. Its relationship to and conformity with the end which reason directly prescribes to us (i.e. the end of morality) can only be conceived of as an idea. Yet while this idea is indeed far-fetched in theory, it does possess dogmatic validity and has a very real foundation in *practice*, as with the concept of *perpetual peace*, which makes it our duty to promote it by using the natural mechanism described above. But in context such as this, where we are concerned purely with theory and not with religion, we should also note that it is more in keeping with the limitations of human reason to speak of *nature* and not of *providence*, for reason, in dealing with cause and effect relationships, must keep within the bounds of possible experience. *Modesty* forbids us to speak of providence as something we can recognize, for this would mean donning the wings of Icarus and presuming to approach the mystery of its inscrutable intentions.

But before we define this guarantee more precisely, we must first examine the situation in which nature has placed the actors in her great spectacle, for it is this situation which ultimately demands the guarantee of peace. We may next enquire in what manner the guarantee is provided.

Nature's provisional arrangement is as follows. Firstly, she has taken care that human beings are able to live in all the areas where they are settled. Secondly, she has driven them in all directions by means of *war*, so that they inhabit even the most inhospitable regions. And thirdly, she has compelled them by the same means to enter into more or less legal relationships. It is in itself wonderful that moss can still grow in the cold wastes around the Arctic Ocean; the *reindeer* can scrape it out from beneath the snow, and thus itself serve as nourishment or as a draft animal for the Ostiaks or Samoyeds. Similarly, the sandy salt deserts contain the *camel*, which seems as if it had been created for traveling over them in order that they might not be left unutilised. But evidence of design in nature emerges even more clearly when we realise that the shores of the Arctic Ocean are inhabited not only by fur-bearing animals, but also by seals, walruses and whales, whose flesh provides food and whose fat provides warmth for the native inhabitants. Nature's care arouses most admiration, however, by carrying driftwood to these treeless regions, without anyone knowing exactly where it comes from. For if they did not have this material, the natives would not be able to construct either boats or weapons, or dwellings in which to live. And they have enough to do making war on the animals to be able to live in peace among themselves. But it was probably nothing but war which *drove* them into these regions. And the first *instrument of war* among all the animals which man learned to domesticate in the course of peopling the earth was the *horse*. For the elephant belongs to that later age of luxury which began after states had been established. The same applies to the art of cultivating certain kinds of grasses known

series of earthly occurrences. And *secondly*, if we adopt such attitudes, we are deprived of all definite principles by which we might judge effects. But the concept of a divine *concursum* is completely acceptable and indeed necessary in the moral and practical sense, which refers exclusively to the transcendental world. For example, we may say that we should never cease to strive towards goodness, for we believe that God, even by means which we cannot comprehend, will make up for our own lack of righteousness so long as our attitude is sincere. It is, however, self-evident that no-one should use such arguments to *explain* a good deed, regarded as a secular event, for this would presuppose theoretical knowledge of the transcendental, which it is absurd for us to claim.

as *cereals*, whose original nature is now unknown to us, and to the production and refinement of various *fruits* by transplanting and grafting (in Europe, perhaps only two species were involved, the crab-apple and the wild pear). Such arts could arise only within established states in which landed property was secure, after men had made the transition to an *agricultural* way of life, abandoning the lawless freedom they had enjoyed in their previous existence as hunters, ^{*}fishers and shepherds. *Salt* and *iron* were next discovered, and were perhaps the first articles of trade between nations to be in demand everywhere. In this way, nations first entered into *peaceful relations* with one another, and thus achieved mutual understanding, community of interests and peaceful relations, even with the most distant of their fellows.

In seeing to it that men *could* live everywhere on earth, nature has at the same time despotically willed that they *should* live everywhere, even against their own inclinations. And this obligation does not rest upon any concept of duty which might bind them to fulfill it in accordance with a moral law; on the contrary, nature has chosen war as a means of attaining this end.

We can observe nations which reveal the unity of their descent by the unity of their language. This is the case with the *Samoyeds* on the Arctic Ocean and another people with a similar language living two hundred miles away in the Altai Mountains; another people of Mongol extraction, given to horsemanship and hence to warlike pursuits, has pushed its way between them, thus driving the one part of the tribe far away from the other into the most inhospitable Arctic regions, where it would certainly not have gone by its own inclinations. ^{*}In the same way, the Finns in the northernmost region of Europe (where they are known as Lapps) are now far separated from the Hungarians, to whom they are linguistically related, by Gothic and Sarmatian peoples who have pushed their way in between them. And what else but war, nature's means of peopling the whole earth, can have driven the Eskimos so far North—for they are quite distinct from all other American races, and are perhaps descended from Europe adventurers of ancient times; the Pesherae have been driven South into Tierra del Fuego in the same manner. War itself, however, does not require any particular kind of motivation, for it seems to be ingrained in human nature, and even to be regarded as something noble to which man is inspired by his love of honour, without selfish motives. Thus warlike courage, with the American savages as

*Of all ways of life, that of the hunter is undoubtedly most at odds with a civilised constitution. For families, having to live in separation, soon become strangers to each other, and subsequently, being scattered about in wide forests, they treat each other with hostility, since each requires a large area to provide itself with food and clothing. The command addressed to Noah forbidding the eating of blood (Genesis 9,4-6) seems to have been originally nothing else but a prohibition of the hunter's way of life. For this must often involve eating uncooked meat, and if the latter is forbidden, the first is automatically ruled out too. This prohibition, often reiterated, was a condition later imposed by the Jewish Christians upon the newly accepted Christians of heathen origin, albeit with a different intention (Acts 15, 20 and 21, 25).

* The following question might be raised. If nature intended that these frozen shores should not remain uninhabited, what will happen to their inhabitants if nature, as indeed may well happen, ceases to provide them with driftwood? For we may well believe that the native of temperate zones, as their culture progresses, will make better use of the wood which grows on the banks of their rivers, and will not allow it to fall into them and be swept out to sea. I should reply that those who live on the Ob, the Yenisei, the Lena etc. will supply them with it commercially, bartering it for the animal products in which the Arctic coasts are so plentiful—but only after nature has compelled them to live in peace with one another.

with their Europe counterparts in medieval times, is held to be of great and immediate value-and not just in times of war (as might be expected), but also in order that there may be war. Thus wars are often started merely to display this quality, so that war itself is invested with an inherent *dignity*; for even philosophers have eulogized it as a kind of ennobling influence of man, forgetting the Greek saying that 'war is bad in that it produces more evil people than it destroys'. So much, then, for what nature does to further *her own end* with respect to the human race as an animal species.

We now come to the essential question regarding the prospect of perpetual peace. What does nature do in relation to the end which man's own reason prescribes to him as a duty, i.e. how does nature help to promote his *moral purpose*? And how does nature guarantee that what man *ought* to do by the laws of his freedom (but does not do) will in fact be done through nature's compulsion, without prejudice to the free agency of man? This question arises, moreover, in all three areas of public right-in *political, international and cosmopolitan right*. For if I say that nature *wills* that this or that should happen, this does not mean that nature imposes on us a *duty* to do it, for duties can only be imposed by practical reason, acting without any external constraint. On the contrary, nature does it herself, whether we are willing or not: *fata volentem ducunt, nolentem trahunt*.

1. Even if people were not compelled by internal dissent to submit to the coercion of public laws, war would produce the same effect from outside. For in accordance with the natural arrangement described above, each people would find itself confronted by another neighboring people pressing in upon it, thus forcing it to form itself internally into a *state* in order to encounter the other as an armed *power*. Now the *republican* constitution is the only one which does complete justice to the rights of man. But it is also the most difficult to establish, and even more so to preserve, so that many maintain that it would only be possible within a state of *angels*, since men, with their self-seeking inclinations, would be incapable of adhering to a constitution of so sublime a nature. But in fact, nature comes to the aid of the universal and rational human will, so admirable in itself but so impotent in practice, and makes use of precisely those self-seeking inclinations in order to do so. It only remains for men to create a good organisation for the state, a task which is well within their capability, and to arrange it in such a way that their self-seeking energies are proposed to one another, each thereby neutralising or eliminating the destructive effects of the rest. And as far as reason is concerned, the result is the same if man's selfish tendencies were non-existent, so that man, even if he is not morally good in himself, is nevertheless compelled to be a good citizen. As hard as it may sound, the problem of setting up a state can be solved even by a nation of devils (so long as they possess understanding). It may be stated as follows: 'In order to organise a group of rational beings who together require universal laws for their survival, but of whom each separate individual is secretly inclined to exempt himself from them, the constitution must be so designed that, although the citizens are opposed to one another in their private attitudes, these opposing views may inhabit one another in such a way that the public conduct of the citizens will be the same as if they did not have such evil attitudes.' A problem of this kind must be solute. For such a task does not involve the moral improvement of man; it only means finding out how the mechanism of nature can be applied to men in such a manner that the antagonism of their hostile attitudes will make them compel one another to submit to coercive laws, thereby producing a condition of peace within which the laws can be enforced. We can even see this principle at work among the actually existing (although as yet very imperfectly organised) states. For in their external relations, they have already

approached what the idea of right prescribes, although the reason for this is certainly not their internal moral attitude. In the same way, we cannot expect their moral attitudes to produce a good political constitution; on the contrary, it is only through the latter that the people can be expected to attain a good level of moral culture. Thus that mechanism of nature by which selfish inclinations are naturally opposed to one another in their external relations can be used by reason of facilitate the attainment of its own end, the reign of established right. Internal and external peace are thereby furthered and assured, so far as it lies within the power of the state itself to do so. We may therefore say that nature *irresistibly wills* that rights should eventually gain the upper hand. What men have neglected to do will ultimately happen of its own accord, albeit with much inconvenience. As Bouterwek put it: 'If the reed is bent too far, it breaks; and he who wants too much gets nothing.'

2. The idea of internal right presupposes the separate existence of many independent adjoining states. And such a state of affairs is essentially a state of war, unless there is a federal union to prevent hostilities breaking out. But in the light of the idea of reason, this state is still to be preferred to an amalgamation of the separate nations under a single power which has overruled the rest and created a universal monarchy. For the laws progressively lose their impact as the government increase its range, and a soulless despotism, after crushing the germs of goodness, will finally lapse into anarchy. It is nonetheless the desire of every state (or its ruler) to achieve lasting peace by thus dominating the whole world, if at all possible. But *nature* wills it otherwise, and uses two means to separate the nations and prevent them from intermingling-*linguistic* and *religious** differences. These may certainly occasion mutual hatred and provide pretexts for wars, but as culture grows and men gradually move towards greater agreement over their principles, they lead to mutual understanding and peace. And unlike that universal despotism which saps all man's energies and ends in the graveyard of freedom, this peace is created and guaranteed by an equilibrium of forces and a most vigorous rivalry.

3. Thus nature wisely separates the nations, although the will of each individual state, even basing its arguments on international right, would gladly unite them under its own sway by force or by cunning. On the other hand, nature also unites nations which the concept of cosmopolitan right would not have protected from violence and war, and does so by means of their mutual self-interest. For the *spirit of commerce* sooner or later takes hold of every people, and it cannot exist side by side with war. And of all powers (or means) at the disposal of the power of the state, *financial power* can probably be relied on most. Thus states find themselves compelled to promote the noble cause of peace, though not exactly from motive of morality. And wherever in the world there is a threat of war breaking out, they will try to prevent it by mediation, just as if they had entered into a permanent league for this purpose; for by the very nature of things, large military alliances can only rarely be formed, and will even more rarely be successful.

* *Religious differences*—an odd expression! As if we were to speak of different *moralities*. There may certainly be different historical *confessions*, although these have nothing to do with religion itself but only with changes in the means used to further religion and are thus the province of historical research. And there may be just as many different religious *books* (the Zend-Avesta, the Vedas, the Koran, etc.). But there can only be *one religion* which is valid for all men and at all times. Thus the different confessions can scarcely be more than the vehicles of religion; these are fortuitous, and may vary with differences in time or place.

In this way, nature guarantees perpetual peace by the actual mechanism of human inclinations. And while the likelihood of its being attained is not sufficient to enable us to *prophesy* the future theoretically, it is enough for practical purpose. It makes it our duty to work our way towards this goal, which is more than an empty chimera.

Second Supplement: Secret Article of a Perpetual Peace

In transactions involving public right, a secret article (regarded objectively or in terms of its content) is a contradiction. But in subjective terms, i.e. in relation to the short of person who dictates it, an article may well contain a secret element, for the person concerned may consider it prejudicial to his own dignity to name himself publicly as its originator.

The only article of this kind is embodied in the following sentence: *'The maxims of the philosophers on the conditions under which public peace is possible shall be consulted by states which are armed for war.'*

Although it may seem humiliating for the legislative authority of a state, to which we must naturally attribute the highest degree of wisdom, to seek instruction from *subjects* (the philosophers) regarding the principles on which it should act its relations with other states, it is nevertheless extremely advisable that it should do so. The state will therefore invite their help *silently*, making a secret of it. In other words, it will *allow them to speak* freely and publicly on the universal maxims of warfare and peacemaking, and they will indeed do so of their own accord if no-one forbids their discussions. And no special formal arrangement among the states is necessary to enable them to agree on this issue, for the agreement already lies in the obligations imposed by universal human reason in its capacity as a moral legislation. This does not, however, imply that the state must give the principles of the philosopher precedence over the pronouncements of the jurist (who represents the power of the state), but only that the philosopher should be given a *hearing*. The jurist, who has taken as his symbol the scales of right and the sword of justice, usually uses the latter not merely to keep any extraneous influences away from the former, but will throw the *sword* into one of the *scales* if it refuses to sink (*vae victis!*). Unless the jurist is at the same time a philosopher, at any rate in moral matters, he is under the greatest temptation to do this, for his business is merely to apply existing laws, and not to enquire whether they are in need of improvement. He acts as if this truly low rank of his faculty were in fact one of the higher ones, for the simple reason that it is accompanied by power (as is also the case with two of the other faculties). But the philosophical faculty occupies a very low position in face of the combined power of the others. Thus we are told, for instance, that philosophy is the *handmaid* of theology, and something similar in relation to the others. But it is far from clear whether this handmaid bears the torch before her gracious lady, or carries the train behind.

It is not to be expected that kings will philosophise or that philosophers will become kings; nor is it to be desired, however, since the possession of power inevitably corrupts the free judgement of reason. Kings or sovereign peoples (i.e. those governing themselves by egalitarian laws) should not, however, force the class of philosophers to disappear or to remain silent, but should allow them to speak publicly. This is essential to both in order that light may be thrown on their affairs.

And since the class of philosophers is by nature incapable of forming seditious factions or clubs, they cannot incur suspicion of disseminating propaganda.

5.2 บทแปล

สันติภาพถาวร: โครงร่างทางปรัชญา¹

“สันติภาพถาวร”

ครั้งหนึ่งผู้ดูแลโรงแรมชาวฮอลันดาจาร์กวลีเสียดสีนี้ไว้บนป้ายคู่กับภาพสุสาน เราจักมีถามให้ลำบากว่าสิ่งนี้เป็นจริงสำหรับมนุษย์ทั้งหลาย สำหรับเฉพาะประมุขแห่งรัฐ (ผู้ซึ่งไม่เคยอิมพอกับสงคราม) หรือเพียงแต่สำหรับนักปรัชญาผู้เฝ้าฝันหวานถึงสันติภาพถาวร อย่างไรก็ตาม ผู้ประพันธ์ความเรียงเรื่องนี้ฟังตั้งข้อสงวนประการหนึ่งไว้ล่วงหน้า นักการเมืองผู้ปฏิบัติมักมองหมิ่นด้วยความลำพองใจยิ่งว่านักทฤษฎีการเมืองเป็นเพียงพวกแก้ววิชาการ ผู้ปฏิบัติทางการเมืองนั้นเชื่อว่า ความคิดอันเป็นนามธรรมของนักทฤษฎีมีความสามารถกระทำอันตรายต่อรัฐได้ เนื่องจากรัฐต้องตั้งอยู่บนฐานของประสบการณ์ เช่นนั้นแล้ว จึงดูปลอดภัยที่จะปล่อยให้ให้นักทฤษฎีระดมตำหนิวิพากษ์ต่างๆ นานา โดยนักการเมืองผู้สันทัดและชาญฉลาดในทางโลก มิต้องแยแสแต่อย่างใด ดังนั้น หากนักการเมืองผู้ปฏิบัติจะกระทำตนให้คงเส้นคงวา ในกรณีขัดแย้งกับนักทฤษฎี เขาย่อมต้องไม่กล่าวอ้างว่ารู้สึกได้ถึงภัยใดๆ ต่อรัฐในข้อคิดเห็นซึ่งนักทฤษฎีแสดงต่อสาธารณชนโดยมิได้มีจุดมุ่งหมายแอบแฝง ด้วยข้อกำหนดการยกเว้นนี้ ผู้ประพันธ์ความเรียงเรื่องนี้จักถือว่า ตนได้รับการคุ้มครองโดยเปิดเผยตามแบบที่ถูกควรจากการตีความด้วยเจตนาร้ายทั้งปวง

ตอนที่ 1

ซึ่งประกอบด้วยมาตราเบื้องต้นเพื่อสันติภาพถาวรระหว่างรัฐ

1. “สนธิสัญญาสันติภาพ ย่อมไม่ถือว่ามีผลบังคับ หากกระทำขึ้นโดยลอบสงวนเหตุสำหรับการสงครามในอนาคต”

เพราะหากเป็นเช่นนั้น ก็จักเป็นเพียงการพักรบ หรือเลื่อนการสงครามออกไป แต่มิใช่ สันติภาพ สันติภาพหมายความว่า การสิ้นสุดลงของการสงครามทั้งหมด การเติมคุณศัพท์ “ถาวร” ขยาย “สันติภาพ” ก็ชวนให้สงสัยว่าเป็นการใช้คำฟุ่มเฟือยอยู่แล้ว สนธิสัญญาสันติภาพลงนามลงนามทั้งหลายที่คงอยู่สำหรับการสงครามในอนาคต แม้เหตุผลเหล่านี้จะยังมีเป็นที่ประจักษ์ต่อภาคีสัญญา ไม่ว่าเหตุผลนั้นจะสามารถเรียงร้อยขึ้นจากเอกสารโบราณได้อย่างหลักแหลมและรอบคอบเพียงใดในภายหลัง เป็นไปได้ที่ภาคีสัญญาแต่ละฝ่ายอาจสงวนเหตุบางประการไว้ในใจ ด้วยเจตนาหรือพื้นข้ออ้างเดิมอีกในอนาคต ข้อสงวนนั้นจักไม่เอ่ยโดยชัดแจ้ง อาจเพียงเพราะ

ภาคีทั้งคู่เห็น้อยล้ำเกินกว่าจะทำสงครามกันต่อ กระนั้น ต่างยังมีเจตนาร้ายเพียงพอที่จะฉวยโอกาสแรกอันเอื้ออำนวยเพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของตน แต่หากเราพิจารณาข้อสงวนเหล่านั้นในเนื้อแท้แล้ว จักพบทันทีว่าเป็นดังการอ้างเหตุผลเพื่อหาประโยชน์อย่างนิกาเยชอิต^{*} นับว่ามีสมแก่เกียรติของผู้ปกครอง เจกเดียวกับที่การเห็นดีเห็นงามกับบรรดาจำพวกนี้มีคุณค่าศักดิ์ศรีของมนตรีแห่งรัฐ

แต่หากว่ากันตามแนวคิดผลประโยชน์ทางการเมืองแบบ “แสงสว่างทางภูมิปัญญา” ซึ่งเราเชื่อกันว่าความรุ่งโรจน์อันแท้จริงของรัฐก่อปรขึ้นอย่างสำคัญจากอำนาจที่เพิ่มอย่างไม่หยุดยั้งไม่ว่าด้วยวิธีการใด ข้อความข้างต้นคงเป็นเพียงเรื่องวิชาการและฟังตามตำราเป็นแน่

2. “รัฐซึ่งตั้งอยู่เป็นเอกราช ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มิอาจตกเป็นของรัฐอื่น โดยการรับทอดเป็นมรดก การแลกเปลี่ยน การซื้อขาย หรือการให้เป็นของกำนัลได้”

เนื่องด้วยรัฐ ซึ่งแตกต่างจากพื้นดินอันเป็นที่ตั้งแห่งรัฐ มิใช่สิ่งทีอาจถือครองได้ (*patrimonium*) หากแต่รัฐ คือ สมาคมของมนุษย์ ซึ่งไม่มีผู้ใดจะสามารถควบคุมหรือกำจัดทั้งได้นอกเสียจากตัวสมาคมนั่นเอง ดุจเดียวกับต้นไม้ รัฐก็มีรากของตน การผนวกรัฐหนึ่งเข้ากับอีกรัฐหนึ่งราวกับว่าเป็นกิ่งข้านั้นย่อมยุติการดำรงอยู่ของรัฐในฐานะบุคคลที่มีศีลธรรม และทำให้รัฐกลายเป็นสินค้าการกระทำเช่นนี้ขัดต่อแนวคิดสัญญาประชาคมดั้งเดิม ซึ่งหากปราศจากสัญญาประชาคมแล้ว สิทธิของประชาชนย่อมมีขึ้นไม่ได้ ทุกคนต่างรู้ดีว่าสิทธิสมมุติในการได้มาซึ่งรัฐอื่นในลักษณะเช่นนี้ แม้แต่ในยุคสมัยของเรา นำอันตรายเป็นใตมาสู่ทวีปยุโรป (เนื่องจากการปฏิบัติเช่นนี้ไม่เป็นที่กระทำกันในทวีปอื่น) เป็นที่คิดกันว่ารัฐกับรัฐสามารถสมรสกันได้ และการสมรสระหว่างรัฐก็เป็นที่มาของกิจกรรมใหม่ซึ่งอำนาจทวีขึ้นผ่านพันธมิตรเครือญาติโดยไม่ต้องลงทุนลงแรงและทรัพย์สินที่ดินก็แผ่ขยายออกไปในเวลาเดียวกัน นับเป็นเรื่องไม่ต่างกับการที่รัฐหนึ่งว่าจ้างกองกำลังอีกรัฐหนึ่งให้ไปรบกับศัตรูที่ทั้งคู่ต่างไม่รู้จัก เพราะราษฎรถูกใช้และใช้ในทางที่ผิดตั้งวัตถุซึ่งจะจัดการอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจ

3. “กองทัพประจำการ (*miles perpetuus*) จักค่อยๆ เลิกล้มไปจนหมดสิ้น”

เนื่องจากกองทัพประจำการคุกคามรัฐอื่นด้วยสงครามอยู่ตลอดเวลา โดยข้อเท็จจริงที่ว่ากองทัพนั้นเตรียมพร้อมต่อการสงครามอยู่เสมอ กองทัพประจำการจึงเป็นสิ่งปลูกสร้างให้รัฐต่างๆ แข่งขันกันติดกำลังทหารอย่างไม่จำกัดจำนวน และด้วยเหตุว่า ต้นทุนที่เกิดขึ้นท้ายที่สุดแล้วทำ

* อาณาจักรซึ่งสืบทอดอำนาจตามสายสันตติวงศ์ มิใช่รัฐอันจักสามารถตกทอดเป็นมรดกแก่อีกรัฐหนึ่งได้ มีเพียงสิทธิปกครองเหนืออาณาจักรเท่านั้นที่อาจสืบทอดแก่อีกบุคคลหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ รัฐได้มาซึ่งผู้ปกครองหากแต่ผู้ปกครองนั้น (นั่นคือ ในฐานะผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอาณาจักรอื่นอยู่แล้ว) มิได้รัฐดังกล่าวมาเป็นกรรมสิทธิ์ครอบครอง

ให้สันติภาพเป็นภาระหนักหนาสาหัสเสียยิ่งกว่าสงครามสั้นๆ กองทัพประจำการนั่นเองจึงเป็นต้นเหตุของการทำสงครามรุกรานเพื่อยุติภาวะค่าใช้จ่ายทางการทหาร ยิ่งไปกว่านั้น การจ้างคนเพื่อไปฆ่าหรือถูกฆ่า นั้น ดูประหนึ่งการใช้คนเป็นเพียงเครื่องจักรเครื่องมือใต้อำนาจควบคุมของบุคคลอื่น (รัฐ) ซึ่งการกระทำเช่นนี้ยากจะลงรอยกับสิทธิของมนุษย์ในฐานะบุคคล แต่นับเป็นอีกเรื่องหนึ่ง หากพลเมืองสมัครใจเข้ารับการศึกษาทางทหารเป็นครั้งคราวเพื่อป้องกันตนเองและปลอดภัยจากการโจมตีจากภายนอก แต่ถือเป็นเรื่องไม่ต่างกัน หากสิ่งที่สะสม คือ ความมั่งคั่งแทนกำลังทหาร เพราะรัฐอื่นย่อมมองความมั่งคั่งนั้นเป็นภัยคุกคามทางทหาร และอาจผลักดันให้รัฐเหล่านั้นโจมตีก่อนเพื่อป้องกันตนเอง ทั้งนี้เพราะในบรรดาอำนาจภายในรัฐสามประการคือ อำนาจแห่งกองทัพ อำนาจแห่งพันธมิตร และอำนาจเงินตรา อำนาจประการที่สามนั้นอาจถือได้ว่าเป็นเครื่องมือทำสงครามที่พึ่งพาได้มากที่สุด สงครามจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งกว่านี้ หากว่าการสืบทราบขีดความมั่งคั่งของรัฐอื่นทำได้ไม่ยากนัก

4. “หนี้สินของรัฐจักต้องไม่ก่อขึ้นโดยนำไปผูกพันกับกิจการต่างประเทศ”

ไม่มีเหตุควรต้องสงสัยหากรัฐเสาะหาความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากภายในหรือภายนอกรัฐ (อาทิ เพื่อการปรับปรุงถนนหนทาง การตั้งถิ่นฐานชุมชนใหม่ การเก็บตุนอาหารสำหรับปีที่ขาดแคลน และอื่นๆ) แต่ระบบสินเชื่อนั้น หากรัฐมหาอำนาจใช้เป็นเครื่องมือรุกรานกันและกันแล้ว แสดงถึงอำนาจเงินตราในรูปแบบซึ่งอันตรายที่สุด เนื่องจากถึงแม้หนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อเหตุทางการทหารนี้จะปลอดภัยจากการเรียกชำระหนี้ในปัจจุบันเสมอ (เพราะเจ้าหนี้ทุกรายมิได้เรียกให้ชดใช้หนี้พร้อมกัน) แต่หนี้สินนี้ก็พอกพูนขึ้นไม่สิ้นสุด ระบบอันท้าทายที่คิดค้นขึ้นโดยนักค้าวานิชแห่งศตวรรษที่ 16 ให้แหล่งเงินทุนการทหารซึ่งอาจมีจำนวนมากยิ่งกว่าทรัพยากรของรัฐต่างๆ รวมกัน แหล่งทุนนี้จะหมดลงได้ก็ด้วยการขาดดุลภาษีในที่สุด ซึ่งคงถูกเลื่อนออกไปอีกเป็นเวลานานเพราะแรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจที่อุตสาหกรรมและการค้าขายได้รับผ่านระบบสินเชื่อ ระบบนี้เอื้อต่อการทำสงคราม เมื่อผนวกกับแนวโน้มชอบทำสงครามของผู้มีอำนาจ (ซึ่งดูจะเป็นลักษณะสำคัญของธรรมชาติมนุษย์) นับเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงกีดขวางเส้นทางสู่สันติภาพถาวร ดังนั้น มาตรการเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่สันติภาพเช่นนั้นต้องห้ามการกู้ยืมหนี้สินจากต่างประเทศ มิฉะนั้นแล้ว การล้มละลายของรัฐ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระยะยาว จักต้องนำรัฐอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่ตามมาโดยมิควรเป็นแน่ และก่อให้เกิดความเสียหายสาธารณะแก่รัฐเหล่านั้น เช่นนั้นแล้ว รัฐต่างๆ จึงมีเหตุผลอันชอบที่จะเข้าเป็นพันธมิตรกันต่อต้านรัฐดังกล่าว และข้ออ้างของรัฐนั้น

5. “รัฐจักใช้กำลังเข้าแทรกแซงอธิปไตยและการปกครองของอีกรัฐหนึ่งมิได้”

เหตุประการใดเล่าจะให้ความชอบธรรมแก่การแทรกแซงเช่นนั้นได้ แน่หนอนว่ายอมมิใช่เหตุ อื้อฉาวหรือความขุ่นเคืองที่รัฐหนึ่งก่อขึ้นในหมู่ราษฎรของอีกรัฐหนึ่ง หากแต่ ควรเห็นเหตุ เช่นนั้นเป็นดังคำเตือนแก่รัฐอื่น ๆ ในฐานะตัวอย่างของความเลวร้ายใหญ่หลวงซึ่งประชาชนก่อกำขึ้นจากความไร้กฎเกณฑ์ของตน นอกจากนี้ ตัวอย่างที่เลวซึ่งบุคคลเสรีผู้หนึ่งแสดงแก่อีกบุคคลหนึ่งนั้น (*scandalum acceptum*)^{iv} มิใช่สิ่งเดียวกันกับการทำให้เกิดความเสียหายแก่ฝ่ายหลัง แต่เรื่องจะต่างออกไปหากรัฐแบ่งออกเป็นสองส่วนเพราะความขัดแย้งภายใน โดยแต่ละส่วนตั้งตนเป็นรัฐแยกขาดจากกันและอ้างอำนาจชอบธรรมเหนือรัฐทั้งหมด หากรัฐภายนอกให้ความสนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ย่อมไม่นับเป็นการแทรกแซงอธิปไตยของรัฐอื่น เพราะรัฐนั้นอยู่ในสภาวะอนาธิปไตย แต่ทราบที่ความขัดแย้งภายในยังไม่ถูกตัดสิน การเข้าแทรกแซงโดยรัฐมหาอำนาจจากภายนอกย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนเสรี ผู้เพียงแต่ดิ้นรนกับความชั่วร้ายภายในรัฐตน การกระทำเช่นนั้นถือเป็นการเริ่มรุกรานก่อนและสันคลอนอดีตาดินติของรัฐอื่น ๆ ทั้งหมด

6. “รัฐซึ่งอยู่ระหว่างการสงครามกับรัฐอื่นมิพึงยอมให้มีการกระทำมุ่งร้ายดังต่อไปนี้ เนื่องด้วยจะทำให้ความไว้วางใจซึ่งกันเกิดขึ้นไม่ได้เมื่อสงครามสงบในอนาคต การกระทำเหล่านี้ หมายรวมถึง การใช้ชนั้กลองสังหาร (*percussores*) หรือนักวางยาพิศม์ (*venefici*) การฝ่าฝืนความตกลง การยุยงให้เกิดการกบฏ (*perduellio*) ภายในรัฐศัตรู และอื่นๆ”

ทั้งปวงนี้เป็นอนุบายอันอับยศ เนื่องจากแม้ในยามศึกสงคราม ยังคงต้องเป็นไปได้ที่จะมีความน่าเชื่อถือบางประการในทัศนะของศัตรู มิฉะนั้นแล้วจะมีสามารถตกลงกันให้เกิดสันติภาพได้ และความเป็นศัตรูก็จะนำไปสู่สงครามทำลายล้าง (*bellum internecinum*) ไม่ว่าอย่างไร สงครามก็เป็นเพียงเครื่องมือให้บรรลุประโยชน์อันน่าสลดใจเพื่ออ้างสิทธิของบุคคลด้วยกำลังในสภาวะธรรมชาติ ที่ซึ่งไม่มีศาลสถิตยุติธรรมใดมาตัดสินด้วยอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมาย ในกรณีเช่นนั้น การจะเรียกฝ่ายใดเป็นศัตรูที่ไม่ชอบธรรมย่อมไม่ได้ เพราะเท่ากับสันนิษฐานว่ามีการตัดสินโดยผู้พิพากษาไปแล้ว มิเพียงผลลัพธ์ของความขัดแย้ง ดังในกรณีซึ่งเรียกว่า “การพิพากษาของพระเจ้าเป็นเจ้า” ที่จะตัดสินได้ว่าฝ่ายใดถูกต้อง สงครามลงโทษ (*bellum punitivum*) ระหว่างรัฐนั้นเป็นไปไม่ได้แม้แต่จะคิด เพราะรัฐไม่สามารถมีความสัมพันธ์แบบผู้เหนือกว่ากับผู้ต่อยกว่าต่อกันได้ ดังนั้น จึงเกิดตามมาว่าสงครามทำลายล้าง ซึ่งคู่สงครามทั้งสองฝ่ายและตัวสิทธิเองอาจถูกทำลายจนสิ้นไปพร้อมกัน จักยอมให้เกิดสันติภาพถาวรได้กับบนสุสานอันกว้างใหญ่ของเผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น สงครามจำพวกนี้และการใช้วิธีการทั้งปวงอันอาจนำมาซึ่งสงครามนี้จักต้องถูกห้ามโดยสิ้นเชิง วิธีการที่กล่าวข้างต้นย่อมนำไปสู่สงครามเช่นนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยศาสตร์ชั่วร้ายเหล่านี้ นอกจากจะต่ำช้าในตัวเองแล้ว ในไม่ช้า ย่อมไม่จำกัดอยู่เพียงยามสงครามเมื่อถูกนำมาใช้ ข้อนี้เป็นจริง ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการใช้สายลับ (*uti exploratoribus*) เพราะเป็นการฉวยประโยชน์จากความไม่ซื่อสัตย์ของผู้อื่น (ซึ่งยอมมิสามารถ

กำจัดไปได้หมดสิ้น) การปฏิบัติดังกล่าวย่อมดำเนินต่อมาในยามสงบ และในที่สุดบ่อนทำลายสันติภาพไปโดยสิ้นเชิง

มาตราทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อพิจารณาโดยปราศจากอคติหรือด้วยมุมมองเจตนาของผู้อยู่ในอำนาจ นับเป็นกฎหมายห้ามกระทำ (*leges prohibitivae*) กระนั้น บางมาตราก็จัดอยู่ในประเภทซึ่งเข้มงวดที่สุด (*leges strictae*) คือ มีผลบังคับใช้ได้ไม่ว่าสถานการณ์จะแตกต่างกัน เช่นไร และกำหนดให้การกระทำมิชอบซึ่งต้องห้ามโดยมาตราลักษณะนี้ต้องถูกยกเลิกไปทันที (มาตราที่ 1, 5 และ 6) ส่วนมาตราอื่นๆ (มาตราที่ 2, 3 และ 4) แม้มิได้เป็นข้อยกเว้นจากหลักบังคับแห่งกฎหมาย ก็ยินยอมให้ใช้พิจารณาณส่วนบุคคลปรับตามสถานการณ์ที่นำไปใช้ได้บ้าง (*leges latae*) มาตราจำพวกหลังนี้มีจำเป็นต้องดำเนินการโดยทันที トラบเท่าที่ วัตถุประสงค์สุดท้าย (อาทิ การสถาปนาเสรีภาพให้กลับคืนแก่บางรัฐตามมาตราที่ 2) ไม่ได้สูญหายไป แต่การปฏิบัติตามมาตราเหล่านี้ต้องไม่ถูกผิดผ่อนไปจนวันที่ไม่มีทางมาถึง (*ad calendas graecas* ดังที่กระษัตริย์ออกัสตัสทรงเคยรับปาก) ทั้งนี้เพราะความล่าช้าใดๆ จะยอมให้เกิดขึ้นได้ในฐานะหนทางหลีกเลี่ยงการนำไปปฏิบัติก่อนกาลอันควรเท่านั้น ซึ่งอาจขัดขวางวัตถุประสงค์รวมของมาตรานั้นได้ เช่น กรณีของมาตราที่ 2 การห้ามนั้นเกี่ยวเนื่องจำเพาะวิธีการได้มา ซึ่งจักต้องห้ามแต่บัดนี้ไป ทว่ามิบังคับใช้กับสภาวะการครอบครองทางการเมือง ณ ปัจจุบัน เพราะแม้สภาวะที่เป็นอยู่จะมีได้รองรับด้วยอำนาจชอบธรรมตามกฎหมายที่พึงมี แต่ก็เห็นกันว่าชอบด้วยกฎหมายในสายตาของประชาชนทุกรัฐ ณ เวลาที่เกิด “การเข้าครอบครอง” เช่นว่านั้น*

* เป็นที่สงสัยกันจนบัดนี้ ซึ่งก็เชื่อว่าจะปราศจากเหตุผลอันควร ว่าสามารถมีกฎหมายอนุญาตให้กระทำ (*leges permissivae*) เพิ่มเติมนอกเหนือจากกฎหมายบังคับให้กระทำ (*leges praeceptivae*) และกฎหมายห้ามกระทำ (*leges prohibitivae*) ได้หรือไม่ เนื่องจากกฎหมายทั้งมวลประกอบด้วยองค์ประกอบความจำเป็นในทางปฏิบัติที่เป็นภาวีสัยในฐานะเหตุผลสำหรับการกระทำบางอย่าง ขณะที่การอนุญาตขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนในทางปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้นกฎหมายอนุญาตให้กระทำย่อมเป็นการบังคับให้กระทำบางสิ่งซึ่งบุคคลมิอาจถูกบังคับให้กระทำได้ และหากเป้าหมายของกฎหมายนั้นเหมือนกับการอนุญาตแล้ว ก็เกิดการขัดแย้งกันตามมา แต่ในกฎหมายให้กระทำที่บรรจุไว้ในมาตราที่ 2 ข้างต้น การห้ามเบื้องต้นมีผลใช้กับวิธีการได้มาซึ่งสิทธิในอนาคตเท่านั้น (อาทิ โดยการสืบทอดมรดก) ขณะที่การยกเว้นจากข้อห้ามนี้ (นั่นคือ ส่วนที่เป็นการอนุญาตของกฎหมายนี้) ใช้กับสภาวะการครอบครองทางการเมืองในปัจจุบัน เนื่องจากตามกฎหมายอนุญาตให้กระทำเกี่ยวกับเรื่องสิทธิธรรมชาติ สภาวะปัจจุบันอาจยินยอมให้คงอยู่ได้ แม้ว่าสภาวะธรรมชาติจะถูกละทิ้งเพื่อเข้าสู่ภาวะสังคมการเมืองแล้วก็ตาม และถึงแม้การครอบครอง ณ ปัจจุบัน เหล่านี้จะมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็สุจริต (*possession putativa*) อย่างไรก็ดี การครอบครองดังกล่าวต้องห้ามทันทีที่เป็นที่ตระหนักว่ามีชอบด้วยกฎหมาย ทั้งในสภาวะธรรมชาติและในภายหลังการเปลี่ยนผ่านที่ตามมาสู่สังคมการเมือง (หากวิธีการได้มายังคงเป็นเช่นเดิม) และมีอนุญาตให้การครอบครองดำเนินต่อไป หาก “การได้มา” ดังว่า กระทำขึ้นในภาวะสังคมการเมือง เพราะการครอบครองนั้นต้องยุติลงทันที ในฐานะการกระทำผิดต่อสิทธิ ในทันทีที่ความมิชอบด้วยกฎหมายเปิดเผยขึ้น

ตอนที่ 2

ประกอบด้วยมาตราอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรระหว่างรัฐ

สภาวะสันติภาพระหว่างมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันนั้นมิเหมือน กับสภาวะธรรมชาติ อันออกจะเป็น สภาวะสงคราม ทั้งนี้เพราะแม้จะมีได้มีสงครามดำเนินอยู่ แต่ก็ยังเป็นสภาพที่สงครามพร้อมปะทุ ขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นสภาวะสันติภาพจึงต้องสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการ เพราะการเลื่อน ภาวะสงครามออกไปมิได้เป็นหลักประกันของสันติภาพในตัวเอง และนอกเสียจากบุคคลหนึ่งจะ ให้การรับรองแก่บุคคลอื่นตามคำร้องขอของผู้นั้น (ซึ่งจะเกิดขึ้นได้แต่ในนิติรัฐ) ฝ่ายหลังก็ สามารถปฏิบัติต่อเขาเฉกเช่นศัตรูได้

เจตนาของข้าพเจ้า ณ ที่นี้ เพียงต้องการชี้แก่ผู้สนับสนุนสิทธิธรรมชาติถึงแนวคิดกฎหมายอนุญาต ให้กระทำโดยสังเขป ซึ่งเสนอตัวเองภายในการแบ่งเหตุผลอย่างเป็นระบบโดยอัตโนมัติ แนวคิดกฎหมาย อนุญาตให้กระทำพิจารณาเป็นพิเศษเนื่องจากใช้บ่อยในกฎหมายแพ่งและกฎหมายลายลักษณ์อักษร โดยมิ ความแตกต่างประการเดียว คือ ส่วนที่เป็นการห้ามของกฎหมายมีอยู่โดยอิสระและส่วนที่เป็นการอนุญาตมิได้ รวมอยู่ภายในตัวกฎหมายนั้นในฐานะเงื่อนไขกำหนดขอบเขต (ดังที่ควรเป็น) แต่เสริมเข้าไปเพื่อให้ครอบคลุม กรณีพิเศษ กฎหมายเช่นนั้นมักกล่าวว่าสิ่งนี้หรือสิ่งนั้นต้องห้าม ยกเว้นแต่ในกรณี 1, 2, หรือ 3 และอื่นๆ *ไม่ จบสิ้น (ad infinitum)* ด้วยวรรคอนุญาตถูกเพิ่มเข้าไปแก่กฎหมายเพียงเพราะความบังเอิญ โดยการสุม ทบทวนคดีเฉพาะบางคดี และมีได้เป็นไปตามหลักการที่แน่นอนใดๆ มิเช่นนั้นแล้วเงื่อนไขกำหนดขอบเขต ย่อมต้องถูกรวมเข้าไว้ใน *สูตรของกฎหมายห้ามกระทำที่มีอยู่ ณ เวลานี้แล้ว* ซึ่งกฎหมายนั้นย่อมกลายเป็น กฎหมายอนุญาตให้กระทำในตัวเอง ดังนั้น จึงเป็นที่น่าเสียดายที่ข้อปัญหาอันหลักแหลมสำหรับการแข่งขัน ทว่ามีได้รับการไข ซึ่งส่งเข้าไปโดยเคาทิวินดีสกราทซ์¹ สุภาพบุรุษผู้ชาญฉลาดและมีความเข้าใจลึกซึ้งปรุ ปรอง ถูกละทิ้งโดยเร็ว ด้วยว่าคำถามนั้นอาจช่วยแก้ปัญหาทางกฎหมายที่เรากำลังอภิปรายกันอยู่ในเวลานี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นไปได้ที่จะค้นพบสูตรสากลดังเช่นสูตรวิชาคณิตศาสตร์เป็นบททดสอบอันแท้จริงอย่าง เดียวของกฎหมายที่สอดคล้องกัน และหากปราศจากสูตรเช่นนั้น สิ่งที่เราเรียกว่า *สิทธิที่แน่นอนหรือได้รับการ รับรอง*² ก็จักเป็นอะไรมากกว่าความหวังอันแรงกล้ามิได้ มิฉะนั้นแล้ว เราจักมีเพียงกฎหมาย *ทั่วๆ ไป* (นั่นคือ กฎหมายที่ใช้ได้เป็นส่วนใหญ่) แต่มิใช่กฎหมายสากล (นั่นคือ กฎหมายที่ใช้ได้เป็นสากล) ดังที่แนวคิดเรื่อง กฎหมายจะต้องการให้เป็น

* โดยปกติ คนมักคิดกันว่าบุคคลมิสามารถกระทำการมุ่งร้ายต่อบุคคลอื่นได้ นอกจากว่าบุคคลนั้นได้ถูกกระทำ ให้บาดเจ็บโดยบุคคลอื่น ความคิดนี้ถูกต้องอย่างที่สุดหากทั้งสองฝ่ายอาศัยอยู่ใน *ประจักษ์ที่ขอบด้วย กฎหมาย* เพราะการที่บุคคลหนึ่งได้เข้าสู่สภาวะเช่นนั้นให้การรับประกันที่จำเป็นแก่บุคคลผู้อื่น ด้วยทั้งสอง ต่างขึ้นกับอำนาจอันเดียวกัน ทว่ามนุษย์ (หรือชนแต่ละกลุ่ม) ในสภาวะธรรมชาติปล้นชิงหลักประกันเช่นนั้น ไปจากข้าพเจ้าและทำร้ายข้าพเจ้าโดยข้อที่ว่าเขายู่ร่วมกับข้าพเจ้าในสภาวะธรรมชาตินี้เอง เขาอาจมิได้ลง มือกระทำการมุ่งร้ายต่อข้าพเจ้าจริง (*facto*) แต่เขาก็ทำร้ายข้าพเจ้าด้วยความไร้กฎเกณฑ์แห่งสภาวะที่เขาอยู่ นั้นเอง (*statu iniusto*) ด้วยเขาเป็นภัยคุกคามถาวรแก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าอาจเรียกร้องให้เขาเข้าสู่สภาวะที่ ชอบด้วยกฎหมายร่วมกันกับข้าพเจ้า หรือย้ายไปให้พ้นจากบริเวณใกล้เคียงข้าพเจ้า ดังนั้น ข้อสันนิษฐานซึ่ง มาตราทั้งหลายที่ตามมาต่อไปนี้อิงอยู่ คือ มนุษย์ทั้งปวงผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อกันได้ไม่ว่าในทางใดจักต้อง

มาตราอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรประการที่หนึ่ง:
รัฐธรรมนูญสังคมการเมืองของทุกรัฐพึงเป็นแบบสาธารณรัฐ

รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตั้งอยู่บนหลักการ 3 ประการ ประการแรก คือ หลักการของเสรีภาพ สำหรับสมาชิกทุกคนในสังคม (ในฐานะมนุษย์) ประการที่สอง คือ หลักการที่ทุกคนต่างขึ้นกับระบบกฎหมายหนึ่งเดียวร่วมกัน (ในฐานะราษฎร) และประการที่สาม คือ หลักการที่ทุกคนเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย (ในฐานะพลเมือง)^{*} รัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญแบบเดียวที่จัก

ยึดถือรัฐธรรมนูญสังคมการเมืองแบบใดแบบหนึ่งเสมอ แต่รัฐธรรมนูญแห่งกฎหมายใดๆ ในแง่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาศัยอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น จะตรงกับหนึ่งในสามแบบต่อไปนี้

- (1) รัฐธรรมนูญซึ่งตั้งอยู่บนสิทธิพลเมืองของปัจเจกบุคคลภายในประเทศ (*ius civitatis*)
- (2) รัฐธรรมนูญซึ่งตั้งอยู่บนสิทธิระหว่างประเทศของรัฐต่างๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน (*ius gentium*)
- (3) รัฐธรรมนูญซึ่งตั้งอยู่บนสิทธิจักรวาล ในแง่ที่ปัจเจกบุคคลและรัฐ ซึ่งอยู่ร่วมกันในความสัมพันธ์ภายนอกและอิทธิพลที่มีต่อกัน อาจ นับเป็นพลเมืองแห่งรัฐสากลของมนุษยชาติได้ (*ius cosmopoliticum*) การแบ่งประเภทเช่นนี้ เมื่อคำนึงถึงความคิดเรื่องสันติภาพถาวร ถือว่ามีได้กระทำได้ตามอำเภอใจ แต่จำเป็น ทั้งนี้เนื่องจาก แม้มีเพียงฝ่ายเดียวที่สามารถส่งอิทธิพลทางกายภาพต่อผู้อื่นได้ โดยที่ฝ่ายนั้นเองยังคงอยู่ในสภาวะธรรมชาติ ความเสี่ยงต่อสงครามก็จะยังคงมีอยู่ ซึ่งตรงพอดีกับวัตถุประสงค์ของมาตราข้างต้นที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงต่อสงครามนี้

^{*} เราสามารถนิยามว่า *เสรีภาพอันชอบธรรม* (กล่าวคือ *เสรีภาพภายนอก*) คือหลักประกันในการกระทำสิ่งใดก็ได้ตามที่บุคคลปรารถนา ซึ่งมีใช้การกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น เช่นนั้นแล้ว *หลักประกัน* หมายถึงความถึงอะไรเล่า หลักประกันหมายถึงความเป็นไปได้ในการกระทำทางใดทางหนึ่งตราบเท่าที่การกระทำนั้นมิได้เป็นการละเมิดใดๆ ต่อผู้อื่น ดังนั้น คำจำกัดความย่อมเป็นไปตามนี้: เสรีภาพหมายถึงความเป็นไปได้ในการกระทำในทางที่มีได้เป็นการละเมิดต่อผู้อื่น นั่นคือ เรามิได้กระทำละเมิดต่อผู้อื่น (ไม่ว่าจริงๆ แล้วเราจะกระทำอะไร) หากเรามีได้กระทำละเมิดต่อผู้อื่น ฉะนั้น คำนิยามนี้จึงเป็นการพูดฟุ่มเฟือยซ้ำซากที่ไร้ความหมาย ที่จริงแล้ว ควรนิยาม*เสรีภาพภายนอก*อันชอบธรรมของข้าพเจ้าว่าเป็นหลักประกันในการไม่เชื่อฟังกฎหมายจากภายนอกใดๆ นอกเหนือจากกฎหมายที่ข้าพเจ้าสามารถให้ความเห็นชอบได้ ในทำนองเดียวกัน *ความเสมอภาคภายนอก*อันชอบธรรมภายในรัฐนั้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองซึ่งมิมีผู้ใดสามารถทำให้ผู้อื่นตกอยู่ภายใต้พันธะทางกฎหมาย โดยในขณะที่เดียวกันมียอมตนต่อกฎหมายซึ่งกำหนดให้บุคคลนั้นเองสามารถตกอยู่ใต้พันธะอย่างเดียวกันโดยการกระทำของผู้อื่นได้ (เราจึงจำเป็นต้องนิยามหลักการพึงพาทางกฎหมาย เพราะหลักการนี้แสดงน้อยอยู่แล้วในแนวคิดเรื่องรัฐธรรมนูญทางการเมือง) ความมีผลใช้ได้ของสิทธิแต่กำเนิดอันมีอาจถูกพรากไปได้เหล่านี้ ซึ่งเป็นสมบัติจำเป็นของมนุษยชาติ ได้รับการยืนยันและส่งเสริมโดยหลักการที่ว่ามนุษย์สามารถมีความสัมพันธ์ที่ชอบด้วยกฎหมายได้แม้แต่กับสิ่งซึ่งสูงส่งเหนือมนุษย์ (หากว่าเขาเชื่อในสิ่งนั้น) เพราะเขาอาจพิจารณาว่าตนเป็นพลเมืองของโลกเหนือประสบการณ์มนุษย์ ที่ซึ่งหลักการเดียวกันนี้มีผลใช้ได้ และในเรื่องเสรีภาพของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามิได้อยู่ใต้พันธะใดๆ แม้แต่กฎหมายของพระเจ้า (ซึ่งข้าพเจ้าตระหนักรู้ได้ด้วยเหตุผลเท่านั้น) นอกเสียจากเท่าที่ข้าพเจ้าสามารถให้ความเห็นชอบด้วยได้ เนื่อง

เกิดขึ้นได้จากแนวคิดสัญญาประชาคมดั้งเดิม อันเป็นรากฐานที่กฎหมายอันชอบธรรมทั้งหมดของประชาชนพึงตั้งอยู่ ฉะนั้น ในเรื่องสิทธิ แนวคิดสาธารณรัฐนิยมโดยแก่นแล้วเป็นพื้นฐานดั้งเดิมของรัฐธรรมนูญสังคมนิยมเมืองทุกประเภท จึงเหลือแต่เพียงคำถามว่ารัฐธรรมนูญนี้เป็นแบบเดียวที่สามารถนำไปสู่สันติภาพถาวรด้วยหรือไม่

รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐไม่เพียงบริสุทธิ์ในเชิงที่มา (เพราะกำเนิดจากแนวคิดบริสุทธิ์เรื่องสิทธิ) แต่ยังเปิดโอกาสให้บรรลุผลที่ปรารถนาได้ นั่นคือ สันติภาพถาวร ข้อชี้แจงว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น มีดังนี้ หากการตัดสินใจว่าจะประกาศสงครามหรือไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากพลเมือง ซึ่งต้องเป็นเช่นนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ภายใต้รัฐธรรมนูญแบบนี้ ก็เป็นธรรมดาที่ยังที่พลเมืองจักลังเลอย่างมากในการจะดำเนินกิจการซึ่งเสี่ยงอันตรายนัก เพราะนั่นเท่ากับเป็นการนำพา ความทุกข์ลำเค็ญทั้งหลายอันจะเกิดจากสงครามมาสู่ตน อาทิ การไปสู้รบด้วยตนเอง การสนับสนุนทุนทำสงครามจากทรัพยากรของตน การฟื้นฟูความเสียหายซึ่งตามมาให้กลับคืนด้วยความเจ็บปวด และที่เลวร้ายที่สุด การต้องรับภาระหนี้สินอันจะทำให้ตัวสันติภาพต้องชุ่นเคืองเอาไว้อเอง ซึ่งนั้นก็ไม่มีทางชดใช้ได้หมดสิ้นด้วยเสียดังจะเกิดสงครามครั้งใหม่ขึ้นตลอดเวลา ทว่าภายใต้รัฐธรรมนูญที่ราษฎรมิได้เป็นพลเมือง ซึ่งยอมมิใช้รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ การตัดสินใจเข้าสู่ สงครามเป็นเรื่องง่ายดายที่สุดในโลก เพราะประมุขแห่งรัฐมิได้เป็นพลเมืองด้วยกัน แต่เป็นเจ้าของรัฐ และสงครามก็จักมิได้บีบให้เขาต้องเสียดสิ่งใดแม้สักนิดเดียว ไม่ว่าจะเป็งานเลี้ยงรื่นเริง การล่าสัตว์ พระราชวังสำหรับแปรพระราชฐาน และเทศกาลเฉลิมฉลองต่าง ๆ ในราชสำนัก ประมุขแห่งรัฐจึงตัดสินใจทำสงครามได้โดยปราศจาก

ด้วยข้าพเจ้าสามารถสร้างแนวคิดเรื่องเจตจำนงของพระเจ้าขึ้นได้เพียงแต่ในรูปกฎหมายแห่งเสรีภาพของเหตุผลของข้าพเจ้าเอง สำหรับหลักการความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับองค์ผู้สูงส่งที่สุดที่ข้าพเจ้าสามารถนึกคิดได้นอกเหนือจากพระเจ้าแล้ว (เช่น อำนาจอย่างอื่น³) หากข้าพเจ้าและองค์ผู้สูงส่งนี้ต่างทำหน้าที่ของตนในหน้าที่ทางของตนแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลว่าไฉนจึงควรเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะเชื่อฟังขณะที่พระองค์ควรมีสัทธาในการบัญชา ทว่าเหตุผลที่หลักการความเสมอภาคนี้ (ซึ่งต่างจากหลักการเสรีภาพ) มิใช่กับความสัมพันธ์ต่อพระเจ้าก็เพราะพระเจ้าเป็นผู้เดียวที่แนวคิดเรื่องหน้าที่สิ้นสุดการมีผลใช้ได้

แต่สำหรับสิทธิแห่งความเสมอภาคของพลเมืองทั้งปวงในฐานะราษฎร เราอาจตั้งคำถามว่า *อภิชนาธิปไตยแบบสืบทอดตามสายตระกูล* นั้นเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ คำตอบต่อคำถามนี้โดยทั้งสิ้นจักขึ้นกับวาระแห่ง *ศบรตาคคี* ซึ่งรัฐมอบแก่ราษฎรผู้หนึ่งเหนือผู้อื่น กับ *คุณงามความดี* เราให้ความสำคัญกับสิ่งใดมากกว่ากัน ถึงบัดนี้ เป็นที่แน่ชัดว่าหาก *ศบรตาคคี* นั้นมอบให้กันตามชาติกำเนิด ก็มีแน่กันว่า *คุณงามความดี* (ทักษะและการอุทิศตนต่อตำแหน่ง) จะมาพร้อมกับชาติกำเนิดด้วย นั่นจะเท่ากับเป็นการมอบตำแหน่งสั่งการแก่ปัจเจกบุคคลผู้ได้อิทธิพลโดยบุคคลนั้นมีได้มี *คุณงามความดี* อันใด เรื่องนี้มีทางได้รับความเห็นชอบจากเจตจำนงร่วมของประชาชนแห่งสัญญาประชาคมดั้งเดิม ซึ่งอย่างไรก็ตามแต่เป็นหลักการเบื้องต้นสิทธิทั้งปวง เนื่องจากมิจำเป็นเสมอไปว่าผู้สูงศักดิ์จะต้องเป็นผู้ *ผู้มีจิตใจสูงส่ง* ด้วย สำหรับยศศักดิ์แห่งตำแหน่ง นั่นคือ ตำแหน่งของ *ผู้พิพากษาชั้นสูง* ซึ่งสามารถได้มาด้วย *คุณงามความดี* เนื่องจากตำแหน่งนี้มีได้ผูกติดเป็นสมบัติของบุคคล ทว่าผูกอยู่กับตำแหน่งซึ่งครอบครองโดยบุคคล จึงมิเป็นการละเมิดหลักแห่งความเสมอภาค เพราะเมื่อบุคคลละจากตำแหน่ง เขาก็สละ *ศบรตาคคี* ไปพร้อมกันและกลับคืนเป็นประชาชนธรรมดาคนหนึ่งอีกครั้ง

เหตุผลอันสำคัญในฐานะเป็นความประเทืองอย่างหนึ่ง และปล่อยให้เป็นที่ของคณะทูตานุทูต (ผู้พร้อมเสมอสำหรับการนี้) ที่จะให้ความชอบธรรมแก่สงครามโดยยกเหตุผลความเหมาะสมตามธรรมเนียมโดยประมุขมิต้องกังวลใดๆ

ความที่จะอธิบายต่อไปนี้เป็นเพื่อป้องกันการสับสนระหว่างรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐกับรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยดังที่มักเกิดขึ้น รูปแบบต่างๆ ของรัฐ (*civitas*) อาจแบ่งออกได้ตามตัวบุคคลผู้ใช้อำนาจสูงสุดที่แตกต่างกัน หรือตามวิธีที่ผู้ปกครองใช้ปกครองประเทศ ไม่ว่าจะผู้นั้นจะเป็นใคร การแบ่งประเภทแรกอาศัยรูปแบบของอธิปไตย (*forma imperii*) ซึ่งเป็นไปได้เพียงสามรูปแบบ ขึ้นกับว่าอำนาจการปกครองนั้นอยู่ในมือของบุคคลคนเดียว หลายบุคคลรวมกันเป็นคณะ หรือบุคคลทั้งหมดที่รวมกันเข้าเป็นสังคมการเมือง (กล่าวคือ *อัคราธิปไตย อภิชนาธิปไตย* และ *ประชาธิปไตย* หรืออำนาจของเจ้าผู้ปกครอง อำนาจของชนชั้นขุนนางและอำนาจของประชาชน) การแบ่งประเภทที่สองใช้รูปแบบการปกครอง (*forma regiminis*) และสัมพันธ์กับวิธีที่รัฐใช้อำนาจสัมบูรณ์ ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งรัฐ (นั่นคือ การกระทำของเจตจำนงร่วมซึ่งทำให้มวลชนกลายเป็นประชาชน) รูปแบบการปกครองในที่นี้จะป็น *สาธารณรัฐ* ไม่ก็ *เผด็จการ* *สาธารณรัฐนิยม* คือหลักการทางการเมืองที่อำนาจบริหาร (รัฐบาล) แยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติ รัฐหนึ่งๆ ตกอยู่ใต้ระบอบเผด็จการ หากกฎหมายบัญญัติขึ้นและบังคับใช้ตามอำเภอใจโดยอำนาจอันเดียวกัน และกฎหมายนั้นสะท้อนถึงเจตจำนงของประชาชนเพียงเท่าที่ผู้ปกครองถือเจตจำนงของประชาชนเป็นเจตจำนงส่วนตน ในระบอบประชาธิปไตยทั้งสามรูปแบบ *ประชาธิปไตย* ตามความหมายที่ตรงที่สุดของคำแล้ว จำต้องเป็น *เผด็จการเสมอ* เนื่องจากประชาธิปไตยสถาปนาอำนาจฝ่ายบริหารขึ้นอันเป็นช่องทางที่พลเมืองทุกคนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับ (หรือตามที่จริงแล้วขัดกับ) แต่ละบุคคลโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าตัว ฉะนั้นการตัดสินใจนั้นกระทำโดยประชาชนทั้งปวงแต่กระนั้นก็มีใช้โดยประชาชนทั้งปวง สิ่งนี้แสดงว่าเจตจำนงร่วมขัดแย้งกับตัวเอง และดังนั้นจึงขัดแย้งกับเสรีภาพด้วย

การปกครองไม่ว่ารูปแบบใด หากมิเป็น *ระบบตัวแทน* แล้ว ก็จักผิดไปจาก *บรรทัดฐาน* เพราะบุคคลคนเดียวกันมิสามารถเป็นทั้งผู้บัญญัติกฎหมายและผู้กระทำตามเจตจำนงของตนเองได้ในเวลาเดียวกัน เช่นเดียวกับในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ประพจน์ทั่วไปไม่สามารถเป็นประพจน์ย่อยที่ถูกจัดกลุ่มเข้าไว้ภายใต้ประพจน์ทั่วไปได้ในเวลาเดียวกัน และแม้ว่ารัฐธรรมนูญทางการเมืองอีกสองประเภท (คือ *อัคราธิปไตย* และ *อภิชนาธิปไตย*) จะมีข้อบกพร่องเสมอด้วยว่ารัฐธรรมนูญเหล่านี้เปิดช่องไว้ให้การปกครองรูปแบบเผด็จการ แต่อย่างน้อยก็เป็นไปได้ว่ารัฐธรรมนูญทั้งสองนี้จะเชื่อมโยงกับรูปแบบการปกครองที่สอดคล้องกับจิตวิญญาณของระบบตัวแทน ดังนั้น กระษัตริย์เฟรเดอริกที่ 2 อย่างน้อยที่สุด จึงตรัสว่าพระองค์ทรงเป็นเพียงข้ารับใช้สูงสุดของรัฐเท่านั้น* ขณะที่รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยทำให้ทัศนคติเช่นนี้

* หลายคนวิจารณ์สมญาหรรษาที่มักมอบแก่ผู้ปกครอง (อาทิ “ผู้ได้รับแต่งตั้งจากพระเจ้า” หรือ “ตัวแทนและผู้ดำเนินการตามเจตจำนงศักดิ์สิทธิ์บนโลก”) ว่าเป็นการสรรเสริญเยินยออันฟุ้งเฟ้อและหยาบคาย ทว่า

มีขึ้นไม่ได้ เพราะทุก ๆ คนภายใต้รัฐธรรมนูญต่างต้องการเป็นผู้ปกครอง เราจึงกล่าวได้ว่ายิ่งจำนวนบุคคลผู้ปกครองในรัฐน้อยเท่าใด และยิ่งพลังในการเป็นตัวแทนของพวกเขามากเท่าใด รัฐธรรมนูญนั้นก็ยิ่งเข้าใกล้การเป็นรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐยิ่งขึ้นเท่านั้น ซึ่งก็อาจคาดหวังให้บรรลุถึงได้ในที่สุดโดยการปฏิรูปอย่างช้า ๆ ด้วยเหตุนี้ ในระบอบอภิชนาธิปไตย การไปถึงรัฐธรรมนูญประเภทเดียวที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างสมบูรณ์จึงเป็นไปได้ยากกว่าระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่ในระบอบประชาธิปไตย สิ่งนี้เป็นไปได้ด้วยวิธีการปฏิวัติโดยใช้กำลังรุนแรงเท่านั้น ทว่าผู้คนมักหวั่นกังวลถึงเรื่องวิธีการปกครอง มากมายยิ่งกว่ารูปแบบของรัฐธรรมนูญ ทั้งที่สิ่งต่าง ๆ โดยมากแล้วขึ้นกับระดับความสอดคล้องของรัฐธรรมนูญกับวัตถุประสงค์ของการปกครอง และหากวิธีการปกครองจะไปกับกันได้กับแนวคิดเรื่องสิทธิแล้ว ก็จักต้องตั้งอยู่บนระบบตัวแทน มีเพียงระบบนี้เท่านั้นที่ทำให้รัฐสาธารณรัฐเกิดขึ้นได้ และถ้าปราศจากระบบตัวแทน เผด็จการและความรุนแรงจักตามมา ไม่ว่าจะบังคับใช้รัฐธรรมนูญประเภทใดอยู่ก็ตาม ไม่มีสิ่งที่จะเรียกกันว่า “สาธารณรัฐ” ใดๆ เลยในประวัติศาสตร์ที่ใช้ระบบเช่นนั้น จึงเสี่ยงไม่ได้ที่ต้องลงเอยด้วยระบอบเผด็จการ แม้จะเป็นสิ่งที่พอทนได้ภายใต้การปกครองของบุคคลคนเดียว

*มาตราอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรประการที่สอง:
สิทธิของประเทศพึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของสหพันธ์แห่งรัฐอิสระ*

ชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งรวมกันเข้าเป็นรัฐชาติอาจพิจารณาได้เช่นเดียวกับปัจเจกมนุษย์ที่ใช้ชีวิตในสภาวะธรรมชาติ เป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ภายนอก เพราะมนุษย์เหล่านี้ต่างเป็นภัยคุกคามถาวรต่อกันด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าเขาทั้งหลายเป็นเพื่อนบ้านกัน เพื่อเห็นแก่ความมั่นคงของตนแล้ว

ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีเหตุผล คำเยินยอเหล่านี้มีเพียงแค่มิทำให้ผู้ปกครองแผ่นดินหยิ่งลำพองตน ทว่ายังคงแต่เติมเต็มความอ่อนน้อมแก่จิตวิญญาณพวกเขาเสียมากกว่า เพราะหากเขาเป็นเป็นมนุษย์ผู้มีความรู้ความเข้าใจแล้ว (ซึ่งเราย่อมต้องสันนิษฐานเช่นนั้น) เขาย่อมใคร่ครวญว่าตนได้รับตำแหน่งซึ่งยิ่งใหญ่เกินกำลังมนุษย์ นั่นคือตำแหน่งในการบริหารสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของพระเจ้าบนโลก คือ สิทธิของมนุษย์ เขาย่อมใช้ชีวิตด้วยความกลัวอยู่เสมอว่าจะได้กระทำอันตรายแก่สมบัติอันมีค่ายิ่งของพระเจ้าในทางใดทางหนึ่ง * มาเลต์ ดู ปอง⁴ คุยโวด้วยลีลาหิวหาทว่ากลวงเปล่าแบบฉบับของเขาว่าในที่สุด หลังจากประสบการณ์หลายปี เขาก็เชื่อในความจริงของคำกล่าวอันโด่งดังของโป๊ปที่ว่า “เนื่องจากรูปแบบการปกครองเปิดโอกาสให้คนโง่เขลาถกเถียงกัน รัฐบาลใดที่บริหารได้ดีที่สุดนั้นแลก็คือแบบที่ดีที่สุด”⁵ หากนี่หมายความว่ารัฐบาลที่บริหารได้ดีที่สุด คือ ผู้บริหารที่ดีที่สุด เขาก็ทุบถั่ว (ดังที่สวิฟท์กล่าวไว้) และได้หนอนเป็นรางวัลตอบแทน⁶ แต่หากนี่หมายถึงว่ารัฐบาลที่บริหารจัดการได้ดีที่สุดเป็นรัฐบาลประเภทที่ดีที่สุดด้วยแล้ว (นั่นคือ รัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด) ก็เป็นเรื่องผิดโดยสิ้นเชิง เพราะตัวอย่างของรัฐบาลที่ดีมิได้พิสูจน์อะไรเกี่ยวกับประเภทของรัฐบาลเลยไม่ว่าในทางใด ใครเล่าจะปกครองได้ดีกว่าจักรพรรดิไททัส⁷ หรือจักรพรรดิมาร์คัส ออเรเลียส⁸ แต่กระนั้นคนแรกก็ยังทิ้งผู้สืบทอดอย่างจักรพรรดิโดมิเชียน⁹ ไว้ ขณะที่ฝ่ายหลังก็ตามด้วยจักรพรรดิคอมโมเดตัส¹⁰ สิ่งนี้ย่อมเกิดขึ้นมิได้ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ดี เนื่องจากความไม่เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้ปกครองเป็นที่รับรู้เร็วเพียงพอ และอำนาจของผู้อยู่ในอำนาจคนก่อนก็มหาศาลพอจะป้องกันพวกเขาขึ้นมาสืบทอดอำนาจได้

แต่ละประเทศสามารถและสมควรเรียกร้องให้ประเทศอื่นเข้าร่วมกับตนภายใต้รัฐธรรมนูญอันคล้ายคลึงกับรัฐธรรมนูญสังคมนิยม ซึ่งด้วยรัฐธรรมนูญนี้ สิทธิของแต่ละประเทศจะได้รับการคุ้มครอง การกระทำดังนี้ย่อมหมายถึงการสถาปนาสหพันธ์แห่งกลุ่มชนชาติต่างๆ ขึ้น แต่สหพันธ์เช่นนี้จักมิใช่สิ่งเดียวกับรัฐสากล เนื่องด้วยแนวคิดรัฐสากลขัดแย้งกับรัฐ เพราะในระดับรัฐมีเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้เหนือกว่า (นิติบัญญัติ) กับผู้ต่อยกว่า (ประชาชนผู้เชื่อฟังกฎหมาย) ขณะที่ประเทศหลายๆ ประเทศหากรวมกันเข้าเป็นรัฐหนึ่งแล้วก็ย่อมกลายเป็นประเทศเดียว ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐานเบื้องต้นของเรา ด้วยในที่นี้เราพิจารณาสิทธิของประเทศต่อกันและกัน โดยที่ประเทศเหล่านี้เป็นกลุ่มของรัฐซึ่งแยกอิสระจากกันโดยมิได้หลอมรวมเป็นหน่วยเดียว

เรามองวิถีที่คนป่าเถื่อนยึดติดกับเสรีภาพอันไร้กฎเกณฑ์ของเขาด้วยความดูแลคนยิ่งนัก พวกคนป่าเถื่อนเลือกต่อสู้กันโดยไม่หยุดหย่อนมากกว่าจะยอมจำนนต่อข้อห้ามทางกฎหมายซึ่งพวกเขาอาจบังคับใช้กับตนเองด้วยว่าพึงพอใจกับเสรีภาพแห่งความเขลามากกว่าเสรีภาพแห่งเหตุผล เราถือว่าสิ่งนี้เป็นความป่าเถื่อน หยาบช้ำ และตำราเมียงสัตว์ของมนุษยชาติ เราอาจคาดว่าชนผู้มีอารยะ ซึ่งแต่ละกลุ่มรวมตัวกันเข้าเป็นรัฐ ย่อมเร่งรีบในอันที่จะละทิ้งสภาวะอันเสื่อมทรามเช่นนั้นโดยเร็วที่สุด ทว่า แทนที่จะกระทำเช่นนั้น แต่ละรัฐต่างเห็นว่าความสูงส่งของตน (เพราะจะเป็นการไร้สาระหากจะพูดถึงความสูงส่งของประชาชน) อยู่ตรงที่การมีต้องยอมจำนนต่อข้อห้ามทางกฎหมายจากภายนอกใดๆ นั้นเอง และความรุ่งโรจน์ของผู้ปกครองก็ประกอบขึ้นจากอำนาจในการสั่งให้ผู้คนนับพันสังเวตน์ให้กับเหตุซึ่งแท้จริงแล้วมิได้เกี่ยวข้องกับเขา โดยตัวผู้ปกครองนั่นเองมิได้ต้องเสี่ยงภัยอันตรายแต่อย่างใดเลย* และ ความแตกต่างประการหลักระหว่างหมู่ชนป่าเถื่อนในยุโรปและหมู่ชนป่าเถื่อนในอเมริกา ก็คือ ขณะที่เผ่าอเมริกันบางเผ่าถูกศัตรูกินจนหมดสิ้น ชาวยุโรปวิธีใช้ประโยชน์จากผู้พ่ายแพ้ที่ดีกว่าเพียงแค่นำมาเป็นอาหาร ชาวยุโรปนั้นพอใจที่จะใช้พวกนี้เพื่อเพิ่มจำนวนราษฎรของตน อันเป็นการเพิ่มพูนเครื่องมือสำหรับการทำสงครามที่ใหญ่โตยิ่งขึ้นเสียมากกว่า

แม้ว่าความเสื่อมทรามของชนชาติมนุษย์นั้นโดยมากมักถูกข้อจำกัดทางการปกครองในสังคมนิยมที่ปกครองด้วยหลักกฎหมายกลบเกลื่อนไว้ สิ่งนี้แสดงออกอย่างไม่ปิดบังในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งไม่ถูกควบคุม ดังนั้น จึงน่ากังขายิ่งว่าเหตุใด คำว่า "สิทธิ" จึงไม่ถูกขจัดไปโดยสิ้นเชิงจากการเมืองทหารในฐานะหลักการที่ไม่จำเป็น และยังไม่มียุติโทษจะประกาศตนต่อสาธารณะว่าสนับสนุนการกระทำเช่นนั้น ด้วยเหตุว่าสุโก โกรเซียส พูเทนดอร์ฟ วัตเทิล และคนอื่นๆ (ผู้ปลอบโยนที่ไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น) ยังถูกอ้างถึงอย่างเคร่งครัดในการให้ความชอบธรรมแก่การรุกรานทางการทหาร แม้ว่ากฎเกณฑ์ทางปรัชญาหรือการพูดที่พวกเขาบัญญัติขึ้นจะไม่มีและไม่สามารถมีผลบังคับทางกฎหมายได้แม้แต่น้อย เนื่องด้วยรัฐเช่นนั้นมิขึ้นต่อข้อจำกัดร่วมกันจากภายนอก กระนั้นก็ยังมิปรากฏการณ์ว่ามี

* ดังนั้น เจ้าผู้ปกครองบุลกาเรียนจึงได้ตรัสตอบจักรพรรดิกรีกผู้ทรงกรุณาเสนอให้ตัดสินข้อขัดแย้งกับพระองค์ด้วยการประลองตัวต่อตัวว่า "ช่างเหลือผู้มีตีบเหล็กร้อนจากกองถ่านด้วยมือตน"

รัฐใดถูกตลใจให้ละเลิกจากวัตถุประสงค์ของตนด้วยข้อโต้แย้งซึ่งสนับสนุนด้วยถ้อยแถลงของ บุรุษคนสำคัญเหล่านี้ ความเคารพที่ทุกรัฐแสดง (อย่างน้อยที่สุดก็ด้วยวาจา) ต่อแนวคิดเรื่อง สิทธิพิสูจน์ว่ามนุษย์มีความสามารถทางศีลธรรมอันเหนือกว่าที่จะเอาชนะหลักการชั่วร้ายใน ตัวเองในที่สุด แม้จะยังไม่ปรากฏ ณ เวลาปัจจุบัน (เพราะมนุษย์ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าหลักการนั้นมี อยู่ในตน) และหวังว่ามนุษย์ผู้อื่นก็จะกระทำเช่นกัน มิฉะนั้นแล้ว คำว่าสิทธิคงจักไม่ถูกใช้โดย รัฐซึ่งเจตนาทำสงครามแก่กัน นอกเสียจากในความหมายเย้ยหยัน ดังที่เจ้าผู้ปกครองแคว้น ฝรั่งเศสโบราณพระองค์หนึ่งกล่าวว่า “ธรรมชาติให้อิทธิแก่ผู้แข็งแรงในการทำให้ผู้อื่นแอบ ปฏิบัติตาม” หนทางซึ่งรัฐใช้แสวงหาสิทธิย่อมเป็นไปได้ด้วยสงครามเท่านั้น เนื่องด้วยไม่มีศาล ยุติธรรมภายนอกใดๆ ให้นำความไปพิจารณาตัดสิน ทว่าสิทธินั้นไม่สามารถตัดสินได้ด้วยชัยชนะทางทหาร และสนธิสัญญาสันติภาพอาจยุติสงครามที่ดำเนินอยู่ แต่มิใช่สภาวะทั่วไปที่ สงครามพร้อมจะเกิดอยู่ตลอดและข้ออ้างสำหรับสงครามครั้งใหม่สามารถหาได้เสมอ ที่จริงแล้ว ก็มีอีกกล่าวได้ว่า สภาวะความสัมพันธ์เช่นนั้นมิชอบธรรมอย่างสิ้นเชิงได้ เพราะสภาวะนั้นยอมให้ แต่ละฝ่ายเป็นผู้พิพากษาความของตนเอง กระนั้น แม้สิทธิธรรมชาติจะยอมให้เราพูดได้ว่า มนุษย์ผู้อาศัยอยู่ในสภาวะไร้กฎเกณฑ์ควรจะละทิ้งสภาวะนั้น แต่สิทธิแห่งประเทศไม่ยอมให้เรา กล่าวในทำนองเดียวกันได้สำหรับรัฐ เพราะในฐานะรัฐ รัฐต่างๆ มีรัฐธรรมนูญภายในที่ขอบด้วย กฎหมายอยู่แล้ว จึงพ้นจากสิทธิใช้กำลังบังคับโดยผู้อื่นเพื่อให้อำนาจกับรัฐธรรมนูญแห่งกฎหมายที่ ใหญ่กว่าโดยเป็นไปตามแนวคิดเรื่องสิทธิของรัฐเหล่านี้ ในทางตรงกันข้าม เหตุผลในฐานะพลัง ทางศีลธรรมอันมีอำนาจนิติบัญญัติสูงสุดประนามสงครามในฐานะเครื่องชีวิตสิทธิอย่างมีต้อง สงสัย และกำหนดให้สันติภาพเป็นหน้าที่เร่งด่วน ทว่าสันติภาพมิอาจสถาปนาขึ้นหรือมั่นคง ปลอดภัยอยู่ได้โดยปราศจากข้อตกลงทั่วไประหว่างประเทศ ดังนั้นสันนิบาตแบบเฉพาะอย่าง หนึ่ง ซึ่งเราอาจเรียกว่า สันติสหพันธ์ (*foedus pacificum*) จึงจำเป็นต้องมีขึ้น สิ่งนี้จะแตกต่าง จาก สนธิสัญญาสันติภาพ (*pactum pacis*) ตรงที่ประการหลังนั้นยุติสงครามครั้งเดียว ขณะที่ ประการแรกนั้นมุ่งยุติสงครามทั้งปวงตลอดกาล สหพันธ์เช่นนี้มีประสงค์จะได้มาซึ่งอำนาจใดๆ อย่างรัฐ เพียงแต่มุ่งพิทักษ์คุ้มครองเสรีภาพของแต่ละรัฐสมาชิกเองและของรัฐอื่นซึ่งเข้า สมาพันธ์กัน แต่มิได้หมายความว่ารัฐเหล่านี้ต้องยอมจำนนต่อกฎหมายสาธารณะและอำนาจใน การใช้กำลังซึ่งบังคับใช้กฎหมายนั้นดังเช่นมนุษย์ในสภาวะธรรมชาติ เราสามารถแสดงให้เห็น ได้ว่าความคิดเรื่องสหพันธ์รัฐนิยม ซึ่งจะค่อยขยายไปช้าๆ จนโอบล้อมรวมรัฐทั้งหมดเข้ามา และนำไปสู่สันติภาพถาวรนั้นปฏิบัติได้จริงและมีความเป็นจริงที่เป็นภาวีสัย และหากโชคดีมี ประเทศที่มีอำนาจและเกิดแสงสว่างทางภูมิปัญญาแล้วประเทศหนึ่งสามารถก่อตั้งสาธารณรัฐได้ (ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมีแนวโน้มจะแสวงหาสันติภาพถาวร) ก็จะเป็นจุดศูนย์รวมสำหรับการ รวมตัวเข้าเป็นสหพันธ์ระหว่างรัฐอื่นๆ รัฐเหล่านี้จะเข้าร่วมกับรัฐแรก จึงเป็นการให้หลักประกัน แก่เสรีภาพของแต่ละรัฐตามแนวคิดสิทธิสากล และทั้งหมดก็จะค่อยๆ ขยายออกไปทีละเล็กทีละ น้อยด้วยกลุ่มพันธมิตรสหพันธ์เช่นนี้หลายๆ กลุ่ม

เป็นที่เข้าใจได้หากชนกลุ่มหนึ่งพูดว่า “ต่อไปจักไม่มีสงครามระหว่างพวกเรา เพราะเราจะรวมตัวกันเข้าเป็นรัฐ และแต่งตั้งอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการสูงสุดเพื่อแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีการอันสันติสำหรับพวกเรา” แต่หากรัฐกล่าวว่า “ต่อไปจักไม่มีสงครามระหว่างข้าพเจ้ากับรัฐอื่น แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ยอมรับอำนาจนิติบัญญัติสูงสุดใดๆ ที่ให้หลักประกันแก่สิทธิของข้าพเจ้าและสิทธิของผู้ซึ่งข้าพเจ้าต้องให้หลักประกันตอบแทน” จะไม่สามารถเป็นที่เข้าใจได้เลยว่ามีเหตุผลอันใดให้ข้าพเจ้ามั่นใจในสิทธิของตนได้ นอกเสียจากข้าพเจ้าจะสามารถพึ่งพาบางสิ่งที่มาทดแทนสหภาพแห่งสังคมการเมืองได้ กล่าวคือ สหพันธ์อิสระ หากแนวคิดเรื่องสิทธิสากลจะมีความหมายใดๆ ได้แล้ว เหตุผลก็จักต้องให้เกิดสหพันธ์เช่นนี้ขึ้นควบคู่กัน

แนวคิดเรื่องสิทธิสากลจะไร้ความหมายหากถูกตีความว่าเป็นสิทธิในการทำสงคราม เพราะนั่นจะทำให้สิทธิสากลเป็นสิทธิในการตัดสินใจว่าสิ่งใดชอบด้วยกฎหมาย มิใช่ด้วยวิถีของกฎหมายภายนอกที่มีความเป็นจริงเป็นสากล แต่ด้วยหลักการฝ่ายเดียวหนุ่่นโดยกำลังทางกายภาพ นอกจากนี้ ยังนำไปตีความได้อีกว่าเป็นเรื่องชอบธรรมอย่างที่สุดแล้ว สำหรับมนุษย์ผู้มีทัศนะเช่นนี้ที่จะทำลายกันและกันจนบรรลุถึงสันติภาพถาวรในป่าช้าอันไพศาลที่ซึ่งความหวาดกลัวต่อกำลังรุนแรงและผู้ก่อความหวาดกลัวนั้นถูกฝังไปด้วยกัน มีหนทางอันมีเหตุผลเพียงทางเดียวที่รัฐซึ่งอยู่ร่วมกันกับรัฐอื่นจะหลุดพ้นจากสภาพไร้กฎหมายอันเป็นสภาวะสงครามอย่างแท้จริงได้ เช่นเดียวกับปัจเจกมนุษย์ รัฐต้องละทิ้งเสรีภาพอันป่าเถื่อนและไร้กฎหมายที่ปรับตนเข้ากับกฎหมายใช้กำลังบังคับสาธารณะ แล้วจึงก่อตั้งรัฐสากล (*civitas gentium*) ซึ่งจักขยายเติบโตใหญ่ไปจนกระทั่งรวมเอาประชาชนทุกคนบนโลกไว้ แต่เนื่องจากสิ่งนี้มีใช้เจตจำนงของประเทศตามแนวคิดปัจจุบันเรื่องสิทธิสากลของประเทศเหล่านี้ (นั่นคือ พวกเขาปฏิเสธ ในทางสมมุติฐาน สิ่งที่เป็นจริง ในทางทฤษฎี) ความคิดสร้างสรรค์เรื่องสาธารณรัฐโลกจึงมีอาจไปถึงได้ แต่หากจะมีให้ความคิดเรื่องรัฐสากลสูญเปล่าไปเสียทั้งหมด สิ่งดีที่สุดในที่กระทำได้คือหาสิ่งทดแทนซึ่งด้อยกว่าในรูปของสหพันธ์ที่ยั่งยืนและค่อยๆ แผ่ขยายออกไปซึ่งมีแนวโน้มจะป้องกันสงครามได้ ทางเลือกประการหลังนี้อาจช่วยตรวจสอบกระแสความโน้มเอียงของมนุษย์ที่จะฝ่าฝืนกฎหมายและเป็นปฏิปักษ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แม้ความเสี่ยงที่สงครามจะปะทุขึ้นใหม่จะมีอยู่เสมอก็ตาม ดังคำกล่าว ความบ้าคลั่งเกรี้ยวกราดที่ถูกมัดมือไฟล์หลังไว้ด้วยเงื่อนทองเหลือง นักร้อย นักรบอาวุธหน้าสะพรั่งกลัว ร้องคำรามเลือดกบปาก (เวอร์จิล).^{*vi}

* เมื่อสิ้นสุดสงครามและตกลงสนธิสัญญาสันติภาพได้ เป็นการสมควรที่ประชาชนจะนัดหมายวันสำหรับการไถ่โทษภายหลังเทศกาลขอบคุณพระเจ้า สวรรค์จะได้รับการวิงวอนในนามของรัฐให้อภัยแก่เผ่าพันธุ์มนุษย์สำหรับบาปหนักซึ่งมนุษย์ยังคงมีความผิด เนื่องจากมนุษย์มิยอมปรับตนเข้ากับรัฐธรรมนูญที่ชอบด้วยกฎหมายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยภาคภูมิใจกับเอกราชตน แต่ละรัฐพึงใจจะใช้วิธีป่าเถื่อนอย่างสงคราม แม้สงครามจะสามารถก่อให้เกิดการตัดสินใจที่พึงปรารถนาเกี่ยวกับสิทธิของบางรัฐได้ การขอบคุณพระเจ้าสำหรับชัยชนะแต่ละคราวระหว่างสงคราม เพลงที่สวดสรรเสริญ (แบบยิวโบราณ) แก่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าแทบมิได้ต่างอย่างชัดเจนจากแนวคิดศีลธรรมของบิดาแห่งมนุษยชาติ ด้วยนอกจากจะมีใส่ใจต่อวิถีที่ประเทศต่างๆ เรียกเรื่องสิทธิที่ต่างมีร่วมกัน (ซึ่งนำเสียใจอย่างที่เป็น) แต่คนเหล่านี้ยินดีโดยแท้ที่ได้ทำลายล้างมนุษย์มากมายและความสุขของมนุษย์เหล่านั้น

มาตราอันเป็นสาระสมบูรณ์ของสันติภาพถาวรประการที่สาม:
สิทธิจักรวาลพึงจำกัดอยู่เพียงแต่เงื่อนไขของความโอบอ้อมอารีสากล

เช่นเดียวกับมาตราก่อนหน้านี้ ณ ที่นี้เราพูดถึงสิทธิ มิใช่การทำบุญสุนทาน ในบริบทนี้ความโอบอ้อมอารีหมายความว่าความถึงสิทธิของคนแปลกหน้าที่จะไม่ถูกปฏิบัติด้วยความเป็นปรปักษ์เมื่อไปถึงยังอาณาเขตของผู้อื่น อันที่จริงแล้ว การขับไล่คนแปลกหน้าไปสามารถกระทำได้ หากว่ากระทำโดยมิทำให้เขาถึงแก่ชีวิต แต่คนแปลกหน้าผู้นั้นจักต้องมีถูกปฏิบัติด้วยความเป็นศัตรู ตราบเท่าที่เขาประพฤติกรรมในทางสันติในสถานที่ซึ่งเขาบังเอิญไปปรากฏอยู่ แต่คนแปลกหน้าไม่สามารถอ้างสิทธิแห่งอาคันตุกะที่จะได้รับการต้อนรับขับสู้ได้ การทำเช่นนั้นจำเป็นต้องมีข้อตกลงมิตรภาพพิเศษซึ่งเขาอาจมาเป็นสมาชิกของครัวเรือนท้องถิ่นได้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ผู้มาเยือนสามารถอ้างได้เพียงสิทธิผ่านใช้ประโยชน์ เพราะมนุษย์ทั้งหลายต่างมีสิทธิที่จะปรากฏตนในสังคมของผู้อื่น เนื่องด้วยสิทธิในการครอบครองพื้นผิวโลกร่วมกันเป็นสมบัติสาธารณะ และเพราะว่าดาวเคราะห์โลกก็คือลูกโลกสัณฐานกลม มนุษย์จึงไม่สามารถกระจายกันไปทั่วพื้นที่อันไม่จำกัดได้ แต่ต้องทนอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น นับแต่เดิมแล้ว ไม่มีใครมีสิทธิมากกว่าใครในการครอบครองส่วนใดส่วนหนึ่งของโลก ชุมชนมนุษย์นั้นถูกแบ่งแยกด้วยบริเวณที่ไม่สามารถอยู่อาศัยได้ของพื้นผิวโลก เช่น มหาสมุทรและทะเลทราย แม้กระนั้นก็ตาม เรือและอูฐ (เรือแห่งทะเลทราย) ก็ทำให้การไปมาหาสู่กันกับเพื่อนมนุษย์เป็นไปได้ผ่านเส้นทางอันไม่มีเจ้าของนี้ และทำให้มนุษย์ใช้สิทธิในพื้นที่ผิวโลกซึ่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ถือร่วมกันเป็นเครื่องมือเพื่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้ พฤติกรรมอันไม่เป็นมิตรของผู้อยู่อาศัยตามชายฝั่งทะเล (เช่น ชายฝั่งบาร์บารี) ที่ปล้นสะดมเรือในทะเลติดกับชายฝั่ง หรือนำชาวเรือที่มาขึ้นบกไปเป็นทาส หรือพฤติกรรมของผู้อาศัยอยู่ในทะเลทราย (ดังเช่น ชาวอาหรับเบดูอิน) ที่ถือเอาการอยู่ใกล้เคียงกับเผ่าเร่ร่อนอื่นๆ เป็นเหตุอ้างความชอบธรรมในการเข้าปล้นเผ่าเหล่านั้น ล้วนตรงข้ามกับสิทธิธรรมชาติ แต่สิทธิธรรมชาติในเรื่องความโอบอ้อมอารีหรือสิทธิของคนแปลกหน้านี้ มิขยายเกินไปกว่าเงื่อนไขสภาวะที่คนแปลกหน้าสามารถพยายามสร้างความสัมพันธ์กับผู้อาศัยท้องถิ่นได้ ด้วยหนทางนี้ทวีปซึ่งห่างไกลจากกันและกันจึงสามารถมีความสัมพันธ์อันสันติต่อกันได้ ซึ่งในที่สุดอาจถูกควบคุมด้วยกฎหมายสาธารณะ ทำให้เผ่าพันธุ์มนุษย์เข้าใกล้รัฐธรรมนูญจักรวาลเข้าไปถึงขั้นเรื่อยๆ

หากเราเทียบวัตถุประสงค์สุดท้ายนี้กับความประพัตอันไม่เป็นมิตรของรัฐอารยะแห่งทวีปเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐพาดินชยนิคมแล้ว ความอยู่ดีธรรมที่แสดงออกในการเยี่ยมเยือนต่างประเทศและคนต่างชาติ (ซึ่งสำหรับรัฐเหล่านี้ เป็นสิ่งเดียวกับการพิชิตประเทศเหล่านั้น) ก็ดูจะใหญ่โตจนน่าสะพรึงกลัว อะเมรिका ประเทศนี้โคร หมู่เกาะเครื่องเทศ แผลมอ์ฟริกาใต้ และที่อื่นๆ ณ เวลาที่ค้นพบ ต่างถูกมองว่าเป็นดินแดนไม่มีเจ้าของ เพราะถือว่าผู้อาศัยท้องถิ่นไม่มี ความหมายอันใด ในอินเดียนตะวันออก (อินดูสถาน) กองทัพต่างชาติถูกนำเข้าไปภายใต้ข้ออ้าง

ว่าเป็นเพียงการตั้งสถานีการค้า สิ่งนี้นำไปสู่การกดขี่ชนพื้นเมือง การยุยงรัฐต่างๆ ในอินเดีย จนเกิดสงครามอย่างกว้างขวาง ความมอดอยาก การกบฏจลาจล การทรยศ และความชั่วร้ายทั้งหลายประดามีอันจะก่อความเจ็บปวดทรมานให้กับมนุษยชาติ

จีน* และญี่ปุ่น (นิปปอน) ซึ่งเคยประสบกับผู้มาเยือนเช่นนั้นแล้ว วางข้อจำกัดกับอาคันตุกะเหล่านั้นอย่างชาญฉลาด จีนอนุญาตให้มีการติดต่อกับดินแดนของตน แต่มิใช่การเข้ามาในดินแดน ขณะที่ญี่ปุ่นยอมติดต่อกับชาวยุโรปเพียงชาติเดียว คือ ชาวฮอลันดา ซึ่งถึงกระนั้นก็ถูกแยกออกจากชุมชนพื้นเมืองราวกับนักโทษ สิ่งทีเลวร้ายที่สุด (หรือดีที่สุดในมุมมองการตัดสินใจทางศีลธรรม) เกี่ยวกับทั้งหมดนี้ คือ รัฐพาณิชย์นิยมเหล่านั้นไม่แม้แต่จะได้ประโยชน์จากการใช้กำลังรุนแรง เพราะบริษัทการค้าทั้งหลายต่างกำลังจะล่มสลาย หมูเกาะ

* หากเราต้องการเรียกจักรวรรดิยิ่งใหญ่นี้ด้วยชื่อที่เขาใช้เรียกตนเอง (นั่นคือ ไชนา มิใช่ ไชนา หรือชื่ออื่นที่คล้ายกัน) เราเพียงแต่ต้องดูหนังสือ *อัลฟาเบทุม ทิเบตานุมาของจอร์จ*¹¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมายเหตุบี ตามข้อมูลจากศาสตราจารย์ฟิชเชอร์¹² แห่งปีเตอร์สเบิร์ก จักรวรรดิจีนมิได้มีชื่อเฉพาะที่ใช้เรียกตนเอง ชื่อที่ใช้กันบ่อยที่สุดยังคงเป็น *ซิน* ซึ่งหมายความว่าทอง (อย่างไรก็ดีชาวทิเบตเรียกทองว่า *เซอ*) ซึ่งช่วยอธิบายว่าเหตุใดจักรพรรดิจึงได้รับขนานนามว่ากระษัตริย์แห่งทองคำ (หรือจักรพรรดิแห่งแผ่นดินอันอุดมที่สุดในโลก) เป็นที่แน่ชัดว่าคำนี้ออกเสียงว่า *ซิน* ในดินแดนจีนเอง แต่ออกเสียงว่า *คิน* โดยนักสอนศาสนาชาวอิตาลีเช่น ผู้มิสามารถออกเสียงจากลำคอได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าสิ่งที่ชาวโรมันเรียกว่าดินแดนของประชาชนแห่งเซอ นั้นที่จริงก็คือจีน และผ้าไหมก็ถูกนำมาจากจีนสู่ยุโรปผ่านทิเบตใหญ่ (อาจข้ามมาทางทิเบตน้อย บุคารา¹³ และเปอร์เซีย) นี่นำไปสู่การคาดเดาต่างๆ นานาถึงยุคในประวัติศาสตร์ของรัฐพิเศษนี้ว่าอาจเทียบได้กับอินดัสถาน รวมถึงคาดเดาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับทิเบตและญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ชื่อ “ไชนา” หรือ “ไจนา” ซึ่งคิดกันว่าประเทศเพื่อนบ้านใช้เรียกจีนก็ได้ช่วยอะไร

บางทีชุมชนโบราณอันคลุมเครือซึ่งอยู่ระหว่างยุโรปและทิเบตอาจอธิบายได้ด้วยสิ่งที่เฮไซคิอุส¹⁴ บันทึกไว้เกี่ยวกับเสียงร่ำว่า *กองซ์ ออมแพกซ์* ของพระกรีกในปริศนาแห่งอิลูซิซ (ดูเปรียบเทียบ *Journey of the Younger Anacharsis* ส่วนที่ 5 หน้า 447) หากดูตาม *อัลฟาเบทุม ทิเบตานุมาของจอร์จ* แล้ว คำว่า *กงเซียว* แปลว่าพระเจ้าและเหมือนกับ *กองซ์* อย่างชัดเจน ขณะที่ *พาซิว* ซึ่งชาวกรีกอาจออกเสียงเป็น *แพกซ์* ได้ง่าย หมายถึง *ผู้ประกาศใช้กฎหมาย*¹⁵ หรือพระเจ้าซึ่งแผ่ชานไปในธรรมชาติทั้งหมด (ซึ่งเรียกว่า *เซนเครซ* ได้ด้วย) แต่คำว่า *อม* ซึ่งลาครอส¹⁶ แปลว่า *ศักดิ์สิทธิ์*¹⁷ แทนหมายความเป็นอื่นไปไม่ได้เลยนอกจาก *อัมเอิบปีติ* หากใช้กับพระเจ้า เมื่อพี ฟรานซิสโก ออราซิโอ¹⁸ ถ้ามลมาทิเบตว่ามีความนึกคิดเกี่ยวกับพระเจ้า (*กงเซียว*) อย่างไร ก็มักได้รับคำตอบว่า “พระเจ้าคือชุมชนของผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย” นั่นคือ ชุมชนของวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งในที่สุดกลับไปรวมกับพระเจ้าผ่านการเกิดใหม่เป็นลามะหลังจากอพยพหลายครั้งผ่านกายประเภทต่างๆ แลจึงแปรเปลี่ยนเป็นตัวตนที่ควรแก่การเคารพบูชา – หน้า 233) ดังนั้นชื่อปริศนา *กองซ์ ออมแพกซ์* อาจหมายถึงองค์สูงสุดอันศักดิ์สิทธิ์ (กองซ์) สถิตย์ ณ สรวงสวรรค์ (*อม*) และมีปัญญาอันแจ่ม (*แพกซ์*) ผู้แผ่ชานไปทั่วโลก หรือก็คือ ตัวตนของธรรมชาติ ดังเช่นที่ใช้ในตำนานกรีก คำ *กองซ์ ออมแพกซ์* อาจแสดงถึงการถือพระเจ้าองค์เดียวแก่นักบวชที่รำเรียนเรื่องปริศนาอิลูซิซและระบบลึกลับ¹⁹ ในฐานะที่ต่างจากการถือพระเจ้าหลายองค์ของมวลชนทั่วไปที่มีได้เข้าถึงความรู้สึกกลับ แม้จะมีกลิ่นอายของการไม่นับถือพระเจ้าสำหรับพี ออราซิโอก็ตาม การตรึงตรองของเราข้างต้นน่าจะช่วยอธิบายว่าชื่อลึกลับนี้มาจากทิเบตถึงกรีกได้อย่างไร ในทางกลับกัน อิทธิพลนี้ทำให้ดูเหมือนว่าอาจเป็นไปได้ว่ายุรปยุคแรกๆ ติดต่อกับจีนผ่านทิเบต บางทีอาจก่อกวนติดต่อกับอินเดียเสียด้วยซ้ำ

น้ำตาล ที่มันของระบบทาสอันโหดร้ายและหมายประโยชน์อย่างที่สุดมิได้ก่อให้เกิดผลกำไรที่แท้จริงแม้แต่น้อย แต่ถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางอ้อม (ซึ่งมิได้นำสรรเสริญไปเสียทั้งหมด) เพียงเพื่อฝึกฝนทหารเรือสำหรับเรือรบอันเป็นการสนับสนุนการทำสงครามในยุโรป และทั้งหมดนี้ก็ เป็นผลงานของมหาอำนาจผู้ก่อความวุ่นวายไม่สิ้นสุดเพราะความเชื่อความศรัทธาของตน และปรารถนาจะได้รับพิจารณาเป็นผู้ศรัทธาที่พระเจ้าเลือกอุปถัมภ์ขณะที่ตนนั้นหากินกับดอกผลของความไร้ศีลธรรม

และแล้ว หมู่ชนทั้งหลายของโลกก็ได้เข้าสู่ชุมชนสากลในระดับต่างๆ กัน ซึ่งชุมชนนั้น ได้พัฒนาจนถึงจุดซึ่งการละเมิดสิทธิ ณ ที่แห่งหนึ่งของโลกเป็นที่รู้สึกไปทุกหนทุกแห่ง ดังนั้น ความคิดเรื่องสิทธิจักรวาลจึงมิใช่ความเพ้อฝันหรือสิ่งเกินกำลัง แต่เป็นส่วนเสริมที่จำเป็นต่อกฎเกณฑ์สิทธิทางการเมืองและสิทธิระหว่างประเทศที่มีเป็นลายลักษณ์อักษร และแปรเปลี่ยนกฎเกณฑ์เรื่องสิทธิเหล่านี้เป็นสิทธิสากลของมนุษยชาติ ภายใต้เงื่อนไขที่เท่านั้นที่เราจะสามารถโอ้อวดได้ว่าเรากำลังมุ่งหน้าไปสู่สันติภาพถาวรอย่างมิหุดยัง

ส่วนเพิ่มเติมส่วนที่หนึ่ง: ว่าด้วยหลักประกันแห่งสันติภาพถาวร

สันติภาพถาวรได้รับการประกันโดยอำนาจที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าธรรมชาตินางผู้เป็นยอดนักประดิษฐ์นั่นเอง (*natura daedala rerum*) กลไกกระบวนการของธรรมชาตินั้นแสดงอย่างชัดแจ้งถึงแผนอันมีวัตถุประสงค์สร้างความปรองดองให้เกิดในหมู่มนุษย์ แม้จะขัดต่อเจตจำนงของมนุษย์ และที่จริงก็โดยอาศัยความขัดแย้งกันของมนุษย์นั่นเอง แผนการนี้ หากเรามองว่าเป็นสาเหตุผลักดันซึ่งกฎเกณฑ์ดำเนินการมิเป็นที่เข้าใจแก่เรา ก็เรียกว่า *ไซคอะตา* แต่หากเราพิจารณาหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ภายใต้พัฒนาการของโลก ซึ่งแผนนี้ดูประหนึ่งเป็นความชาญฉลาดที่ซ่อนไว้ของตัวการที่สูงส่งกว่า และชี้ทางไปสู่เป้าหมายอันเป็นภาวีสัยของเผ่าพันธุ์มนุษย์ และกำหนดวิวัฒนาการโลกไว้ล่วงหน้าแล้ว เราเรียกสิ่งนี้ว่า *ลิติตพระเจ้า** เราสามารถสังเกต

* ในกลไกของธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ (ในฐานะตัวตนที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัส) เป็นส่วนหนึ่งนั้น มีรูปแบบพื้นฐานที่ชัดเจนซึ่งการมีอยู่ของมนุษย์ต้องพึ่งพา รูปแบบนี้มีที่เข้าใจแก่เราเมื่อเราคิดว่ารูปแบบนี้มาจากผู้สร้างสากลซึ่งกำหนดรูปแบบไว้ล่วงหน้าแล้ว เราเรียกสิ่งนี้ว่า *ลิติตพระเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์* ซึ่งเป็นอิทธิพลที่กำหนดการณ์ต่างๆไว้ล่วงหน้า ยิ่งกว่านั้นเรานิยามสิ่งนี้เป็น *ลิติตพระเจ้าดั้งเดิม* ด้วยว่าสิ่งนี้มีผลนับแต่ยุคแรกสุดเป็นต้นมา (ทันทีที่พระองค์สั่งการ พวกเขาเชื่อฟังดำเนินการโดยมิบกพร่อง²⁰ - ออกัสติน) ด้วยเหตุที่สิ่งนี้ทำให้วิถีของธรรมชาติดำรงอยู่ได้ตามกฎเกณฑ์สากลอันมีวัตถุประสงค์ เราเรียกสิ่งนี้ว่า *ลิติตปกครองของพระเจ้า* (*providentia gubernatrix*) หากสิ่งนี้บรรลุถึงเป้าหมายบางประการซึ่งมนุษย์มีอาจคาดได้ล่วงหน้าและการมีอยู่ของสิ่งนี้จะได้เพียงจากผลลัพธ์เท่านั้น ก็เรียกว่า *ลิติตชี้้นำของพระเจ้า* (*providentia directrix*) ท้ายที่สุด หากเราเห็นว่าเหตุการณ์เฉพาะแต่ละเหตุการณ์เป็นไปด้วยพระประสงค์ของพระเจ้า เราจักมีกล่าวถึงลิติตพระเจ้าอีกต่อไปแต่จักพูดถึง *การจัดการพิเศษ* (*direction extraordinaria*) แต่ เป็นการอวดดีอันโง่เขลาสำหรับมนุษย์ที่จะอ้างว่าสามารถตระหนักรู้ได้ถึงสิ่งต่างๆ เช่นนั้น เพราะนั้นย่อมหมายความว่าปาฏิหาริย์ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้จะมีได้อธิบายชี้ชัดว่าเหตุการณ์นั้นๆ เป็นปาฏิหาริย์อัศจรรย์ก็ตาม เนื่องจากแม้จะพึง

ถึงตัวกระทำเช่นนั้นได้จริงในแผนการของธรรมชาติ และเราก็สามารถอนุมานถึงการมีอยู่ของตัวกระทำนั้นจากกฎของธรรมชาติได้เช่นกัน แต่เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกับวัตถุประสงค์สูงสุดของสิ่งต่างๆ ทั้งหลาย เราสามารถและจำต้องช่วยเติมเต็มด้วยจินตนาการเพื่อจะคิดถึงความเป็นไปได้ของตัวกระทำนี้โดยการเทียบเคียงกับแผนการของมนุษย์ ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกับเป้าหมายของมันซึ่งเหตุผลได้แนะนำแก่เรา

ดูเครื่องครัดศรัทธาและถ่อมตนอย่างไร ก็ยังเป็นการไร้สาระและคิดไปเองสำหรับใครก็ตามที่จะสรุปจากเหตุการณ์ครั้งเดียวว่าต้นเหตุซึ่งก่อให้เกิดผลนั้นเป็นไปด้วยหลักการพิเศษ หรือว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเป้าหมายในตัวเอง มิใช่เพียงผลทางกลไกอันเกิดขึ้นเป็นธรรมดาจากเป้าหมายอื่นซึ่งมีเป็นที่ล่วงรู้แก่เราโดยสิ้นเชิง ในทำนองเดียวกัน เป็นเรื่องผิดและขัดแย้งในตัวเองที่จะแบ่งประเภทลิขิตพระเจ้าตามแบบวัตถุอย่างโลกมนุษย์ (*materialiter*) โดยแบ่งออกเป็นหมวดทั่วไปและหมวดย่อย ดังที่เกิดกับแนวความเชื่อที่ว่าลิขิตพระเจ้าทรงดูแลปกป้องสิ่งมีชีวิตเผ่าพันธุ์ต่างๆ แต่ก็เปิดช่องให้ดูแลแต่ละปัจเจกด้วย เพราะประเด็นทั้งหมดของการกล่าววาลิขิตพระเจ้าใช้ได้กับส่วนรวมก็คือมีความมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกละเว้นจากลิขิตพระเจ้า อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทเช่นนี้ อาจเป็นด้วยตั้งใจจะชี้ว่าพระประสงค์ของพระเจ้านั้นแสดงออกมาด้วยวิธีต่างๆ กัน (*formaliter*) อาจเป็นไปอย่างธรรมดา (เช่น การดับและฟื้นประจำปีของธรรมชาติผ่านการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล) หรืออย่างไม่ธรรมดา (เช่น การขนส่งไม้โดยกระแสน้ำในมหาสมุทรสู่ชายฝั่งอาร์กติกซึ่งต้นไม้ไม่สามารถเติบโตได้ อันเป็นการจัดหาไม้แก่ผู้อยู่อาศัยท้องถิ่น ผู้จะดำรงชีพมิได้หากปราศจากไม้พวกนี้) ในกรณีหลัง แม้เราจะสามารถอธิบายสาเหตุเชิงกายภาพและกลไกของปรากฏการณ์นี้ได้ (อาทิ ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าฝั่งแม่น้ำในดินแดนที่อบอุ่นถูกปกคลุมด้วยผืนป่า ทำให้ต้นไม้อาจตกลงไปในแม่น้ำและถูกพัดพาไปไกลจากถิ่นกำเนิดโดยกระแสน้ำ เช่น กระแสน้ำอุ่นในมหาสมุทรแอตแลนติก) แต่ในอีกด้านหนึ่ง เราก็ต้องไม่มองข้ามอันตวิทยา ซึ่งบ่งถึงสายตายาวไกลของตัวการอันหลักแหลมที่ควบคุมธรรมชาติ ทว่าแนวคิดที่แพร่หลายในโลกวิชาการเรื่อง*การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ (concursum)* ของพระเจ้าในผลลัพธ์ที่สัมผัสได้ด้วยโลกแห่งประสาทการรับรู้ นั้นฟุ่มเฟือยไม่มีสาระ เหตุผลประการแรก เพราะเป็นการขัดแย้งในตัวเองที่พยายามควบคุมสิ่งที่ต่างกันไว้ด้วยกัน (การเทียบมึงเหียนสัตว์เทพนิยายกริฟฟินกับม้าไว้ด้วยกัน)²¹ และแสดงนัยว่าองค์ซึ่งเป็นเหตุอันสมบูรณ์ของพัฒนาการโลกยังต้องเสริมลิขิตซึ่งทรงกำหนดไว้ล่วงหน้าเองในระหว่างความเป็นไปของโลก (ซึ่งนั้นย่อมหมายความว่าลิขิตพระองค์มีเพียงพอแต่แรก) เช่น เป็นเรื่องน่าขันหากกล่าวว่า ถัดจากพระเจ้า หมอทำหน้าที่เป็นดังผู้ช่วยในการรักษาคนเจ็บป่วย เทียบได้กับคำกล่าว *เหตุเพียงประการเดียวมีเพียงพอ*²² พระเจ้าเป็นผู้สร้างหมอและยารักษาโรคทั้งหลายของหมอ ฉะนั้นผลที่เกิดจึงควรนับว่าเป็นเพราะพระองค์*แต่ผู้เดียว* หากเราจะพาดพิงไปยังเหตุดั้งเดิมสูงสุดซึ่งตามทฤษฎีแล้วอยู่เหนือความรู้ความเข้าใจของเรา หรืออีกทางหนึ่ง ผลลัพธ์อาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะ*หมอแต่ผู้เดียว* トラบเท่าที่เราจัดเหตุการณ์ที่กำลังเป็นประเด็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบแห่งธรรมชาติและอธิบายได้ด้วยชุดสาเหตุและผลลัพธ์ของเหตุการณ์ทางโลก *ประการที่สอง* หากเรายอมรับทัศนะเช่นนั้น เราก็จักสูญเสียหลักการที่แน่นอนทั้งปวงซึ่งเราอาจใช้ตัดสินผลลัพธ์ได้ไป อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่อง*ความร่วมมือ*ของพระเจ้านั้นเป็นที่ยอมรับได้อย่างสมบูรณ์ และที่จริงแล้ว จำเป็นในแง่ศีลธรรมและการปฏิบัติ ซึ่งอ้างอิงถึงโลกเหนือการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสโดยเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น เราอาจกล่าวว่าเรามีความหุตุมุ่งสู่ความดีงามเพราะเราเชื่อว่าพระเจ้าจะชดเชยต่อความพร่องคุณธรรมของเราตราบใดที่ทัศนะของเราบริสุทธิ์ แม้โดยวิธีการที่เราอาจจะเข้าใจ อย่างไรก็ตาม ชัดเจนในตัวเองว่าบุคคลสมควรใช้ชุดเหตุผลเช่นนั้นเพื่ออธิบายการกระทำดี ซึ่งเป็นเหตุการณ์ทางโลก เพราะนั้นย่อมเป็นการสันนิษฐานความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับโลกเหนือการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส อันเป็นการไร้สาระที่เราจะอ้างเช่นนั้น

โดยตรง (คือ เป้าหมายแห่งศีลธรรม) สามารถนึกถึงได้ในฐานะความคิดเท่านั้น กระนั้นก็ตาม แม้ความคิดนี้ที่จริงแล้วจะเกินเอื้อมในทางทฤษฎี แต่ก็มีฐานะเป็นกฎเกณฑ์หลักความเชื่อและมีพื้นฐานที่เป็นจริงอย่างยิ่งในทางปฏิบัติ ดังเช่นแนวคิดเรื่องสันติภาพถาวร อันทำให้การส่งเสริมสันติภาพถาวรเป็นหน้าที่ของเราโดยการชักจูงไปรษณชาติดังอธิบายไว้ข้างต้นเป็นเครื่องมือ แต่ในบริบทเช่นนี้ ซึ่งเราพิจารณาเฉพาะทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียว มิใช่ศาสนา เราควรตระหนักไว้ด้วยว่าจะเป็นการสอดคล้องกับขีดจำกัดของเหตุผลของมนุษย์มากกว่าที่จะพูดถึงธรรมชาติ แทนที่จะพูดถึงลิขิตพระเจ้า เพราะการใช้เหตุผลในเรื่องความสัมพันธ์แบบสาเหตุและผลลัพธ์ แล้ว ต้องอยู่ภายในขอบเขตของประสบการณ์ที่เป็นไปได้เท่านั้น ความอ่อนน้อมถ่อมตนห้ามมิให้เรากล่าวถึงลิขิตพระเจ้าในฐานะบางสิ่งที่เราตระหนักรู้ได้ เพราะนั่นเท่ากับเป็นการตีปีกของอิคารัสและอ้างว่าสามารถเข้าถึงปริศนาของเจตนาแห่งลิขิตพระเจ้าอันมีอาจล่งรู้ยังถึงได้

แต่ก่อนที่เราจะนิยามหลักประกันนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เราต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ซึ่งธรรมชาตินำตัวผู้แสดงในฉากน่าตื่นตาตื่นใจอันยิ่งใหญ่ของนางไปวางเอาไว้เสียก่อน เพราะสถานการณ์นี้เองที่ท้ายที่สุดก็เรียกร้องการรับประกันสันติภาพ จากนั้นเราจึงอาจตั้งคำถามต่อไปว่าหลักประกันนั้นมอบให้มาในลักษณะใด

การจัดการเฉพาะกาลของธรรมชาตินั้นเป็นดังนี้ ประการแรก ธรรมชาติดูแลให้แน่ใจว่ามนุษย์จักสามารถอยู่อาศัยได้ในพื้นที่ทุกหนแห่งที่มนุษย์ลงหลักปักฐาน ประการที่สอง ธรรมชาติผลักดันมนุษย์ไปทุกทิศทางโดยวิธีการแห่งสงคราม เพื่อที่เขาจะไปอยู่อาศัยแม้ในบริเวณที่ไม่เอื้ออำนวยแก่การอยู่อาศัยอย่างที่สุด และประการที่สาม ธรรมชาติบังคับมนุษย์ด้วยเครื่องมืออันเดียวกันเพื่อให้เข้าสู่ความสัมพันธ์ทางกฎหมายไม่มากก็น้อย เป็นเรื่องน่ามหัศจรรย์ในตัวเองที่ตะไคร่มอสยังเติบโตได้ในดินแดนรกร้างหนาวเย็นรอบ ๆ มหาสมุทรอาร์กติก กวางเรนเดียร์เอาชีวิตรอดได้จากภายใต้หิมะ และทำหน้าที่เป็นอาหารบำรุงหรือสัตว์ลากเลื่อนให้กับพวกออสเตียกหรือชามอยด ในทางเดียวกัน ทะเลทรายที่เต็มไปด้วยทรายและเกลือก็มีอูฐ ซึ่งดูราวกับว่าถูกสร้างขึ้นสำหรับการเดินทางข้ามทะเลทรายเพื่อที่ทะเลทรายเหล่านี้จะไม่ถูกทิ้งไว้โดยมิได้ใช้สอยประโยชน์ แต่หลักฐานของแผนการในธรรมชาติเผยตัวออกมาอย่างแจ่มชัดเสียยิ่งกว่าเมื่อเราได้ทราบว่ายักษ์ของมหาสมุทรอาร์กติกนั้นมิได้มีเพียงสัตว์มีขนอาศัยอยู่ แต่ยังมีแมวน้ำ สิงโตทะเลอลาสก์ และวาฬ ซึ่งให้เนื้อหนังเป็นอาหารและไขมันให้ความอบอุ่นแก่ผู้อาศัยท้องถิ่น ความใส่ใจของธรรมชาติปลุกเร้าความรู้สึกน่ายกย่องอย่างที่สุดในการพัดพาท่อนซุงไปสู่บริเวณเหล่านี้ซึ่งปราศจากต้นไม้โดยมิทราบแน่ชัดว่าไม้ซุงเหล่านี้มาจากแห่งไหน หากว่าคนท้องถิ่นไม่มีวัสดุนี้แล้ว ก็คงจักมิสามารถสร้างเรือ อาวุธ หรือที่อยู่อาศัยได้ และพวกเขาจักมีมากพอสำหรับทำสงครามกับสัตว์จึงทำให้อยู่ร่วมกันเองได้อย่างสันติ แต่ก็คงจักมิใช่อื่นใดเสีย นอกจากสงครามที่ผลักดันพวกเขาเข้ามายังดินแดนเหล่านี้ และเครื่องมือทำสงครามอย่างแรกในประวัติศาสตร์ทั้งหลายซึ่งมนุษย์เรียนรู้จะฝึกให้เชื่องในระหว่างการจัดกระจายไปตั้งถิ่นฐานในที่ต่างๆ ของโลกก็คือม้า ด้วยว่าช้างนั้นเป็นของยุคหลังถัดมาแห่งความหรรษาซึ่งเริ่มต้นเมื่อรัฐได้ก่อตั้งขึ้นแล้ว ทำนองเดียวกัน ทักษะการเพาะปลูกหญ้า

บางชนิดที่รู้จักกันว่า *ชัยพีช* อันธธรมชาติดั้งเดิมนั้นยังมีเป็นที่รู้จักสำหรับเรา ณ ปัจจุบัน แลการผลิตและปรับปรุงผลไม้หลากหลายพันธุ์โดยการย้ายปลูกและเพาะชำ (ในยุโรป อาจมีพีชเพียงสองสายพันธุ์เท่านั้นที่เกี่ยวข้อง คือ แอปเปิ้ลแคะและแพร์ป่า) ความเชี่ยวชาญเช่นนั้นอาจพัฒนาขึ้นได้ แต่เพียงในรัฐที่สถาปนาขึ้นแล้วซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินได้รับการรับรอง หลังจากมนุษย์เปลี่ยนผ่านจากวิถีชีวิตเกษตรกรรม ละทิ้งเสรีภาพอันปราศจากกฎเกณฑ์ที่เขามีในการดำรงชีพก่อนหน้า แบบนายพราน* ชาวประมง และคนเลี้ยงแกะ ถัดมา *เกลื้อและเหล็ก* ก็ถูกค้นพบ และอาจเป็นของซื้อขายอย่างแรกระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการทุกหนทุกแห่ง ตามหนทางนี้ ประเทศเข้าสู่ความสัมพันธ์อันสันติต่อกันก่อน แล้วจึงบรรลุความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนแห่งผลประโยชน์ และความสัมพันธ์สันติ แม้แต่กับสหายที่อยู่ห่างไกลที่สุด

ในการดูให้แน่ใจว่ามนุษย์จะสามารถอยู่ได้ทุกแห่งบนโลก ในเวลาเดียวกัน ธรรมชาติก็มุ่งมันเอาตามอำเภอใจตนว่ามนุษย์ควรอยู่ทุกหนทุกแห่ง แม้จะขัดกับความปรารถนาของมนุษย์เองก็ตาม และพันธะนี้ ก็มีได้ตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องหน้าที่ซึ่งอาจผูกพันให้มนุษย์ต้องปฏิบัติตามกฎศีลธรรม ในทางตรงกันข้าม ธรรมชาติเลือกใช้สงครามเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายนี้

เราสังเกตได้ถึงกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งแสดงออกถึงเอกภาพทางเผ่าพันธุ์ผ่านเอกภาพทางภาษา อย่างกรณีของชาวซามอยด์ ณ มหาสมุทรอาร์กติก และคนอื่นอีกพวกหนึ่งที่มีภาษาเหมือนกันแต่อยู่ห่างกันออกไปสองร้อยไมล์ในเทือกเขาอัลไต แต่เพราะคนชาติพันธุ์มองไกลอีกพวกหนึ่ง ซึ่งด้วยความชำนาญบนหลังม้าและนิสัยชอบทำสงคราม ได้เบียดแทรกเข้ามาระหว่างพวกเขา และผลักดันคนส่วนหนึ่งของเผ่าไปไกลจากส่วนที่เหลือสู่ดินแดนอาร์กติกอันไม่เหมาะกับการอยู่อาศัยอย่างที่สุดที่ ซึ่งคนพวกนี้ย่อมมีมีทางไปด้วยความสมัครใจของตนอย่างเด็ดขาด

* ในทำนองเดียวกัน ชาวฟินน์ในดินแดนเหนือสุดของยุโรป (ที่ซึ่งคนพวกนี้เป็นที่รู้จักในนาม

* ในบรรดาวิถีการดำรงชีพทั้งหลาย มิต้องสงสัยว่าวิถีแบบนายพรานนั้นขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญอารยะมากที่สุด เพราะครอบครัว ซึ่งต้องแยกกันอยู่ ไม่ซ้าก็กลายเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน และหลังจากกระจัดกระจายทั่วไปในป่าใหญ่ พวกเขาก็ปฏิบัติต่อกันด้วยความเป็นศัตรู เนื่องจากแต่ละคนต้องการพื้นที่กว้างสำหรับเป็นแหล่งอาหารและเสื้อผ้า พระบัญญัติที่ห้ามการตีมีกินเลือด (เจเนซิส 9, 4-6) ดูจะมีใช้ใหม่แต่ดั้งเดิมนอกเสียจากการห้ามใช้วิถีชีวิตแบบนายพราน ซึ่งบ่อยครั้งย่อมเกี่ยวข้องกับการรับประทานเนื้อสัตว์ที่ยังมิได้ปรุง และหากประการหลังนี้ถูกห้ามเสียแล้ว ประการแรกย่อมถูกห้ามไปโดยอัตโนมัติ คำสั่งห้ามซึ่งกล่าวข้างบนนี้ เป็นเงื่อนไขที่ต่อมาชาวคริสต์เชื้อสายยิวใช้บังคับแก่ชาวคริสต์ที่รับเข้าศาสนาใหม่ซึ่งเดิมเป็นพวกนอกศาสนา แม้วัตถุประสงค์จะต่างกัน (องศ์ 15,20 และ 21,25)

* คำถามต่อไปนี้อาจเกิดขึ้นได้ หากธรรมชาติประสงค์ว่าชายฝั่งหนาวเย็นเป็นน้ำแข็งเหล่านี้สมควรเป็นที่รกร้างไม่มีคนอาศัย จะเกิดอะไรขึ้นกับผู้อยู่อาศัยในที่นั้น หากธรรมชาติหยุดจัดหาไม้ให้แก่พวกเขา ซึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้ เราอาจคิดว่าเมื่อวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยท้องถิ่นในเขตอบอุ่นก้าวหน้าไป พวกเขาจะมีวิธีใช้ประโยชน์จากต้นไม้ที่เติบโตริมฝั่งแม่น้ำที่ดีกว่า และไม่ปล่อยให้ต้นไม้ตกลงแม่น้ำและถูกพัดพาออกทะเลไป ข้าพเจ้าขอตอบว่าผู้คนที่อาศัยอยู่บนฝั่งแม่น้ำออบ เยนเซ และลีนา²³ ก็จะจัดหาไม้แก่ผู้อาศัยเขตหนาวเย็นในเชิงพาณิชย์ โดยแลกไม้กับผลิตภัณฑ์จากสัตว์ซึ่งมีชุกชุมตามชายฝั่งอาร์กติก แต่จะเกิดเช่นนั้นได้ก็ต่อเมื่อธรรมชาติได้ผลักดันพวกเขาให้อยู่อาศัยร่วมกันอย่างสันติแล้วเท่านั้น

พวกแลปป์) ปัจจุบันก็ถูกแยกห่างไกลจากชาวฮังกาเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางภาษา โดยชาว
โกธิกและซาร์มาเตียนซึ่งเบียดแทรกเข้ามาระหว่างพวกเขา จะสิ่งใดเสียอีกเล่าหากมิใช่สงคราม
เครื่องมือแห่งธรรมชาติในการแพร่กระจายมนุษย์ให้ไปอยู่อาศัยทั่วทั้งโลก ที่ผลักดันให้ชาวเอสกี
โมขึ้นเหนือไปได้ถึงเพียงนั้น เพราะพวกนี้แตกต่างที่เดียวจากเผ่าพันธุ์อเมริกันที่เหลือ แลอาจ
เป็นได้ว่าสืบเชื้อสายมาจากนักผจญภัยชาวยุโรปโบราณ ส่วนชาวเพเซอร์เรก็ถูกขับลงใต้ไปสู่มู
เกาะเตียร์รา เดล ฟุเอลโก ในแบบเดียวกัน สงครามในตัวมันเองมีต้องการเหตุจูงใจเฉพาะอัน
ใดเพราะจะฝังรากลึกในธรรมชาติมนุษย์อยู่แล้ว มิหนำซ้ำยังถูกยกย่องเป็นสิ่งสูงส่งซึ่งมนุษย์
ได้รับแรงบันดาลใจให้กระทำด้วยความรักในเกียรติยศโดยปราศจากแรงจูงใจเรื่องผลประโยชน์
ส่วนตน ดังนั้น ความกล้าหาญในการทำสงครามกับคนป่าเถื่อนอเมริกันเช่นเดียวกับคนป่า
เถื่อนในยุโรปสมัยกลาง ถือว่ามีคุณค่ายิ่งใหญ่เป็นปัจจุบัน และมีชื่อเสียงในยามสงคราม (ดังที่
อาจคาดคิด) แต่เพื่อว่าจะได้เกิดสงครามด้วย บ่อยครั้งสงครามจึงเกิดขึ้นเพียงเพื่อแสดงออกถึง
คุณสมบัตินี้ เพื่อที่สงครามจะประสาทด้วยศักดิ์ศรีในเนื้อแท้ของตัวเอง แม้แต่นักปรัชญาก็ยัง
สรรเสริญสงครามในฐานะอิทธิพลที่ส่งให้มนุษย์สูงขึ้น โดยลิมิซทริกที่ว่า “สงครามเลวร้าย
ตรงที่สร้างคนชั่วร้ายขึ้นมากกว่าที่ทำลายลงไป” ก็ว่ากันมาพอควรแล้ว สำหรับเรื่องราว
ธรรมชาติทำอะไรเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของนางเองกับเผ่าพันธุ์มนุษย์ในฐานะสัตว์ชนิดหนึ่ง

บัดนี้ เราก็มายังคำถามสำคัญว่าด้วยความเป็นไปได้ของสันติภาพถาวร ธรรมชาติ
ดำเนินการอะไรในเรื่องเป้าหมายซึ่งเหตุผลของมนุษย์เองกำหนดแก่มนุษย์ให้เป็นหน้าที่ อีกนัย
หนึ่งคือ ธรรมชาติช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ทางศีลธรรมของมนุษย์อย่างไร และ
ธรรมชาติรับประกันได้อย่างไรว่าสิ่งที่มนุษย์ควรกระทำตามกฎหมายแห่งเสรีภาพ (แต่ไม่กระทำ) จะ
ได้รับการปฏิบัติให้ลุล่วงไปด้วยการบังคับของธรรมชาติ โดยไม่กระทบกับการเป็นผู้กระทำเสรี
ของมนุษย์ ยิ่งกว่านั้น คำถามนี้เกิดขึ้นในทั้งสามด้านของสิทธิสาธาณะ คือ สิทธิทางการเมือง
สิทธิระหว่างประเทศ และสิทธิจักรวาล หากข้าพเจ้าพูดว่าธรรมชาติประสงค์ให้สิ่งนั้นหรือสิ่งนี้
เกิดขึ้น ก็มีได้หมายความว่าธรรมชาติกำหนดเป็นหน้าที่ให้เราต้องทำสิ่งนั้น เพราะหน้าที่ถูก
กำหนดจากการใช้เหตุผลเชิงปฏิบัติเท่านั้น เป็นการกระทำโดยปราศจากอิทธิพลของข้อจำกัด
ภายนอก ในทางตรงกันข้าม ธรรมชาติดำเนินการด้วยตัวเอง ไม่ว่ามนุษย์เราจะเต็มใจ
หรือไม่ก็ตาม ดังคำกล่าว ไชคชะตาจะนำพามีใจสมัคร และนุดลากผู้มีสมัครใจ^{vii}

1. หากแม้ประชาชนมิได้ถูกผลักดันจากความขัดแย้งภายในให้จำนนต่อการบังคับใช้
กำลังของกฎหมายสาธารณะ สงครามก็จักทำให้เกิดผลเยี่ยงเดียวกันจากภายนอก เพราะตาม
การจัดการโดยธรรมชาติตั้งได้อธิบายไว้ข้างต้น ชนแต่ละหมู่ย่อมพบว่าพวกตนเผชิญกับหมู่ชน
เพื่อนบ้านซึ่งติดกันผลักดันเข้ามา บังคับให้หมู่ชนนั้นต้องรวมตัวกันภายในกลุ่มเข้าเป็นรัฐเพื่อ
เผชิญกับชนพวกอื่นในฐานะมหาอำนาจติดอาวุธ ถึงตอนนี้ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเป็นแบบ
เดียวที่จะทำให้สิทธิของมนุษย์ครบถ้วนสมบูรณ์ได้ ทว่าก็เป็นแบบที่ยากที่สุดที่จะสถาปนาขึ้น
และยากยิ่งกว่าที่จะรักษาไว้ หลายคนจึงกล่าวว่าจะเป็นไปได้ก็แต่ในรัฐของเทวดาเท่านั้น
เพราะมนุษย์ผู้มีแนวโน้มจะแสวงประโยชน์ใส่ตนย่อมมิสามารถยึดถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

อันมีลักษณะสูงส่งเช่นนั้นได้ แต่ในความเป็นจริง ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเจตจำนงอันมีเหตุผล และเป็นสากลของมนุษย์ ซึ่งช่างนำยกย่องนักในตัวเอง หากช่างไร้อำนาจในทางปฏิบัติ โดยใช้ประโยชน์จากความชอบแสวงหาประโยชน์ส่วนตนของมนุษย์นั่นเองในการทำเช่นนั้น มนุษย์เพียงแค่อำนาจสร้างระบบการจัดการที่ดีสำหรับรัฐ อันเป็นงานซึ่งอยู่ในขอบเขตความสามารถของมนุษย์อย่างแน่แท้ โดยต้องจัดการในแบบที่ทำให้พลังแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนของแต่ละคนต่อต้านกันจนหักล้างหรือกำจัดผลในทางทำลายล้างของที่เหลือไป และหากพูดถึงการใช้เหตุผลแล้ว ผลลัพธ์ก็จะเหมือนราวกับว่าแนวโน้มความเห็นแก่ตัวของมนุษย์นั้นไม่มีอยู่ ทำให้มนุษย์ ซึ่งแม้จะไม่ตั้งตามศีลธรรมด้วยตนเอง ก็ยังถูกบังคับให้เป็นพลเมืองที่ดี ถึงแม้จะฟังดูยาก แต่ปัญหาเรื่องการก่อตั้งรัฐนั้นจัดการได้แม้แต่โดยประเทศของปีศาจ (ตราบเท่าที่พวกปีศาจนั้นมีความรู้ความเข้าใจ) อาจกล่าวได้ดังนี้ว่า “ในการจัดระเบียบกลุ่มของสัตว์ที่มีเหตุผลผู้ซึ่งเมื่ออยู่ร่วมกันต้องการกฎหมายสากลสำหรับการอยู่รอด ทว่าแต่ละปัจเจกนั้นก็ต้องการละเว้นตัวเองจากกฎหมายนั้น รัฐธรรมนูญต้องถูกออกแบบอย่างดิ้นรนกระทั่งว่าแม้พลเมืองแต่ละคนจะต่อต้านกันในทัศนะส่วนบุคคล แต่ทัศนะที่ขัดแย้งกันเหล่านี้จะยับยั้งกันและกันในแบบที่ความประพฤติสาธารณะของพลเมืองจะเหมือนกันราวกับว่าพวกเขาได้มีทัศนคติชั่วร้ายเช่นนั้น” ปัญหาเช่นนี้ต้องแก้ไขได้ เพราะกิจเช่นนี้มีต่ออาศัยการพัฒนาทางศีลธรรมของมนุษย์ เพียงแค่ต้องหาคำตอบให้ได้ว่ากลไกของธรรมชาติจักประยุกต์ใช้กับมนุษย์ได้อย่างไรให้ความเป็นศัตรูในทัศนะที่มุ่งร้ายต่อกันนั้นทำให้เขาบังคับกันและกันให้ยอมจำนนต่อกฎหมายบังคับใช้กำลัง ทำให้เกิดสภาวะสันติภาพที่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ เราสามารถเห็นการนำหลักการนี้มาปฏิบัติได้ในหมู่อำนาจที่มีอยู่จริง (แม้การจัดระบบจะยังบกพร่องมากก็ตาม) เพราะในความสัมพันธ์ภายนอก รัฐได้เข้าใจสิ่งที่แนวคิดเรื่องสิทธิแนะนำไว้แล้ว แต่เหตุผลสำหรับการนี้มีใช้ทัศนะทางศีลธรรมภายในของรัฐอย่างแน่นอน เช่นเดียวกัน เราสามารถคาดหวังให้ทัศนะทางศีลธรรมสร้างรัฐธรรมนูญทางการเมืองที่ดีได้ ในทางตรงกันข้าม ด้วยสิ่งประการหลังเท่านั้นที่จะสามารถคาดหวังให้ประชาชนบรรลุถึงวัฒนธรรมทางศีลธรรมอันดีระดับหนึ่งได้ ดังนั้น กลไกของธรรมชาติ ซึ่งปกติแล้วนิสัยเห็นแก่ตัวของแต่ละคนจะต่อต้านกันในความสัมพันธ์ภายนอกสามารถถูกใช้ด้วยเหตุผลเพื่อเอื้ออำนวยการบรรลุเป้าหมายของมันได้นั่นคือ ยุคของสิทธิที่ได้รับการสถาปนามันคงแล้ว สันติภาพภายในและภายนอกจึงได้รับการประกันยิ่งขึ้นไปอีก ตราบเท่าที่เป็นเรื่องขึ้นกับอำนาจรัฐเองที่จะกระทำเช่นนั้น เราอาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติมุ่งมันโดยมีอาจต้านทานได้ให้ในที่สุดแล้วสิทธิต้องมีชัย สิ่งใดที่มนุษย์ละเลยจะกระทำในทำนองที่สุจริตเกิดขึ้นโดยสมัครใจเอง แม้จะด้วยความยุ่งยากมากก็ตาม ดังเช่นที่บูเธอเวกว่าไว้ “ไม่อ้อหากโหมดัดเดินไปก็หัก ผู้ทะยานอยากได้นักจักมิได้สิ่งใดเลย”

2. แนวคิดเรื่องสิทธิระหว่างประเทศนั้นอยู่บนข้อสันนิษฐานว่ารัฐทั้งหลายซึ่งตั้งอยู่ติดกันต่างเป็นอิสระจากกัน สภาวะความสัมพันธ์เช่นนี้ย่อมเป็นสภาวะสงคราม นอกเสียจากจะมีสหพันธ์แห่งรัฐเพื่อป้องกันสงครามปะทุขึ้น แต่เมื่อพิจารณาตามแนวคิดเรื่องเหตุผลแล้ว สภาวะเช่นนี้ยังน่าพึงพอใจว่าการรวมแต่ละประเทศที่แยกกันเข้าภายใต้อำนาจหนึ่งเดียวซึ่ง

ปกครองเหนือที่เหลือและสร้างราชาธิปไตยสากลขึ้น เพราะกฎหมายยิ่งสูญเสียบังคับมากขึ้นเมื่อรัฐบาลยิ่งเพิ่มระยะห่างจากศูนย์กลาง และเผด็จการไร้วิญญูณ หลังจากบดขยี้เมล็ดพันธุ์แห่งความดีงามแล้ว ที่สุดก็จะล่มสลายลงสู่อนาธิปไตย อย่างไรก็ตาม เป็นความปรารถนาของทุกรัฐ (หรือผู้ปกครองรัฐ) ที่จะไปถึงสันติภาพที่ยั่งยืนโดยการครอบงำโลกทั้งโลกหากเป็นไปได้ แต่ธรรมชาติประสงคืในทางตรงกันข้าม และใช้เครื่องมือสองประการในการแบ่งแยกประเทศและป้องกันไม่ให้ประเทศต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน นั่นคือ ความแตกต่างทางภาษา และศาสนา* แน่แน่นอนว่าสองสิ่งนี้อาจเป็นเหตุให้เกิดความเกลียดชังซึ่งกัน และเป็นข้ออ้างแก่การทำสงคราม แต่เมื่อวัฒนธรรมงอกงามขึ้น และมนุษย์ค่อยๆ เคลื่อนไปสู่ความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักการต่างๆ ของพวกเขามากยิ่งขึ้น ความแตกต่างเหล่านี้ก็นำไปสู่ความเข้าใจร่วมกันและสันติภาพ ไม่เหมือนกับเผด็จการสากลซึ่งสูญพลังทั้งหมดของมนุษย์และอวสานลงในสุสานแห่งเสรีภาพ เสรีภาพนี้สร้างขึ้นและได้รับการประกันโดยดุลยภาพระหว่างกองกำลังและการแข่งขันอันดุเดือดที่สุด

3. ดังนั้น ธรรมชาติแยกชนกลุ่มต่างๆ ออกจากกันอย่างชาญฉลาด แม้เจตจำนงของแต่ละปัจเจกรัฐ หากมันอิงกับข้อโต้แย้งบนฐานของสิทธิระหว่างประเทศ ก็ย่อมพึงใจจะรวมตัวกันด้วยอำนาจของพวกเขาเองมีว่าจะด้วยกำลังหรือเล่ห์กล ในอีกทางหนึ่ง ธรรมชาติรวมกลุ่มชนซึ่งแนวคิดเรื่องสิทธิจักรวาลมีอาจปกป้องพวกเขาจากความรุนแรงและสงครามได้เข้าด้วยกันโดยอาศัยผลประโยชน์ส่วนตนร่วมกันของกลุ่มชนเหล่านั้น ด้วยว่าจิตวิญญูณแห่งพาณิชย์ไม่ช้าก็เร็วต้องเข้ายึดจับทุกคน และจิตวิญญูณนี้ก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกับสงครามได้ ในบรรดาอำนาจ (หรือเครื่องมือ) ที่พร้อมใช้การได้แห่งอำนาจรัฐ อำนาจเงินตรา เห็นที่จะพึงพาได้มากที่สุด รัฐจึงพบว่าตนถูกบีบให้ส่งเสริมเหตุแห่งสันติภาพอันสูงส่ง แม้จะมีค่าใช้จ่ายสูงทางศีลธรรมเสียทีเดียว และไม่ว่าที่ใดในโลกที่เสียงจะมีสงครามอุบัติขึ้น รัฐก็จะพยายามป้องกันด้วยการไกลเกลี่ย ประหนึ่งว่ารัฐเหล่านั้นได้เข้าร่วมในสนธิบัตถาวรเพื่อวัตถุประสงค์นี้แล้ว เพราะเป็นธรรมชาติที่พันธมิตรทางการทหารขนาดใหญ่เกิดขึ้นได้ยาก และยากยิ่งกว่าที่จะประสบความสำเร็จ

ด้วยวิธีนี้ ธรรมชาติให้หลักประกันแก่สันติภาพถาวรด้วยกลไกธรรมชาติมนุษย์นั่นเอง และถึงแม้ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุสันติภาพถาวรนั้นไม่เพียงพอจะทำให้มนุษย์เราทำนาย

* ความแตกต่างทางศาสนา ช่างเป็นวลีที่ประหลาด! ราวกับว่าเราจะพูดถึงศีลธรรมที่แตกต่างกันทีเดียว แน่แน่นอนว่าอาจมีการประกาศความเชื่อของศาสนาในประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้มีเกี่ยวข้องกับตัวศาสนาเองแต่อย่างใด เกี่ยวเพียงเฉพาะความเปลี่ยนแปลงด้านวิธีที่ใช้เผยแพร่ศาสนา ซึ่งก็ตกอยู่ในมณฑลของการวิจัยประวัติศาสตร์ คัมภีร์ศาสนา (อาทิ คัมภีร์เวสตะ คัมภีร์พระเวท คัมภีร์กุรอาน และอื่นๆ) อาจมีมากมายต่างๆ กันไป แต่ศาสนาที่มีผลใช้ได้กับมนุษย์ทุกคนทุกยุคสมัยมีได้เพียงศาสนาเดียว ดังนั้นการประกาศความเชื่อที่ต่างกันจึงมิได้เป็นอะไรมากไปกว่าพาหนะของศาสนา ซึ่งขึ้นกับความบังเอิญและอาจแตกต่างกันไปในแง่กาลและเทศะ

อนาคตไปตามทฤษฎี แต่ก็เพียงพอสำหรับวัตถุประสงค์ในทางปฏิบัติ ทำให้เป็นหน้าที่ของมนุษย์เราที่จะหาหนทางไปสู่เป้าหมายนี้ ซึ่งมีได้เป็นเพียงจินตนาการบรรเจิดอันว่างเปล่า

ส่วนเพิ่มเติมส่วนที่สอง: มาตรการับแห่งสันติภาพถาวร

ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสาธารณะ มาตรการ (หากพิจารณาในเชิงทวิสัยหรือในแง่เนื้อหาของมาตรานั้น) ถือเป็นสิ่งขัดแย้ง แต่ในแง่อติวิสัยแล้ว หรือว่าด้วยประเภทของคนผู้บัญญัติสนธิสัญญาสันติภาพนั้น มาตรการในสัญญาอาจบรรจุองค์ประกอบลับไว้ ด้วยบุคคลผู้เกี่ยวข้องอาจเห็นว่าจะจะเป็นผลร้ายต่อศักดิ์ศรีของเขาหากประกาศชื่อตนต่อสาธารณะในฐานะผู้ให้กำเนิดสนธิสัญญา

มาตรการซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวเช่นนี้ ประกอบขึ้นเป็นประโยคต่อไปนี้ “หลักการของนักปรัชญาเรื่องเงื่อนไขอันทำให้สันติภาพสาธารณะเกิดขึ้นได้พึงได้รับการหารือจากรัฐซึ่งติดอาวุธสำหรับการสงคราม”

อาจดูเป็นเรื่องน่าอับอายสำหรับอำนาจนิติบัญญัติแห่งรัฐ ซึ่งธรรมดาแล้วเราต้องถือว่ามีปัญหาในระดับสูงสุด ที่จะขอคำแนะนำจากราชกร (นักปราชญ์) ในเรื่องหลักการที่รัฐพึงกระทำในการดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอื่น แต่ถึงกระนั้น ก็ยังเป็นที่น่าอับอายยิ่งว่ารัฐควรกระทำเช่นนั้น รัฐจึงชวนเชิญความช่วยเหลือจากนักปราชญ์อย่าง *เจียบๆ* โดยกระทำเป็นการลับ พูดอีกนัยหนึ่ง คือ รัฐจะยอมให้นักปรัชญาพูดโดยเสรีและเปิดเผยต่อสาธารณะในเรื่องคติบทสากลของการสงครามและการสร้างสันติภาพ ที่จริงแล้วนักปราชญ์ก็จักทำเช่นนั้นด้วยความสมัครใจของตน หากมีผู้ใดห้ามปรามการอภิปรายของเขา นอกจากนี้ ไม่จำเป็นต้องมีการจัดการพิเศษอย่างเป็นทางการใดๆ ระหว่างรัฐเพื่อให้รัฐทั้งหลายเห็นพ้องกันในประเด็นนี้ เพราะการเห็นชอบด้วยกันนี้แทรกแฝงอยู่ในพันธะที่กำหนดโดยเหตุผลสากลของมนุษย์ด้วยความสามารถในฐานะผู้บัญญัติกฎหมายทางศีลธรรม แต่นี่มิได้แสดงนัยว่ารัฐจักต้องให้ความสำคัญแก่หลักการของนักปราชญ์เหนือคำตัดสินของนักกฎหมาย (ผู้ซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจแห่งรัฐ) หากเพียงชี้ว่านักปราชญ์ควรได้รับการรับฟัง นักกฎหมาย ผู้มีสัญลักษณ์เป็นตราซึ่งแห่งสิทธิกับดาบแห่งความยุติธรรม มักใช้สิ่งประการหลังมีเพียงเพื่อกันอิทธิพลนอกที่ไม่เกี่ยวข้องไปจากสิ่งประการแรก แต่ยังคงโยนดาบไปที่ข้างหนึ่งของตราซึ่งนั้นหากว่ามันมียอมจมลง เทียบได้กับคำกล่าวที่ว่า *ทุกชีโสภจงมีแก่ผู้แพ้ฝ่าย (vae victis!)* นอกเสียจากว่านักกฎหมายนั้นจะเป็นนักปรัชญาด้วยในขณะเดียวกันแล้ว ไม่ว่า ณ ระดับใดในเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม เขาก็ตกอยู่ภายใต้การล่อใจอย่างที่สุดที่จะทำเช่นนี้ เพราะกิจของเขานั้นเป็นเพียงแค่การนำกฎหมายที่มีอยู่ไปใช้มิใช่การสืบสอบไปไกลกว่านั้นว่ากฎหมายจำเป็นต้องปรับปรุงหรือไม่ เขาทำประหนึ่งว่าศาสตร์ซึ่งอันที่จริงแล้วอยู่ในระดับต่ำของเขานี้ แท้จริงแล้วเป็นหนึ่งในศาสตร์ระดับสูง เพียงเพราะเหตุผลง่าย ๆ ว่าศาสตร์นั้นมากับอำนาจ (เช่นเดียวกับในกรณีของศาสตร์อีกสองแขนง)^{viii} ทว่าศาสตร์ปรัชญาครอบครองสถานะที่ต่ำต้อยมาก เมื่อเทียบกับอำนาจของศาสตร์อื่นๆ รวมกัน

ฉะนั้น เราจึงได้รับการบอกเล่า ดังเช่นว่า ปรัชญานั้นเป็นสาวใช้ของเทววิทยา และอะไรคล้ายๆ กันนี้กับวิชาอื่นๆ แต่ก็มิยิ่งรู้ชัดหรือกว่าสาวใช้นางนี้จะถือคบไฟนำหน้านายหญิงผู้สวยสง่าหรือว่ายกชายกระโปรงตามหลังกันแน่^x

เป็นเรื่องไม่ควรคาดหวังว่ากระษัตริย์จักเป็นนักปราชญ์ขึ้นมาด้วย หรือว่านักปราชญ์จักได้เป็นกระษัตริย์ และสมควรปรารถนาเช่นนั้นด้วย เพราะการครองอำนาจยอมทำให้วิจารณ์ญาณเสรีของเหตุผลต้องเสื่อมลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี กระษัตริย์หรือประชาชนภายใต้อธิปไตย (คือ พวกที่ปกครองตนเองด้วยกฎหมายเสมอภาค) มิควรบีบบังคับให้ชนชั้นนักปราชญ์ต้องสูญหายไปหรือปิดปากเงียบไว้ แต่ควรอนุญาตให้นักปราชญ์พูดได้โดยเปิดเผยต่อสาธารณะ ข้อนี้สำคัญเพื่อแสงสว่างจะได้ฉายสาดไปยังกิจธุระของพวกเขา และเนื่องจากชนชั้นนักปราชญ์นั้นโดยธรรมชาติแล้วไม่สามารถรวมตัวเป็นกลุ่มก่อความไม่สงบหรือสโมสรปลุกระดมได้อยู่แล้ว ดังนั้นพวกเขาจึงมีก่อให้เกิดความสงสัยว่าจะเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อได้

เชิงอรรถผู้แปล

ⁱ Perpetual Peace: A Philosophical Sketch หรือ Zum ewigen Frieden, Ein philosophischer Entwurf ตีพิมพ์ครั้งแรกที่โคนิคสเบิร์กในปี ค.ศ. 1795 และตีพิมพ์ซ้ำอีกครั้งในต้นปี ค.ศ. 1796 โดยคนที่ได้เพิ่มเติมส่วนภาคผนวกเข้าไป เข้าใจกันว่าคนที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการตกลงทำสนธิแห่งเบเซล (Treaty of Basle) ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1795 ซึ่งยุติสงครามระหว่างฝรั่งเศสและปรัสเซีย

ⁱⁱ Casuistry เป็นศัพท์จริยศาสตร์ประยุกต์ หมายถึง การใช้เหตุผลเป็นรายกรณี เป็นการวิพากษ์การใช้เหตุผลโดยยึดหลักการ พวก casuist ให้ความสำคัญกับสถานการณ์แวดล้อมในการประเมินว่าควรตอบสนองอย่างไร Casuistry รุ่งเรืองถึงขีดสุดระหว่าง ค.ศ. 1550 - 1650 เมื่อกลุ่มศาสนาเยซูอิตนำหลักการนี้มาใช้อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสารภาพบาปส่วนบุคคลของโรมันคาทอลิก ต่อมาคำว่า Casuistry มีนัยแสดงการเหยียดหยามเมื่อ Blaise Pascal โจมตีการใช้ casuistry ในทางที่ผิดว่าพวกเขายesuist ใช้การให้เหตุผลแบบ Casuistry ในการสารภาพบาปเพื่อตักเตือนผู้บริจาคที่ร่ำรวยเข้าโบสถ์ และลงโทษผู้สำนึกผิดที่ยากจน ขณะที่คนรวยสามารถสารภาพบาปแล้วไปกระทำบาปได้ใหม่โดยได้รับการลงโทษเพียงสถานเบา เมื่อถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 Casuistry ก็มีฐานะเป็นสัญลักษณ์ถึงความหย่อนยานทางศีลธรรม¹ ดังนั้น ในที่นี้จึงแปล Jesuit casuistry ว่า การอ้างเหตุผลเพื่อหาประโยชน์อย่างนิกายเยซูอิต

ⁱⁱⁱ ในที่นี้คำนี้หมายถึงชาวอังกฤษ

^{iv} คำว่า scandal ตามแนวทางเทววิทยาคาทอลิก หมายถึงความประพฤติหรือทัศนคติซึ่งนำพาผู้อื่นไปสู่บาป โดยแบ่งออกเป็น Active scandal หรือ scandal given / *scandalum datum* คือ การกระทำตั้งต้นโดยบุคคล และ passive scandal หรือ scandal received / *scandalum acceptum* คือ ปฏิบัติการหรือการกระทำเสื่อมเสียของผู้รับรู้ต่อ active scandal นั้น

^v ฮูโก โกรเซียส พูเทดอร์ฟ และวัตเทล เป็นนักทฤษฎีกฎหมายระหว่างประเทศที่กล่าวถึงกรณีในประเทศสามารถทำสงครามได้อย่างชอบธรรม

^{vi} ความที่ยกมาจากมหากาพย์เอเนียดของเวอร์จิลตอนนี้ กล่าวถึง ความบ้าคลั่งเกรี้ยวกราดที่ถูกมัดมือไฟลหลังไว้ด้วยเงื่อนทองเหลืองนักรบร้อย นักรบอาวุธน่าสะพรึงกลัวอยู่ ร้องคำรามเลือดคปาก นับเป็นการเปรียบเทียบความบ้าคลั่งที่ถูกมัดไว้กับสงครามซึ่งสงบลง แต่ก็มีความเสี่ยงที่ความบ้าคลั่งจะหลุดจากพันธนาการได้ นั่นคือ การเกิดสงครามครั้งใหม่ คำแปลภาษาอังกฤษมีหลายแบบ คือ “Wicked frenzy rages savagely with blood-stained mouth” (จาก Kant Political Writings ของสำนักพิมพ์เคมบริดจ์ ซึ่ง Hans Reiss เป็นบรรณาธิการ), “Within, impious Rage, sitting on savage arms, his hands fast bound behind with a hundred brazen knots, shall roar in the ghastliness of blood-stained lips” (บทแปลเอเนียดโดย H. Rushton Fairclough ฉบับ “Loeb Classical Library” อ้างใน Kant On History ซึ่งมี Lewis White Beck เป็นบรรณาธิการ), และ “And godless Furor shall sit/ Inside on his frightful weapons, hands bound with a hundred/ Brass knots behind him, and roar with bloody mouth.” (บทแปลเอเนียดโดย Lind อ้างใน To Perpetual Peace: A Philosophical Sketch โดย Ted Humphrey)

^{vii} มาจาก fata volentem ducunt, nolentem trahunt.

^{viii} คือ การแพทย์และเทววิทยา

^{ix} ในสมัยที่เขียนวิชาปรัชญาถือว่ามีสถานะต่ำ โดยมหาวิทยาลัยในเยอรมันสมัยศตวรรษที่ 18 แบ่งออกเป็น 4 คณะวิชา คือ คณะวิชาการระดับสูง (higher faculties) 3 คณะ ประกอบด้วย เทววิทยา กฎหมาย และการแพทย์ และคณะระดับต่ำ (lower faculty) คือ ปรัชญา

เชิงอรรถผู้แปลประกอบเชิงอรรถสันติภาพถาวรของคานท์

1. หมายถึง โยเซฟ นิคลาส เคาทท์แห่งวินดิชชกราทซ์ (Josef Niklas, imperial Count of Windischgrätz) มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1744-1802 ท่านเคาทท์ผู้นี้เชิญให้นักปราชญ์บัณฑิตต่าง ๆ ร่วมแข่งขันแก้ปัญหาว่าจะมีหนทางอย่างไรที่จะกระทำสัญญาทางกฎหมายขึ้นให้ไม่สามารถตีความได้เกินกว่าแบบเดียวและทำให้การโต้แย้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ไม่เกิดขึ้น
2. มาจากภาษาละตินว่า *ius certium* หมายความว่า สิทธิที่แน่นอนหรือได้รับการรับรอง (*certain or guaranteed rights*) (<http://coen.boisestate.edu/dhaws/Glossaries.pdf>)
3. ตามความหมายของลัทธิอนุชติคซึ่งเป็นลัทธิของพวกคริสเตียนนอกรีตในศตวรรษที่ 1-3 ที่อ้างว่าตนมีญาณหยั่งรู้ อีออน หมายถึง อำนาจหรือตัวตน / องค์ประเภทหนึ่งซึ่งถือกันว่ามาจากพระเจ้าและทำหน้าที่ต่างๆ ในการดำเนินการของจักรวาล
4. ชาค มาเลต์ ดู ปอง (ค.ศ. 1749-1800) เป็นนักเขียนชาวสวิส ผู้สนับสนุนลัทธิจักรวรรดินิยมสายกลาง ในช่วงปฏิวัติฝรั่งเศส ในที่นี้คาดว่าคานท์อ้างถึงงานเขียน *The Consideration sur la revolution de France et sur les causes qui en prolongent la duree* ซึ่งในตอนท้าย ดู ปอง กล่าวถึงหลักการที่เขายึดถือเป็นแนวทางมาสิบห้าปี ซึ่งกวีชาวอังกฤษให้ไว้ในเป็นวลีสองวรรค อันหมายถึงกลอนของโป๊ปที่คานท์ยกมาอ้างในข้อความก่อนนี้ อย่างไรก็ตาม คานท์แปลกลอนแตกต่างจากเจเนซ
5. จาก *Essay on Man* ของอเล็กซานเดอร์ โป๊ป
6. คานท์อ้างถึงความตอนต่อไปนี้จาก *Tales of a Tub* ของสวิฟท์ ซึ่งคานท์มิได้ยกมาถูกต้องนักว่า “ปัญญาเปรียบเป็นแม่ไก่ ผู้ซึ่งเราต้องเห็นค่าและพิจารณาอุจจาระ ด้วยมีไข่ไก่ออกมาพร้อม ทว่า ที่สุดแล้ว ถั่วต่างหากเล่า ที่หากมีเลือกด้วยวิจารณ์ญาณ ท่านก็อาจสูญเสียฟัน และมีได้อะไรตอบแทนนอกจากหนอน”
7. ไททัส ฟลาวีอุส เวสปาเซียนัส (ค.ศ. 39-81) เป็นจักรพรรดิแห่งโรมระหว่าง ค.ศ. 79-81
8. มาร์คัส ออเรเลียส อันโตนินุส (ค.ศ. 121-80) เป็นจักรพรรดิแห่งโรมระหว่าง ค.ศ. 161-80
9. ไททัส ฟลาวีอุส โดมิตเซียนุส (ค.ศ. 51-96) เป็นจักรพรรดิแห่งโรมระหว่าง ค.ศ. 81-96
10. ลูเชียส ออเรเลียส คอมโมดัส (ค.ศ. 162-92) เป็นจักรพรรดิแห่งโรมระหว่าง ค.ศ. 180-92. ไททัสและมาร์คัส ออเรเลียส โด่งดังในเรื่องการปกครองที่ดี ขณะที่โดมิเซียนและคอมโมดัสขึ้นชื่อเรื่องความโหดร้ายในฐานะผู้ปกครอง
11. มาจาก *Alphabetum Tibetanum* ชื่อเต็มของหนังสือนี้ค่อนข้างยาว แต่อ่านย่อๆ ได้ว่า *Alphabetum Tibetanum missionum apostolicarum commodo editum ... Studio et labore Fr. Augustini Antonii Georgii eremite Augustinui* เป็นหนังสือซึ่งรวบรวมขึ้นมีขนาดใหญ่โตมาก ผู้เขียนคือ อันโตนิโอ ออกอสติโน จอร์จี (ค.ศ. 1711 – 97) พระและนักสอนศาสนาที่อ็อกซ์ฟอร์ด
12. โยฮาน เอเบอร์ฮาร์ด ฟิชเชอร์ (ค.ศ. 1697-1711) นักประวัติศาสตร์ ศาสตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์และสมาชิกแห่งวิทยาลัย ณ เซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก ซึ่งได้ร่วมคณะเดินทางครั้งที่สองไปยังกัมขัทกา ระหว่าง ค.ศ. 1733-43 ตรงนี้คานท์อ้างถึงข้อเขียน *Quaestiones Petropolitanae* ของฟิชเชอร์
13. เมืองบูคารา ปัจจุบันอยู่ในประเทศอุซเบกิสถาน
14. เฮไซคิอุส เป็นนักไวยากรณ์ชาวกรีกแห่งอเล็กซานเดรีย มีชีวิตอยู่ราวคริสต์ศตวรรษที่ห้าหรือหก เป็นผู้ประพันธ์พจนานุกรมกรีกฉบับสำคัญ
15. มาจาก *promulgator legis*
16. มาตูแอง เวอัสซีเยร์ เดอ ลา โครซ (Mathurin Veyssière de La Croze, ค.ศ. 1661-1739) เป็นพระโรมันคาทอลิกที่ยึดถือแนวทางนอกรีตอ็อกซ์ฟอร์ด เป็นสมาชิกวิทยาลัยวิทยาศาสตร์แห่งปารีส
17. มาจาก *benedictus*

18. ปาเตอร์ ฟรานซิสกัส ฮอราเซียส หรือ ฟรานซิสโก ออราซิโอ เดลลา เปนนา เป็นนักสอนศาสนาที่อาศัยในเมืองลาซา (ค.ศ. 1735-47) เป็นที่รู้จักดีสำหรับการพรรณาดึงทิเบตอย่างเที่ยงตรง
19. แปลจาก Epop หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมให้เข้าถึงปริศนาอีลูซีส หรือความรู้อันเป็นความลับ = one initiated into the Eleusinian mysteries. One instructed in the mysteries of a secret system
20. มาจาก providential conditrix; semel iussit, semper parent
21. มาจาก gryphes iungere equis หรือ To harness griffins with houses. กริฟฟินเป็นสัตว์ในเทพนิยายที่มีหัวและปีกเป็นนกอินทรี และตัวเป็นสิงโต
22. มาจาก causa solitaria non iuvat หรือ A single cause does not suffice.
23. แม่น้ำออบ แม่น้ำเยนิเซ และแม่น้ำลีนา เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านเขตที่ราบไซบีเรีย ประเทศรัสเซีย ซึ่งอากาศหนาวเย็นมีน้ำแข็งปกคลุมเกือบตลอดปี

บทที่ 6 บทสรุป

ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการแปลตัวบทประเภทวิชาการในสาขา รัฐศาสตร์โดยใช้ความเรียงวิชาการทางรัฐศาสตร์เรื่อง *Perpetual Peace: A Philosophical Sketch* เป็นกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์มุ่งวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการแปลตัวบทประเภทนี้ รวมทั้งหาแนวทางการแปลที่เหมาะสมกับความเรียงเรื่องนี้และเรื่องในแนวเดียวกันต่อไป

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่า เนื่องจากตัวบททางวิชาการด้านรัฐศาสตร์มีความแตกต่างจากตัวบททั่วไป คือ คำศัพท์เฉพาะสาขาที่ใช้ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมต้นทางมาก และความคิดและข้อเท็จจริงในตัวบทมาจากภายนอกตัวบท ดังนั้น จึงควรนำทฤษฎีการแปลตามแนวทางของ วิลยา วิวัฒน์ศร ที่เน้นเรื่องการแปลข้ามวัฒนธรรมมาใช้ร่วมกับแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies ในการแปลตัวบทซึ่งมีเนื้อหาทางรัฐศาสตร์จากวัฒนธรรมตะวันตกสู่บริบทวัฒนธรรมไทย

ในการแปล ผู้วิจัยนำทฤษฎีการแปลมาประยุกต์ใช้ 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมาย ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวิลยา วิวัฒน์ศร และแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies (ACLS)

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เพื่อวิเคราะห์ตัวบทและบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อันเป็นการเตรียมการสำหรับการแปลลำดับแรก อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ตัวบทด้วยทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เท่านั้นไม่เพียงพอ เพราะเป็นเพียงการทำความรู้จักกับตัวบทเบื้องต้น ซึ่งยังมีได้ให้เครื่องมือหรือวิธีการแปล และตัวทฤษฎีค่อนข้างเหมาะสมแก่การศึกษาตัวบทประเภทวรรณกรรมมากกว่า ทฤษฎีการแปลแบบตีความและยึดความหมายถูกนำมาใช้เพื่อการเน้นจับความหมายในระดับวาทกรรม คือ ความหมายของการสื่อสารจริงโดยไม่ยึดติดกับรูปภาษา เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการแปลมากเพราะตัวบทที่ศึกษานั้นอ้างอิงถึงข้อเท็จจริงและความคิดซึ่งอยู่ภายนอกตัวบทมาก ต้องอาศัยการตีความและความรู้ต่างๆ นอกเหนือจากภาษา ในการทำความเข้าใจ ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวิลยา วิวัฒน์ศร แม้จะเน้นสำหรับใช้กับตัวบทวรรณกรรม แต่เป็นประโยชน์ในแง่เป็นแนวทางในการแปลข้ามวัฒนธรรมจากตะวันตกสู่ตะวันออกอย่างแท้จริง และให้เครื่องมือในการทำงานแปลระดับปฏิบัติ เช่น การตัดสินใจเลือกใช้คำ ภาษา กลวิธีในการถ่ายทอดวรรณศิลป์จากต้นฉบับ และการถ่ายทอดวัฒนธรรม ช่วยเติมเต็มให้แก่แนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ American Council of Learned Societies (ACLS) ซึ่งเน้นย้ำถึงข้อควรระมัดระวังในการแปลตัวบทเฉพาะด้านนี้ และช่องว่าง

ระหว่างมโนทัศน์ของคำศัพท์ต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นเพราะความเป็นสิ่งเฉพาะทางวัฒนธรรมของ คำศัพท์สังคมศาสตร์

โดยสรุปนับว่าผลที่ได้เป็นไปตามสมมุติฐาน คือ ทฤษฎีการแปลตามแนวทางของวัลยา วิวัฒน์ศรี และแนวทางการแปลตัวบททางสังคมศาสตร์ของ The American Council of Learned Societies (ACLS) สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ดีในฐานะที่ให้เครื่องมือสำหรับการแปล ตัวบทวิชาการเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ที่เป็นการแปลจากวัฒนธรรมตะวันตกสู่ตะวันออก

สิ่งที่พบในกระบวนการทำงานแปล คือ เรื่องคำศัพท์และการทำความเข้าใจความหมาย นับเป็นประเด็นใหญ่ ในแง่คำศัพท์พบว่าคำศัพท์ในแวดวงรัฐศาสตร์ที่ยังมิได้ถูกบัญญัติเป็นทางการ ขณะเดียวกันก็มีคำศัพท์ที่คานที่ใช้และมีความหมายแบบพิเศษจากการใช้ในทฤษฎี ของเขาเอง รวมถึงคำศัพท์ที่ใช้ในต้นฉบับบางคำก็มีช่องว่างทางมโนทัศน์หรือมีความหมายใน การใช้ที่แตกต่างไปจากความเข้าใจของคนในปัจจุบัน แง่การทำความเข้าใจความหมาย ผู้วิจัย จำเป็นต้องค้นคว้าให้มากเพราะตัวบทมีการอ้างอิงแนวคิดและข้อเท็จจริงภายนอกสูงมาก ควรมี ผู้เชี่ยวชาญในสาขาคอยให้คำปรึกษาแนะนำ นอกจากนี้ การมีบรรณาธิการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญใน สาขา จะทำให้งานแปลมีคุณภาพยิ่งขึ้น และจะช่วยผู้แปลในการทำความเข้าใจตัวบทและการ เลือกใช้ภาษาแปลที่ถูกต้องกับแวดวงอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาอยู่ ขณะที่ตัวบทที่นำมาศึกษาถือว่าเป็นผลงานปรัชญาชิ้นสำคัญที่ทำความเข้าใจได้ยาก ทำให้ผู้วิจัยอาจศึกษาได้ไม่ลึกซึ่งทุกแง่มุม และไม่ได้นำเสนอวิธีจัดการกับปัญหาที่พบในตัวบทนี้ไว้อย่างครบถ้วน

บรรณานุกรม

(1) ตัวบทต้นฉบับ

Kant, Immanuel. "Perpetual Peace: A Philosophical Sketch" in Kant's Political Writings.
Translated by H.B. Nisbet. Edited by Hans Reiss. 2nd ed. Cambridge:
Cambridge University Press, 1991.

(2) หมวดทฤษฎีการแปล

เลเดแรร์, มาริอานน์ และคนอื่นๆ. ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ. แปลโดย
จิรพรรษ์ บุญเกียรติ และคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541.

วรรณ แสงอร่ามเรือง, รศ. ดร. ทฤษฎีและหลักการแปล. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงาน
วิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สัญญาวิ สายบัว. หลักการแปล: กิจกรรมสู่ความเข้าใจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
2543

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.

American Council of Learned Societies, "Guidelines for the Translation of Social
Science Texts," [http://www.acls.org/sstp_guidelines.pdf], accessed 14 August
2007.

Baker, Mona. Ed. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. London: Routledge,
1998.

Bell, Roger T. Translation and Translating: Theory and Practice. London: Longman,
1991.

Delisle, Jean. Translation: An Interpretive Approach. Translated by Patricia Logan and
Monica Creery. Ottawa: University of Ottawa Press, 1988.

Hatim, Basil and Ian Mason. Discourse and the Translator. London: Longman, 1990.

Munday, Jeremy. Introducing Translation Studies. London: Routledge, 2001.

Newmark, Peter. A Textbook of Translation. Hertfordshire: Prentice Hall, 1998.

Renkema, Jan. Discourse Studies: An Introductory Textbook. Amsterdam: John
Benjamins, 1993.

(3) หมวดผู้ประพันธ์และผลงาน

อาคเนย์. ผ่าความคิด "ฝรั่ง". กรุงเทพฯ : พิมพ์ตะวัน, 2548.

Adams, Ian and R.W. Dyson. Fifty Major Political Thinkers. London: Routledge, 2003.

Broad, Charlie Dunbar. Kant : An Introduction. edited by C. Lewy. Cambridge: Cambridge University Press, 1979.

Flikschuh, Katrin. Kant and Modern Political Philosophy. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Gallie, W. B. Philosophers of Peace and War: Kant, Clausewitz, Marx, Engels, and Tolstoy. Cambridge: Cambridge University Press, 1979.

Guyer, Paul. "Kant, Immanuel (1724-1804)." In Routledge Encyclopedia of Philosophy. Edited by E. Craig. London: Routledge, 2004.

[<http://www.rep.routledge.com/article/DB047>] accessed 19 June 2006.

Hughes-Warrington, Marnie. Fifty Key Thinkers on History. London: Routledge, 2003.

"Immanuel Kant (1724-1804)." [<http://www.philosophypages.com/ph/kant.htm>] accessed 21 January 2006.

"Kant's Philosophical Development." In Stanford Encyclopedia of Philosophy.

[<http://plato.stanford.edu/entries/kant-development/>] accessed 18 June 2006.

Kuehn, Manfred. Kant: A Biography. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

Microsoft Encarta. "Immanuel Kant (1724-1804)." [<http://www.connect.net/ron/kant.html>] accessed 21 January 2006.

Palmquist, Stephen. "Glossary of Kant's Technical Terms."

[<http://www.hkbu.edu.hk/~ppp/ksp1/KSPglos.html>] accessed 18 June 2006.

Scruton, Roger. Kant : A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2001.

The Cambridge Companion to Kant. edited by Paul Guyer. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

"The History Guide: Lectures on Modern European Intellectual history, Immanuel Kant, 1724-1804." [<http://www.historyguide.org/intellect/kant.htm>] accessed 10 February 2006.

Walker, Ralph C. S. Kant. London: Routledge & Kegan Paul, 1982.

Korner S. Kant. London: Penguin Books, 1990.

Wikipedia. "Immanuel Kant." [http://en.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant] accessed 21 January 2006.

Wood, Allen W. Kant. Malden, MA: Blackwell, 2005.

(4) หมวดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบท

กระทรวงการต่างประเทศ. คำศัพท์-คำย่อ ทางกฎหมายและการต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2548.

ทองใบ วีรานันท์ทางกูร (หงษ์เวียงจันทร์). พจนานุกรมศัพท์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: ดวงแก้ว, 2543

พฤทธิสาณ ชุมพล และคนอื่นๆ. คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. บก. สิริพรรณ นกสวนและเอก ตั้งทรัพย์วัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พิชัยศักดิ์ หรยางกูร. พจนานุกรมกฎหมาย ลาดิน-ไทย. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์รัฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2548.

วิทยากร เชียงกุล และพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. อธิบายศัพท์ปรัชญาการเมืองและสังคม. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2547.

วิทยากร เชียงกุล. อธิบายศัพท์การเมืองการปกครองสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2543.

A Latin Dictionary: Founded on Andrews' Edition of Freund's Latin Dictionary. rev. & enl. by C.T. Lewis and C. Short. London: Oxford University Press, 1975.

Bealey, Frank. The Blackwell Dictionary of Political Science: A User's Guide to Its Terms. Malden, Mass.: Blackwell, 1999.

Cassell's New Latin-English English-Latin Dictionary. edited by D.P. Simpson. London: Cassell, 1975.

Griffiths, Martin and Terry O'Callaghan. International Relations: The Key Concepts. London: Routledge, 2002.

International Relations in Political Thoughts: Texts from the Ancient Greeks to the First World War. edited by Chris Brown, Terry Nardin and Nicholas Rengger. Cambridge, U.K. : Cambridge University Press, 2002.

Jay, Antony. The Oxford Dictionary of Political Quotations. Oxford: Oxford University Press, 2001.

McLean, Iain. The Concise Oxford Dictionary of Politics. Oxford: Oxford University Press, 2003.

Ripman, Walter. A Handbook of the Latin Language: Being a Dictionary, Classified, Vocabulary, and Grammar. London: Dent, 1930.

- Robertson, David. The Routledge Dictionary of Politics. London: Routledge, 2004.
- The Concise Dictionary of Foreign Quotations. edited by Anthony Lejeune. London: Stacey London, 1998.
- The Oxford Companion to Philosophy. edited by Ted Honderich. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2005.
- Walker, David M. The Oxford Companion to Law. Oxford: Oxford University Press, 1980.
- Weigall, David. International Relations: A Concise Companion. Oxford: Oxford University Press, 2002.